

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2024. gada 6. jūnijā

Sēdi vada

Satversmes tiesas priekšsēdētājs Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Atbilstoši Satversmes tiesas 2024. gada 16. maija lēmumam Satversmes tiesa **atsāk lietas Nr. 2022-45-01 izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos**, jo, kā tas ir norādīts šajā lēmumā, Satversmes tiesai ir nepieciešams noskaidrot vēl citus lietas izspriešanai būtiskus jautājumus par valsts valodas lietojumu izglītības procesā mazākumtautību privātajās izglītības iestādēs pirmsskolas izglītības pakāpē.

Tiesas sastāvs ir nemainīgs. Kādā lieta tika uzsākta izskatīt, tā arī šobrīd, kad tiek atjaunota lietas izskatīšana pēc būtības, ir tāds pats tiesas sastāvs.

Papildu informēšu, ka tiesas sēžu sekretāre šajā tiesas sēdē ir Alise Ziemele.

Lietas dalībnieki un viņu pārstāvji ir tie paši.

Pieteikuma iesniedzējus pārstāv Nikuļcevas kundze un bērnu tēvs. Atbilstoši lūgumam, šajā tiesas sēdē Džibuti kungs piedalās attālināti.

Džibuti kungs, jūs mūs redzat, dzirdat un tehniski ir iespējams piedalīties tiesas sēdē?

T. Džibuti.

Jā, paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimu pārstāv zvērināts advokāts Sandis Bērtaitis.

Informēšu, ka pēc tam, kad ir pieņemts tiesas lēmums par lietas izskatīšanas atsākšanu pēc būtības no jauna, ir pieņemts rīcības sēdes lēmums, kurā ir noteiktas vairākas pieaicinātās personas, kuras nebija iepriekš.

Norādīšu, tāpat šajā lietā kā pieaicinātās personas papildus atzītas: Izglītības kvalitātes valsts dienests, Valsts izglītības satura centrs, privātā pirmsskolas izglītības iestāde ar nosaukumu „Maza Rasiņa”, privātā pirmsskolas izglītības iestāde ar nosaukumu „Bona Favola” un psiholoģijas zinātņu doktore, asociētā profesore Anika

Miltuze.

Šajā rīcības sēdes lēmumā ir arī uzdoti vairāki jautājumi jau esošām un arī no jauna pieaicinātajām personām, un papildus minēšu, ka uz šiem jautājumiem esam saņēmuši rakstveida apsvērumus.

Rakstveida apsvērumus esam saņēmuši no Izglītības un zinātnes ministrijas, no Izglītības kvalitātes valsts dienesta, arī no Valsts izglītības satura centra.

Informēšu, ka tiesas lēmums ir visus šos rakstveida paskaidrojumus pievienot lietas materiāliem.

Par pieaicināto personu uzklauššanas secību, ņemot vērā, ka lietas izskatīšana pēc būtības ir atsākta no jauna, jo tiesai ir nepieciešams noskaidrot papildu apstākļus, šajā reizē būs noteikta tiesas secība, nevaicājot lietas dalībnieku viedokli, kādā pieaicinātās personas tiks uzklauštas, un to es šobrīd informēšu.

Vispirms uzklaušsim Izglītības un zinātnes ministriju, tad Izglītības kvalitātes valsts dienestu, tad Valsts izglītības satura centru, pēc tam abas privātās pirmsskolas izglītības iestādes, vispirms iestādi ar nosaukumu „Maza Rasiņa”, un noslēgumā būs lietpratēja, psiholoģijas zinātņu doktore Anika Miltuzes kundze.

Šādā secībā uzklaušsim pieaicinātās personas.

Papildus informēšu, ka šādā situācijā, ka lietas izskatīšana pēc būtības tiek atsākta no jauna, nav nepieciešams atkāroti nolasīt tiesneša ziņojumu, tāpēc tas arī netiks nolasīts.

Un, pirms pārejam pie pieaicināto personu uzklauššanas, vaicāšu lietas dalībnieku pārstāvjiem, vai ir kādi lūgumi, kas sekmētu šīs lietas izskatīšanu?

I. Nikuļceva.

Nē, paldies. Procesuāla rakstura lūgumu nav.

A. Laviņš.

Labi. Un Saeimas pārstāvim?

S. Bērtaitis.

Arī nav nekādu lūgumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Tad pārejam pie pieaicināto personu uzklauššanas.

Aicināšu Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvjus. Šajā tiesas sēdē Izglītības un zinātnes ministriju pārstāv trīs personas - Izglītības departamenta vecākā eksperte Olita Arkle, Izglītības departamenta vecākā eksperte Gunita Delijeva un Juridiskā un nekustamo īpašumu departamenta direktora vietiece Daiga Dambītes kundze.

Lūdzu, aicinu vienu no pārstāvēm. Un tad raudzīsim, ja būs nepieciešams iesaistīt arī citus pārstāvjus atbilstoši uzdotajam jautājumam, tad varēsiet pieaicināt arī lūgt palīdzību arī no pārējām pārstāvēm.

Dambītes kundze, Izglītības un zinātnes ministrijai ir uzdoti vairāki jautājumi rīcības sēdes lēmumā, un es aicinātu sākt ar otro jautājumu. Tas jautājums, kurš ir pirmais, lai paliek kā beidzamais jautājums. Tāpēc vispirms mēģināsim rast skaidrību par to, kādas pirmsskolas izglītības programmas ir pirmsskolas izglītības iestādēm, kas regulē noteikta satura apgūšanu pirmsskolas izglītības iestādēs.

Man šajā ziņā būs vēl papildu jautājumi, bet vispirms klausīšos jūsu refleksiju uz tiesas uzdoto jautājumu tieši par pirmsskolas izglītības programmām un šīs atbilstības, vai, pareizāk teiktu, nedaudz atšķirības starp Ministru kabineta noteikumos un Izglītības likumā noteikto par to, kas ir obligātais posms šajā izglītības pakāpē, un kāpēc pirmsskolas izglītības programmā šie posmi ir atšķirīgi, kāds tam ir skaidrojums. Arī tam mēs noteikti vēl veltīsim uzmanību.

Tāda nedaudz ievirze pirmajā jautājumā, lai parādītu to kontekstu, kādā tiesa ir ieinteresēta saņemt atbildes. Lūdzu, Dambītes kundze!

D. Dambīte.

Paldies.

Labrīt, godātā tiesa! Klātesošie!

Tātad otrais jautājums par pirmsskolas mācību programmu, kas ir izveidota un ir ievietota, un pieejama mācību plānošanas e-vidē MAPE. Tātad, tā ir Valsts izglītības satura centra izveidota informācijas sistēma, kurā, pirmkārt, pedagogiem, izglītības iestāžu vadītājiem un izglītības sistēmas dalībniekiem ir nodrošināta iespēja ērti, ātri sameklēt sev nepieciešamo mācību un atbalsta materiālu pilnveidotā mācību satura īstenošanai un izmantot arī mācību procesa plānošanai.

Otrkārt, šis atbalsta... šī vide nodrošina atbalstu mācību priekšmetu tematisko plānu sagatavošanā un pārvaldībā gan pedagogam individuāli, gan arī visai izglītības iestādei kopumā.

Tātad pirmsskolas mācību programma ir atbalsta metodiskais materiāls, kas tika veidots Eiropas Struktūrfonda projekta ietvaros „Kompetenču pieeja mācību saturā”. Tā tika veidota 2018. gadā, tātad tanī brīdī, kad Ministru kabineta noteikumi Nr. 716 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem”... tātad tajā laikā bija arī noteikta šī mazākumtautību izglītības programmu izglītības īstenošana. Līdz ar to šobrīd šis atbalsts jeb metodiskais materiāls „Pirmsskolas mācību programma”, viņu var izmantot, lai palīdzētu pedagogam pēctecīgi plānot bērnu sasniedzamos rezultātus mācību valodu jomās, caurviju prasmēs, vērtībās un tikumos balstītu ieradumu attīstīšanā un veicināšanā.

Ņemot vērā to, ka normatīvie akti ir mainījušies attiecībā uz izglītības programmas īstenošanas valodu, protams, pedagogam arī ir jāseko līdzi normatīvo aktu grozījumiem un primāri, tātad, ir jāņem vērā Ministru kabineta noteikumi Nr. 716 un tajā noteiktais izglītības programmu paraugs. Šo dokumentu, kas ir Valsts izglītības satura centra šajā te sistēmā MAPE, pedagogs izmanto skatoties, tātad, un izejot no tā, kas viņam tanī brīdī ir nepieciešams. Protams, primārais dokuments ir šie Ministru kabineta noteikumi. Un šī pirmsskolas mācību programma sniedz atbalstu pedagogam gan mācību sniegumu un ieradumu, kas balstīti vērtībās, vērtēšanā, gan mācību vides iekārtošanā, mācību līdzekļu izmantošanā un arī to iegādes plānošanā.

A. Laviņš.

Dambītes kundze...

D. Dambīte.

Jā...

A. Laviņš.

... šajā brīdī. Sakiet, lūdzu, cik lielā mērā šī pirmsskolas izglītības programma ir saistoša vai rekomendējoša privātās izglītības iestādēm, kuras īsteno vispārējo izglītību savā izglītības iestādē?

D. Dambīte.

Šis dokuments, kā jau es teicu, ir tikai tāds metodiskais materiāls, primārais dokuments ir Ministru kabineta noteikumi un izrietošais pielikums – programmu paraugu pielikums. Pedagogam, pirmsskolas izglītības pedagogam šis atbalsta dokuments, metodiskais materiāls ir tik par cik... tātad, viņam ir jāskata... programmas izveidē viņš skatās, vai viņš var piemērot, un ko viņš piemēro, izejot cauri tam, kas ir noteikts augstākstāvošajā dokumentā. Juridiski saistošs šis dokuments nav nevienai pirmsskolas izglītības iestādei. Tas ir kā ieteikuma raksturs.

A. Laviņš.

Ne valsts un pašvaldību dibinātai, ne arī privātajai?

D. Dambīte.

Tieši tā.

A. Laviņš.

Sakiet, lūdzu, privātajās izglītības iestādēs, kas īsteno vispārējo izglītību, un attiecīgi mēs runājam par pirmsskolas izglītības pakāpi, vai šobrīd.... tā kā esošajos

Ministru kabineta noteikumos, uz kuriem jūs atsaucāties, un runa ir par noteikumiem Nr. 716, ir pirmsskolas izglītības programmas paraugi... iepriekš bija trīs, un viens no tiem ir svītrots, svītrots ir mazākumtautību izglītības programmas paraugs. Šobrīd tā tad ir pirmsskolas izglītības programmas paraugs, un ir bērniem ar īpašām vajadzībām pirmsskolas izglītības programmas paraugs.

Sakiet, lūdzu, vai šis pirmsskolas izglītības programmas paraugs kaut kādā mērā ir saistošs privātajām izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējo izglītību pirmsskolas izglītības pakāpē?

D. Dambīte.

Jā. Šie Ministru kabineta noteikumi Nr. 716 un pirmsskolas izglītības programmu paraugs ir saistoši, atbilstoši kuram katra izglītības, arī pirmsskolas izglītības tai skaitā privātā sagatavo savu izglītības programmu savā iestādē.

A. Laviņš.

Jā. Labi.

Tad nākamais jautājums par šiem Ministru kabineta noteikumiem ir saistīts ar 8. punktu, kurā mēs varam lasīt par pirmsskolas izglītības obligāto saturu.

Tāpat arī vēršu uzmanību uzreiz uz 10. punktu, kurā ir norādītas septiņas mācību jomas, kurās bērnam ir jāapgūst noteiktas prasmes.

Un šobrīd labprāt dzirdētu no jums šo redzējumu, vai tas, kas ir minēts 8. punktā un attiecīgi 10. punktā šajos Ministru kabineta noteikumos, ņemot vērā, ka runa ir obligāto saturu, te mums ir jāņem vērā, ka šis pirmsskolas izglītības posms, ja mēs lūkojamies uz Izglītības likumu, tad tajā ir noteikts, ka 5 līdz 7 gadi ir tas posms, kad bērnam ir jāapmeklē pirmsskolas izglītības iestāde obligāti.

Un šajā ziņā viesiet, lūdzu, skaidrību no Izglītības un zinātnes ministrijas skatupunkta, vai šis obligātais saturs, kas ir Ministru kabineta noteikumos, ir attiecināms tikai uz bērniem, kuriem ir jānododas uz pirmsskolas izglītības iestādi obligāti, vai arī šis obligātais saturs attiecas uz ikvienu bērnu, arī pusotrgadīgu bērnu, kurš ierodas izglītības iestādē, vecāki ir nolēmuši viņu tomēr vest uz pirmsskolas izglītības iestādi. Tātad, uztvērāt jautājumu?

Ja likums noteic, ka obligātais posms no pirmsskolas izglītības pakāpes ir 5 līdz 7 gadi bērniem, vai šis obligātais saturs ir attiecināms tieši uz šo posmu, vai arī obligātais saturs ir attiecināms jau sākot no pusotra gada vecuma?

D. Dambīte.

Tad obligātais saturs... šie Ministru kabineta noteikumi, un kā arī izriet arī no Izglītības likuma, ka, tā tad, vecākiem ir tiesības savu bērnu, tā tad, nodot, var teikt, pirmsskolas izglītības iestādē audzināšanas un mācību procesa īstenošanai... tā tad

saturs attiecas uz bērniem no pusotra līdz tam vecumam, kad bērns ir gatavs doties uz pamatizglītības apguvi ar 1. klasi. Tātad, tie var būt bērni gan 6 gadu vecuma, gan 7 gadu vecuma, gan 8 gadu vecuma, atkarībā no attiecīgā izvērtējuma, vai bērns ir gatavs uzsākt šo te 1. klasi. Tātad, attiecīgi no pusotra gada vecuma attiecas saturs.

A. Laviņš.

Tātad, un tas, kas ir minēts 10. punktā par septiņām mācību jomām, tad visas šīs prasmes... valodu mācību jomā, sociālajā un pilsoniskajā mācību jomā, kultūras izpratnes un mākslas mācību jomā, bērniem... atbilstoši noteiktajam vecumam ir jāapgūst noteiktas prasmes. Un šī programma, kas ir kā pielikums, ir tā, kas obligāti noteic to saturu, kas bērnam jau sākot no pusotra gada vecuma ir jāapgūst.

Pareizi mēs uztveram šo vairāku normatīvo aktu savstarpējo mijiedarbību?

D. Dambīte.

Jā... Tieši tā. Bērnam jau no pusotra gada vecuma ir jāapgūst šis saturs. Protams, katrs bērns attīstās savā vecuma posmā, var teikt, atšķirīgi, cits ātrāk un cits lēnāk apgūst, bet noteiktas iemaņas, kas ir jāapgūst bērnam pusotra gada vecumā, kas ir jāapgūst tālāk 3, 4 un 5 gadu vecumā līdz pirmsskolas izglītības pabeigšanai, šis saturs ir jāapgūst un tas attiecas uz šiem bērniem, kas atrodas izglītības iestādē.

A. Laviņš.

Sakiet, lūdzu, kā privātajās izglītības iestādēs valsts pārliecinās, ka šī programma, kas ir saistoša pirmsskolas izglītības iestādei, kas īsteno vispārējo izglītību, šīs programmas tiek veidotas tādas, kas atbilst Ministru kabineta noteikumos minētajai programmai?

D. Dambīte.

Tātad... mums ir Izglītības kvalitātes dienests, kurš droši vien precīzāk uz šo jautājumu atbildēs kā pieaicinātā persona uz šo jūsu jautājumu. Tātad, tanī laikā, kad Izglītības kvalitātes valsts dienests apseko šīs privātās izglītības iestādes, tad arī tiek skatītas šīs programmas, kā viņas ir... vai viņas ir izstrādātas atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem, un arī licencējot šīs programmas arī tiek vērtēts.

A. Laviņš.

Tātad, licencēšanas posmā tiek vērtēts, vai programma...

D. Dambīte.

... atbilst...

A. Laviņš.

... atbilst... Un šī pirmsskolas izglītības programma ir kā vadlīnija, kas varētu tikai sniegt noteiktu atbalstu, tostarp privātajām pirmsskolas izglītības iestādēm, kā veidot programmu?

D. Dambīte.

Ministru kabineta noteikumi ir saistoši privātajām pirmsskolas izglītības iestādēm. Šīs, protams, ir vadlīnijas, kas ietver šo programmu paraugu un katras izglītības iestādes izstrādātajā, detalizēti izstrādātajā programmu paraugā, ir jābūt šim te ietvaram ievērotam.

A. Laviņš.

Jā. Turpināsim vēl par jautājumiem.

Tātad, kas ir arī nedaudz mulsinājis... Tātad, kā jau es minēju, no Izglītības likuma izriet, ka ir šis posms, ja mēs lūkojamies uz pirmsskolas izglītības pakāpi 5 līdz 7 gadi bērni...

D. Dambīte.

Tas ir obligātais izglītības vecums... 5 līdz 6 gadi...

A. Laviņš.

... tad viņiem ir jāapmeklē pirmsskolas izglītības iestāde obligāti... bet no pusotra līdz 5 gadu vecumam vecākiem ir izvēles iespējas bērnu sūtīt uz bērnudārzu vai nē.

Bet, ja mēs palūkojamies uz šo vadlīniju vai rekomendāciju, kas ir domāta pedagogiem, kā veidot programmas pirmsskolas izglītības iestādēm un pedagogiem, kā strādāt ar bērniem, tur ir sadalījums nedaudz atšķirīgs.

D. Dambīte.

Es atvainojos, jūs domājat par to pirmsskolas mācību programmu, kas ir e-vidē, ja?

A. Laviņš.

Jā, piedošanu... būsim precīzi... pirmsskolas mācību programmu, nevis to programmu, kas ir kā pielikums... jā... pirmsskolas izglītības programmas paraugs...

D. Dambīte.

Jā... Ministru kabineta noteikumi...

A. Laviņš.

Jā. Un šajā mācību programmā ir norādīti atšķirīgi bērnu vecuma posmi, kas atšķiras no tā regulējuma, kas ir Izglītības likumā un Ministru kabineta noteikumos.

Jūs varētu izskaidrot, kāpēc tas ir šādā veidā darīts un normativizēts šis posms – 1,5 līdz 3 gadu vecumam, 3 līdz 4 un pēc tam 5 līdz 7 – kā tas ir šajā mācību programmā. Savukārt, normatīvajos aktos tā nav. Lai gan, kā jūs atbildējāt attiecībā uz 8. punktu un 10. punktu 716. noteikumiem, šis saturs ir obligāts arī jau no 1,5 gada vecuma.

D. Dambīte.

Tātad, pirmsskolas mācību programma, kas ir tajā mape.lv, kas ir Valsts izglītības satura izveidota kā atbalsta dokuments, viņš nav normatīvi noteikts. Šie vecuma posmi ir izveidoti, lai palīdzētu pedagogam vērtēt bērnu sasniegumus. Tātad, katrā vecuma posmā bērnam ir jāsasniedz noteiktas iemaņas, prasmes, zināšanas. Un šis dokuments palīdz pedagogam, it īpaši tam pedagogam, kurš vienlaicīgi gan studē pirmsskolas pedagogu šīs studijas, viņš vienlaicīgi arī var būt pirmsskolas izglītībā pedagogs, viņam palīdz šo saturu veidot, palīdz pedagogam, tātad, noteikt šīs izmaņas, kas bērnam būtu sasniedzamas. Pedagogs katru gadu... tātad, mēs redzam, ka arī šajos Ministru kabineta noteikumos ir noteikts tas obligātais satura plānošanas posms no 1. septembra līdz 31. maijam, un tad, beidzot katru gadu, pedagogs izvērtē bērna sasniegumus katrā šajā vecuma posmā vai katru gadu beidzot. Un tad dod informāciju vecākam, ko tad bērns tajā gada laikā ir iemācījies – kādas viņam ir šīs te iemaņas, vai viņš māc apgērbties, vai viņš māc novākt galdu... nu, katram vecuma posmam ir savas šīs iemaņas. Tas palīdz šim pedagogam izstrādāt šo programmu un novērtēt šīs bērna prasmes un zināšanas ik gadu, jo, beidzot pirmsskolas izglītības iestādi, ir jāsniedz tāds izvērtējums rakstveida, kurš norāda, un kurā ir izvērtētas bērna šīs prasmes, spējas, vai viņš ir gatavs uzsākt pamatizglītības pakāpi.

Līdz ar to arī Valsts izglītības satura centrs, kurš ir veidojis šo pirmsskolas mācību programmu, detalizētāk varēs jau jums izstāstīt, es šos pamatprincipus varu jums izstāstīt, ka tas ir, nu tātad, lai palīdzētu pedagogam. Tas materiāls ir domāts kā ieteikums, lai palīdzētu pedagogam veidot šo saturu, novērtēt bērna sasniegumus katrā gadā, kas bērnam vēl būtu jāsasniedz nākamajos gados.

A. Laviņš.

Jā, protams, ka vaicāsim arī citām pieaicinātajām personām.

Bet jautājums arī jums, vai tam ir kāds papildu skaidrojums, ka šie bērnu vecuma posmi ir sadalīti tieši šādā veidā? No 1,5 līdz 3, no 3 līdz 4 un tālāk ir 5 līdz 7. Vai tam ir kaut kāda sasaiste ar bērna uztveres, bērna kognitīvajām spējām?

D. Dambīte.

Jā, tam ir sasaiste... kā jau jūs teicāt, no šīs uztveres, no bērna attīstības, kā viņš aug, kā viņš attīstās, kā viņš uzņem informāciju. Tas ir viss saistīts ar šiem bērna augšanas procesiem un attīstību, un informācijas uztveri. Tas ir saistīts ar šiem vecuma posmiem.

A. Laviņš.

Labi. Vai ir palikuši no jūsu puses kādi neatbildētu aspekti attiecībā uz otro jautājumu?

D. Dambīte.

Uz otro jautājumu... Tātad, vēl bija jautājums par to, vai programma tiek īstenota visas dienas garumā bez pārtraukumiem.

Tātad, atbilstoši šiem Ministru kabineta noteikumiem, izglītības šī satura īstenošanas princips ir šī audzināšana un mācību process. Un galvenā nodarbība pirmsskolas izglītības iestādē ir šī... organizācijas forma ir šī rotaļu nodarbība, kas ir gan telpās, gan ārpus telpām visas dienas garumā, gan pedagogs kad organizēti un mērķtiecīgi šo te mācību procesu īsteno, gan bērns pats rotaļājas, brīvi pastaigājas, teiksim, tajā telpā vai tajā laukumā, kur viņam ir ļauts to darīt. Mācīšanās arī notiek ēdienreizēs, individuālās higiēnas ievērošanas procesā un būtībā pārtraukums kā tāds varētu notikt tikai tanī brīdī, kad bērns, teiksim, paēd pusdienas, un viņam ir atpūtas laiks, un viņš tanī brīdī aizmieg. Pirmsskolas izglītības iestādēs ir izveidotas šīs vietas, kur bērns var atpūsties. Tātad to varētu uztvert kā pārtraukumu.

Pie tam atbilstoši Valsts izglītības informācijas sistēmas reģistrētajiem datiem, katras pirmsskolas izglītības iestādes darbības ilgums vai darba ilgums ir atšķirīgs. Tas var būt pat, tātad, līdz četrām stundām un līdz 24 stundām, bet pārsvarā tās pirmsskolas izglītības grupas, kurās bērni atrodas, vairākums bērnudārzi ir vaļā, ja tā varētu izteikties, no 12 līdz 14 stundām diennaktī.

Tas ir tas, ko es vēl attiecībā uz otro jautājumu gribēju jums izstāstīt.

A. Laviņš.

Jā. Dambītes kundze, paldies un es teiktu, ka plūstoši mēs varam pāriet pie trešā jautājuma, jo jūs atbildējāt, ka šis obligātais saturs, kas ir Ministru kabineta noteikumos Nr. 716 noteikts, kas ir jāapgūst arī bērniem, sākot no pusotra gada vecuma, kā jūs minējāt, viņi šo obligāto saturu apgūst visas dienas garumā, un jūs izskaidrojāt, rotaļu nodarbību veidā, arī tad, kad ir ēdienreizes, izņemot tad, kad bērns guļ diendusu.

Tad jautājums ir par to, kādā veidā tiek nodrošināta iespēja privātajās izglītības iestādēs, kuras ir dibinājušas personas piederošas pie mazākumtautībām, varētu īstenot mazākumtautību interešu izglītības saturu pirmsskolas izglītības iestādē. Tātad, mēs

paturam prātā, ka ir obligātais saturs visas dienas garumā un šobrīd ir valsts noteiktā iespēja bērniem apgūt mazākumtautību interešu izglītības programmu.

Sakiet, lūdzu, kurš tad ir tas laiks, kurā bērns, kuram visas dienas garumā ir jāapgūst obligātais saturs, var papildus apgūt vēl mazākumtautību interešu izglītību?

D. Dambīte.

Tātad, pirmsskolas izglītības iestāde, tajā skaitā privātā pirmsskolas izglītības iestāde, kopā ar vecākiem vienojas par to, kad īstenot vai kurā brīdī īstenot šīs interešu izglītības programmas. Viņas var būt dažādas. Ne tikai mazākumtautību izglītības kā kultūras un vēstures apguve, bet tas var būt arī kā koris, deju pulciņi, folkloras dažādi pulciņi, svešvalodu apguves pulciņi. Viņi mijiedarbojas ar to obligāto izglītības saturu, mēs tā varētu izteikties. Mēs nevaram noteikt robežšķirtni, lūk, pulksten tikos un tikos sākas tas, pulksten tikos un tikos sākas tas. Šis pedagogs, veidojot šīs interešu izglītības programmas, ņem vērā, protams, to, ko bērni apgūst obligātās izglītības saturā, un šīs interešu izglītības programmas papildina to obligāto izglītības saturu. Tātad, pirmsskolas izglītības iestāde var piedāvāt vairākas interešu izglītības programmas. Un, attiecīgi tad vecāki novirza savu bērnu tur, kur viņi vēlas. Nav tādas robežšķirtnes, ka pulksten tikos un tikos bērni aiziet tur un tur. Viņi mijiedarbojas un privātā izglītības iestāde, organizējot un izstrādājot šo obligāto izglītības programmu, tātad, pēc tam kopā ar pedagogu, kurš īsteno interešu izglītības programmu, tad vienojas par tās interešu izglītības programmas saturu, lai papildinātu šo obligāto izglītības saturu.

A. Laviņš.

Saprotu. Uzsvars ir uz vārdu „mijiedarbojas”. Bet vai šī mijiedarbība nozīmē tā, ka dienas garumā apgūstamais obligātais saturs, kas ir norādīts Ministru kabineta norādītajos noteikumos Nr. 716, varētu būt tā saprotams, ka daļa no šī laika tiek veltīta tam, lai bērni, piemēram, privātajā izglītības iestādē, kurā tās dibinātāji ir ieinteresēti, lai bērni mācītos, piemēram, ukraiņu valodu vai krievu valodu, vai baltkrievu valodu, viņi varētu dienas laikā stundu vismaz, ja ne vairāk, veltīt šīs valodas apguvei un kultūras apguvei. Tā ir saprotama šī mijiedarbība?

D. Dambīte.

Jā, tātad pirmsskolas izglītības iestāde, īpaši privātā izglītības iestāde, vienojoties ar vecākiem, tātad, vienojas par to darba grafiku. Tātad, vai šo pirmsskolas izglītības obligāto saturu no rīta puses, tātad, bērniem mācīt, un viņiem šīs prasmes apgūt, un šo interešu izglītības programmu īstenot pēcpusdienā, kad bērns pamatā, nu teiksim, ir lielāko, teiksim, šo prasmju jau apguvis dienas sākumā. Tātad, vai arī apgrieztā secībā, teiksim. Bet šeit jau ir, teiksim tā,... no vienas programmas tas pāriet plūstoši otrajā programmā, tātad, jo interešu izglītības programma vienmēr papildinās

obligāto saturu.

Izglītības iestādes darba laiks arī ir... pati privātā izglītības iestāde nosaka šo darba laiku.

A. Laviņš.

Bet jūs šobrīd sniedzāt atbildi uz to, ka šie interešu izglītības elementi varētu tikt atbilstoši pēc vienošanās ar vecākiem, varētu tikt ietverti no rīta, dienas vidū vai pēcpusdienā.

D. Dambīte.

Jā, pēcpusdienā...

A. Laviņš.

Bet mans uzsvars vairāk bija uz to, ņemot vērā, ka šī lieta ir arī par mazākumtautību tiesību nodrošināšanas iespējām, vai šī mijiedarbība, ko jūs uzsvērāt, nozīmē to, ka dienas laikā obligātais saturs, kas bērnam ir jāapgūst, un šobrīd es runāju vispārīgi no pusotra līdz 7 gadiem, mēs vēl pieskarsimies par attiecīgajām vecuma grupām... Bet vai šajā laika posmā varētu būt, ka privātā izglītības iestāde noteic, ka no rīta būs, piemēram, stunda krievu valodā. Un vai šāda mijiedarbības izpratne nenonāk pretrunā ar Ministru kabineta noteikumos noteikto izglītības paraugprogrammu, kurā ir jāapgūst obligātais saturs arī tam pašam mazākajam bērnam.

Vai te nav saskatāma pretruna tad?

D. Dambīte.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 716 nenosaka to, ka obligāti pirmsskolas izglītības iestādei obligātais saturs vai mazākumtautību kultūras un vēstures interešu programma ir jāapgūst noteiktā laikā. Nav tas noteikts. Izglītības iestāde var operēt ar to, kāds ir vecāku šis te pieprasījums. Ja izglītības iestāde vienojas ar vecākiem, ka no rīta bērniem būs šī mazākumtautību izglītības interešu programma vai dziedāšana, vai dejošana, vai jebkāda cita veida interešu izglītības programma, tad bērni iet uz šo interešu izglītības programmu, ja vecāki to atbalsta, un pēc tam tad īsteno šo obligāto izglītības saturu.

A. Laviņš.

Jā. Sakiet, lūdzu, vai... protams, tas būs jautājums arī kontroles dienestam, bet tomēr Izglītības ministrijas pārstāvjiem arī, vai tas, ka šādas programmas ir izveidotas, ka piemēram, no rīta ir viena krievu valoda, pirmdienas rītā... otrdienas rītā ir kādi elementi no attiecīgās etniskās grupas piederības saistībā ar kultūras jautājumiem, attiecīgi stunda, lai apgūtu... vai šādus elementus redz arī valsts iestāde, kura licencē

šo programmu? Vai tik detalizēti, licencējot programmu, valsts neredz, un tā ir rīcības brīvība pašai privātajai pirmsskolas izglītības iestādei pēc tam, kad programma ir licencēta un teikt, ka labi, no rīta mēs ieliksīm krievu valodas stundu, pirmdienas rītā, piemēra pēc?

Es šādu aspektu labprāt...

D. Dambīte.

Jā... Par licencēšanu droši vien Izglītības kvalitātes valsts dienests varēs precīzāk sniegt jums informāciju, bet no ministrijas puses es varu sniegt informāciju attiecībā uz to, ka Valsts izglītības informācijas sistēmā, kas ietver visu informāciju par mācību un izglītības procesu, šajā izglītības informācijas sistēmā izglītības iestādēm ir pienākums ievadīt informāciju par īstenotām interešu izglītības programmām – gan kāda veida šīs te programmas tiek nodrošinātas konkrētajā izglītības iestādē, gan stundu skaits, gan bērns, kurš ir piesaistīts šai interešu programmai. Tātad Valsts informācijas izglītības sistēmā šie dati ir, un izglītības iestādēm ir pienākums šos datus ievadīt.

Interešu izglītības programmas izveido pašas izglītības iestādes. Es nemācēšu šobrīd atbildēt uz to, kā Valsts izglītības kvalitātes dienests viņas kontrolē, cik daudz un vai vispār kontrolē kā tādas. Uz to es lūgšu atbildēt Valsts izglītības kvalitātes dienestam, cik viņš, kā viņš to kontrolē. To es nemācēšu jums pateikt.

A. Laviņš.

Bet, tātad kopsavelkot šo jautājumu par mijiedarbību starp obligāto saturu, ja es tā īsi varu to nosaukt, un mazākumtautību interešu izglītības saturu... tad jūs kā Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāve sniedzat atbildi tiesai, ka privātā izglītības iestāde ir tiesīga brīvi, vienojoties ar vecākiem, noteikt laiku, kad attiecīgais mazākumtautības interešu izglītības elements, un te es domāju priekšmets, piemēram, krievu valoda varētu tikt nedēļas garumā, sadalot pa dienām, kad tas varētu tikt īstenots, un tas atbilst normatīvajiem aktiem.

D. Dambīte.

Jā.

A. Laviņš.

Un nostājai par to, ka izglītība ir iegūstama valsts valodā.

D. Dambīte.

Jā. Tāpēc, ka mazākumtautību interešu izglītības šī programma, ko pašvaldība un valsts finansē, tātad viņa papildina, protams, bērnu zināšanas, ņemot vērā to, ka mums ir no valsts puses šis Satversmes 114. pants, mums ir jāievēro šīs

mazākumtautības intereses, mums ir jāciens šī viņu kultūra, ņemot vērā to... un arī obligātā izglītības saturā gan pirmsskolā, gan pamatizglītības pakāpē, arī pamatizglītības standartā ir ietverti šie te satura jautājumi par to, ka mēs apgūstam, kādas ir citu tautu kultūra, valoda, kādas ir viņu paražas, ieražas, svētki. Arī šeit ir tieši tas pats. Pirmsskolas izglītības posmā bērns apgūst, ka mums apkārt ir arī citu tautību pārstāvji.

A. Laviņš.

Labi. Ja tas tā ir, tad, Dambītes kundze, ar ko tad atšķiras... Ar ko tad atšķiras realitātē tas, kas ir bijis pirms šī, ja tā es varētu to nosaukt, reformas beidzamā posma, kas raksturojas ar to, ka izglītība ir iegūstama valsts valodā? Iepriekš pastāvēja arī mazākumtautību... nevis interešu, bet izglītības programmas. Un attiecībā uz pirmsskolas izglītības pakāpi pastāvēja arī īpaša programma, kas šobrīd ir svītrotā no Ministru kabineta noteikumiem Nr. 716.

Ar ko tad realitātē šobrīd šī situācija atšķiras no tās, kad pastāvēja mazākumtautību izglītības programma pirmsskolas izglītības iestādē?

D. Dambīte.

Pirms noteikumu grozījumiem un pirms šo pielikumu svītrotā no Ministru kabineta noteikumiem mazākumtautību pirmsskolas izglītības programmu īstenoja, tātad, šiem bērniem viņu dzimtajā valodā ar atsevišķiem elementiem latviešu valodā. Tātad viņiem pārsvarā viss saturs, tātad, viss dienas garums... šīs rotaļu nodarbības pārsvarā bija šajā viņu dzimtajā valodā, protams, ar atsevišķiem elementiem... bija arī noteikts šajā 2. pielikumā... es tā no galvas vairs nepateikšu, kā tur tieši tekstā bija rakstīts, bet bija rakstīts ir jābūt arī latviešu valodas šiem te vārdiem, bērnam ir jāapgūst arī latviešu valoda. Pamatā viss notika šajā mazākumtautību valodā... šī programma tika īstenota.

A. Laviņš.

Paldies.

Un pieskarsimies vismaz attiecībā uz trešo jautājumu, kas ir rīcības sēdes lēmumā, vēl šādam aspektam.

Tātad jūsu rakstveida apsvērumos, ko esat iesnieguši tiesai pēc rīcības sēdes lēmumā uzdotajiem jautājumiem, 6. lapaspusē un 7. lapaspusē ir diagrammas, un pēc diagrammām ir beidzamā rindkopa, kas sniedz atbildi uz trešo jautājumu. Tajā ir norāde uz dažādiem vecuma posmiem. Es citēšu, lai būtu saprotams, par ko ir runa. „No minētā izriet, ka interešu izglītības apguvi var uzsākt pusotru gadu vecs izglītojamais, uzsākot apmeklēt pirmsskolas izglītības iestādi. Tomēr prakse liecina, ka vairumā gadījumu interešu izglītības apguvi uzsāk bērni no trīs gadu vecuma, droši vien, kad mainās bērna

vadošā darbība no priekšmetiski manipulējošās darbības, kas vērstas uz priekšmetu, telpas un formas izzināšanu, uz sižetiskās lomu rotaļas darbību, ar kuras palīdzību bērns izzina apkārtējo pasauli...” Un tad seko vēl uzskaitījums...

Sakiet, lūdzu, vai līdz ar to šis teikums būtu jāsaprot, ka interešu izglītība, lai kāda tā būtu – vai vispārējā interešu izglītība, vai mazākumtautību interešu izglītība, nav īsti piemērota bērniem vecumā no pusotra līdz trīs gadiem, ņemot vērā šīs bērna attīstības posmu un tās spējas, ko bērns var kādu informāciju var uztvert?

D. Dambīte.

Tātad, interešu izglītības programmas īstenošanu var uzsākt, protams, arī no pusotra gada vecuma bērniem un izglītojamajiem. Bet mūsu šie aptaujas dati rāda, ka praksē notiek šādi. Nav izslēgts, ka varētu to darīt arī no pusotra gada vecuma, bet tā ir no vecāku vēlmēm atkarīga darbība, vai viņi šo pusotru gadu veco bērnu vēlas redzēt kādā interešu izglītības pulciņā.

A. Laviņš.

Bet šī norāde... tātad akcents šai norādei ir uz to, ka tā ir tikai vecāku izvēles... šī taktika apliecina vecāku izvēli, ka viņi nelabprāt bērnu vecumā no pusotra līdz trīs gadu vecus bērnus mēģina novirzīt uz interešu izglītību, bet šī rindkopa, jūsuprāt, neatbild uz jautājumu, vai bērns atbilstoši spējām, savām spējām, savam attīstības posmam no pusotra līdz trīs gadu vecumam, interešu izglītība tam būtu piemērota?

D. Dambīte.

Nē, šis teikums, ko mēs rakstījām, parāda to, kas praksē notiek. Jo, ņemot vērā to, ka interešu izglītība ir brīvprātīga, viņa nav obligāta, tad vecāki ir tie, kas izvēlas, vai bērnam šo virzienu... novirzīt viņu tātad uz kādu no interešu izglītības pulciņiem.

Prakse rāda, ka ir šāda situācija, bet tas nenozīmē, ka bērns nevarētu uzsākt interešu izglītības programmas īstenošanu no pusotra gada vecuma.

A. Laviņš.

Un kā ir Izglītības un zinātnes ministrijas skatupunktā? Vai bērni spēj atšķirt vecumā no pusotra gada līdz trīs gadiem... viņi šobrīd īsteno interešu izglītību vai obligāto saturu, kas ir Ministru kabineta noteikumos minēts?

D. Dambīte.

Es... tad man ir jājautā kolēģei, kura pirmsskolas izglītības jomā ir eksperts attiecībā uz pirmsskolas jomu. Es nezinu... ar jūsu atļauju varētu aicināt Gunitu Delijevu...

A. Laviņš.

Noteikti... Jā, labprāt aicinātu palīgā uz šo jautājumu sniegt atbildi kolēģi, kas ar šo jomu strādā. Lūdzu!

G. Delijeva.

Labdien, godātā tiesa! Vai varētu vēlreiz, lūdzu, jautājumu?

A. Laviņš.

Tātad, jautājums ir par to, vai bērni no pusotra līdz trīs gadu vecumam, atbilstoši viņu spējām, viņu attīstības posmam, viņi spēj saprast, ka šobrīd norisinās interešu izglītības satura apguve, nevis obligātā satura apguve, kāpēc bērns tiek sūtīts vispārējās izglītības pirmsskolas pakāpē iestādē?

G. Delijeva.

Jā. Paldies par jautājumu.

Kā jau mana kolēģe Daiga teica, tā ir vecāku izvēle, pirmkārt, šo interešu izglītību izvēlēties 1,5 vai 2 gadus vecam bērnam. Un ir ļoti svarīgi šī bērna attīstība un vispār labizjūta pirmsskolā, jo citam bērniņam ir ļoti smags šis adaptācijas laiks, viņam tas paiet ilgstošāks, ilgāks, lai viņš iejustos kopā ar citiem bērniem, lai viņš piedalītos rotaļu darbībās. Cits bērns ļoti elastīgi un ātri pieņem jauno situāciju, ļoti ātri un elastīgi iejūtas. Un vai viņš saprot vai nesaprot, tur ir skolotāja pedagogiskās prasmes... vai viņi pāriet uz citu telpu, vai viņi bērnam stāsta, jo bērns jau mācās atdarinot. Un, ja skolotājs viņu vedina, piemēram, uz blakus uz guļamtelpu, ka mēs tagad iesim mācīties vai apgūt, kā citas tautas kaut ko dara, runā vai svin svētkus, tātad tad bērnam rodas šī te izpratne, ka ir kaut kas nodalīts.

Jo prakse, piemēram, liecina arī par mūzikas nodarbībām, kas notiek latviešu valodā. Ja bērns adaptācijas periodā, kur viņš vēl nav adaptējies pirmsskolai un tiek aizvests uz citu telpu, tad viņam ir tāds uztraukums, bet pakāpeniski ejot... viņi jau saprot, ahā, te mēs dziedāsim. Un līdzīgi ir arī ar interešu izglītību, proti, situācija ir jāvērtē skolotājam kopā ar vecākiem.

A. Laviņš.

Respektīvi, nebūt tas nav tik nozīmīgi, kā es dzirdu no jūsu atbildes, vai bērnam ir saprašana vai apziņa tajā laikā, ka notiek laikā obligātā satura vai interešu izglītības satura apguve, cik daudz pats saturs pēc būtības ir nozīmīgs, ko tad tam bērnam māca.

G. Delijeva.

Jā, jo bērns jau ir kā sūklis. Viņa prāts ir visaptverošs, viņš uzsūc, viņš mācās visu atdarinot un visa tā reālā vide, reālā situācija ir tā, ko viņš, redz, dzird no

pieaugušajiem, viņa emocijas, ko viņš piedzīvo mācoties, tad notiek tas mācīšanas process.

A. Laviņš.

Labi. Iepriekšējās tiesas sēdēs, kad mēs šos jautājumus risinājām, tostarp pieskārāmiem arī mazāka vecuma bērniem, ir izskanējusi tēze par to, ka dzimtās valodas klātbūtne, it īpaši vecumā no pusotra līdz trīs gadu veciem bērniem, ir kaut kas, kas sekmētu arī valsts valodas apguvi.

Jūs tādai tēzei piekrītat un varat sniegt kādus papildu apsvērumus, kāpēc šī tēze ir pareiza?

G. Delijeva.

Vēlreiz pārjautāšu... Vai tātad dzimtās valodas klātbūtne būtu palīdzīga apgūt valsts valodu?

A. Laviņš.

Jā. Precīzi.

G. Delijeva.

Es nepiekrīstu šim apgalvojumam, jo mēs arī ministrijas darba grupa, kura iet tieši klātienē runāties ar pirmsskolas izglītības iestādēm, kā viņiem veicas šī pāreja uz vienotu skolu... un ļoti daudzi izglītības iestāžu vadītāji un pedagogi priecājas par mazākajiem bērniņiem, kuri ir tieši šajā 1,5 līdz 3 gadu vecuma posmā, un stāsta, ka, jā, lūk, viņš ģimenē runā, piemēram, krievu valodā vai ukraiņu valodā, bet šeit izglītības iestādē mēs runājam latviešu valodā un viņiem jau problēmu nav saprast, uztvert un reaģēt. Ka šie bērni jau sāk abās valodās runāt... Viņi jau tā kā spēj nošķirt, ka ar mammu mēs runājam tā, bet ar skolotāju mēs runājam tā... un tie ir jau pirmie vārdi un pirmie teikumi.

Par to liecina arī pētījumi, ko ir pētījuši valodnieki. Un tāda valodas pētniece kā Ērika Hofa arī saka, ka, ja bērns kaut vai jau agrīnā, agrīnā vecuma posmā, kad viņš pats nerunā, bet tikai klausās, dzird, nu, sarežģītākas konstrukcijas un varbūt dažādas, tad tas arī palīdz viņam nākotnē, nu, gramatiski veidot pareizākas formas. Tāpat arī mūsu Latvijas profesore Dace Markus arī šos pētījumus pirmsskolā ir veikusi, ar kuriem jūs arī esat iepazīstināti, un arī viņai ir tas secinājums, ka latviešu valoda ikdienā ir palīdzīga bērniem apgūt šo latviešu valodu, šo valsts valodu. Tas nebūt netraucē bērnam runāt viņa dzimtajā valodā... vai angļu, vai ukraiņu, vai krievu... kāda ir ģimenes valoda.

A. Laviņš.

Respektīvi, tas, ko es dzirdu no jums, ka neatkarīgi no bērna vecuma, vai tas būtu pusotrs līdz trijiem gadiem un otrs posms... es tagad precizēšu... es iepriekš teicu, ka ir no trīs līdz četri, bet ir no trīs līdz pieci... un tad pieci līdz septiņi... tieši tā... ka šīs dzimtās valodas klātbūtne, ja tā nav izglītības satura apgūvē, tādu psihoemocionālu konfliktu bērnam nerada.

G. Delijeva.

Cik ir mana prakse un zināšanas, būtisku ietekmi nerada, protams, var būt arī dažādas situācijas. Tāpēc pedagogs vēro bērnu, pedagoga uzdevums ir visas dienas garumā arī vērot bērnu, viņa attīstību, arī dienas garumā labizjūtu... tas arī ir galvenais, diskutēt par to pedagogu kolektīvā un, protams, arī ar vecākiem, jo katru dienu pedagogs informē vecākus, kā bērns ir, pirmkārt, juties, tā labizjūta kāda ir bijusi, kādi ir šie sasniegumi tieši arī dienas gaitā.

A. Laviņš.

Labi. Un mēs jau dzirdējām no Dambītes kundzes sniedzot atbildi par šo mijiedarbību starp obligāto saturu un mazākumtautību interešu izglītības saturu, kur varējām dzirdēt, ka varētu būt krievu vai ukraiņu, vai citas valodas apmācības stunda no rīta vai dienas vidū... bet noraksturojiet, lūdzu, kā tad šīs dienas garumā... praktiski, cik daudz varētu būt citas valodas lietojums pirmsskolas izglītības iestādē? Tātad mācību saturs ir jāapgūst visas dienas garumā, tad mēs redzam, ir šīs mazākumtautību interešu izglītības programmas iespējas, un tad man ir jautājuma zīme par to, kur vēl dienas garumā varētu parādīties arī citas valodas lietojums apgūstot mācību saturu mazākajiem... varbūt šobrīd paskatīsimies uz pašiem mazākajiem, proti, no pusotra līdz trīs gadiem.

G. Delijeva.

Tātad, ir mācību valoda, tā ir latviešu valoda un mācību process notiek latviešu valodā. Tad ir interešu izglītība, pieņemsim, tās ir citas valodas, kurā notiek. Bet, piemēram, arī tematiski izstrādājot var iekļaut citu, gadskārtu svētki, piemēram, kā elements, ar kuriem mēs iepazīstamies. Un tad, atbilstoši vecuma posmam un arī pat pieaicinot vecākus, var šāds elements arī būt mācību procesā. Bet, protams, tas ir... visa programma ir apgūstama valsts valodā, bet interešu izglītība ir interešu atbilstoša, ja mēs mācāmies kādu valodu. Un ja mācību procesā mēs, nu, piemēram, projekta ietvaros, jo arī mazajiem ir projekti... tad, kad mēs pieaicinām vecākus... nu, kaut kā šāds...

A. Laviņš.

Un saki, ja bērnam ir nepieciešams kāds atbalsts... nu, nesaprot valsts valodā noteiktus jēdzienus. Vai pedagogam ir liegts šo jēdzienu paskaidrot citā valodā?

G. Delijeva.

Nu, ja pedagogs strādās bilingvāli, tad tā nebūs mācību procesa īstenošana valsts valodā.

Ir viena nianse. Pedagogs ir apmācīts izmantot dažādas pedagoģiskās metodes. Un darbā ar mazu bērnu ir ļoti svarīgi žesti, mīmika, pedagoga atraktivitāte un arī kā trešās personas iesaistīšana dalībā. Ko nozīmē trešā persona? Tā ir parasti kāda roku lelle vai liela rotaļlieta, kura nu tad ir atnākusi pie mums ciemos un palīdz samīļot to bērnu vai palīdz arī izrunāt vārdus. Un pie darbošanās, lai nomierinātu šo bērniņu, piemēram, ir ļoti būtiskas tās emocijas, tas pieskāriens, ja tas ir saskaņots ar vecāku, ar to drošinājuma sajūtu, jo pedagogs jau visas valodas nezina. Protams, ja bērnam dzīvība vai veselība tiek apdraudēta, un ja kaut kas ārkārtīgi kritisks notiek, ja pedagogs jūt, ka tā situācija ir kritiska, un ja pedagogs zina šo valodu, nu viņam jau nav aizliegts, arī kritiskās situācijās viņš sauc palīgā arī vecākus, un vecāki nāk... Ir ļoti tās situācijas dažādas.

A. Laviņš.

Bet jūsu norāde par to, ka bilingvāla satura apguve... tā būtu neatbilstoša normatīvajiem aktiem spēkā esošajiem, vai tas nozīmē, ka, tiklīdz bērns šķērso pirmsskolas izglītības iestādes sliekšni, viss norisinās valsts valodā? Arī privātajās izglītības iestādēs?

G. Delijeva.

Nu, bērni, pirmkārt, savā starpā jau sarunājās tā, kā viņi to prot. Viņi sarunājas savā dzimtajā valodā. Un tad, kad ir bērni, piemēram, kopā... vai nu ukraiņu vai krievu valodīgie bērniņi, vai angļu, viņi sarunājas savā dzimtajā valodā. Tā jau mēs neaizliedzam... tas jau ir atļauts, lai bērns labi justos. Bet pedagogs, kurš vada šos procesus, jau ar bērnu runā valsts valodā.

A. Laviņš.

Labi. Skaidrs.

Būs vēl arī citu tiesnešu jautājumi. Un šobrīd vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies.

Paldies un labrīt! Daudz jau ir atbildēts, bet tomēr vēlos precizēt atsevišķus aspektus.

Attiecībā uz jūsu rakstveida viedokli. Mēs šodien daudz jau dzirdējām un runājām par to, ka ir iespējams, tātad, pielāgot, mijiedarbot un papildināt šīs programmas, proti, programmu, kas ir pirmsskolas izglītības programma un mazākumtautību valodas un kultūrvēstures interešu izglītības programmu. Dzirdējām, ka tā var būt no rīta, pa dienu vai pēcpusdienā, dzirdējām arī to, ka saturs var savā ziņā... tematiskais saturs var būt papildinošs vienam otram ar kādu svētku vai tradīciju skaidrojumu.

Sakiet, lūdzu, vai šādi, pieņemot, ka izglītības iestādes šīs programmas mijiedarbojot, protams, ievēro bērna labākās intereses un tostarp arī mazākumtautību intereses, vai būtu pieļaujams, ka šo programmu mijiedarbības ietvaros, piemēram, krievu valoda dienā būtu trīs reizes? Krievu valoda un kultūra? Tematiskā satura apgūšana, ko jūs minējāt, kur var papildināt viens otru... nu, piemēram, nosaukt pazīstamus priekšmetus, dzīvas būtnes un darbības, ko veic pats un citi, klausās un atkārto dzirdētās skaņas... ja mēs runājam par mācību programmas satura vienību kā tekstu un tekstveidi, un valodas struktūra.

Vai jūs pieļaujat to, ka praktiski īstenojot šīs programmas mijiedarbībā ir iespējams šādi, ka krievu valodas un kultūras apguve varētu būt vairākas reizes dienā?

D. Dambīte.

Ņemot vērā to, ka pirmsskolas izglītības iestādē obligāto saturu īsteno, kā mēs teicām, visas dienas garumā, tātad, valsts valodā, kur ir daļa šī mazākumtautību valodas un kultūras interešu apguve, tātad, valsts finansē līdz trīs stundām nedēļā, ko mēs jau esam noskaidrojuši. Tātad nebūtu pamata uzskatīt, ka, piemēram, obligāto izglītības saturu... mēs tagad pārlietam daļu no šī obligātā izglītības satura, īstenojam citā mazākumtautību valodā un tagad sadalām šo dienu – trīs stundas mēs mazākumtautību valodu apgūstam un pārējās stundas mēs apgūstam obligāto saturu valsts valodā. Tāda strikta pieeja no mūsu puses arī nav, bet skatoties, kā tiek īstenots obligātais izglītības saturs, mēs tomēr no valsts puses skatāmies, lai saturu īsteno valsts valodā visas dienas garumā, un nebūtu pieļaujama situācija, ka mēs interpretējam mazliet savādāk šīs tiesību normas un mēģinām, teiksim, pielāgot šīs vēlmes, izdarīt attiecībā uz citu valodu apguvi vairāk, nekā būtu pieļaujams no obligātā izglītības satura. Tas nozīmē to, ka, ja mums ir noteikts visas dienas garumā, tad ir visas dienas garumā, un tad to mazākumtautību valodas un kultūras interešu izglītības programmu mēs apgūstam noteikti mazākā daļā, daudz mazākā daļā nekā valsts valodā.

I. Kucina.

Labi. Paturpināsim.

Daudz mazākā daļā... Vai tas nozīmē to, ka, piemēram, ja valsts... tiešām ir tās trīs stundas dotas, apmaksātas no valsts puses, bet ir vecāku pieprasījums, vai tādā gadījumā atkal, ievērojot bērna labākās intereses mazākumtautību bērnu kontekstā, vai būtu pieļaujams, ka šīs mācības krievu valodā, kas ir interešu programmas ietvaros, mijiedarbojoties un, kā jau es teicu, papildinot vienu otram, pielāgojot varbūt vienu otram attiecībā uz saturu, būtu tā, ka tās trīs stundas tiek izmantotas, bet vēl klāt pēc vecāku pieprasījuma nāk citās dienās... Nu, vienā dienā viena stunda un katrā dienā, piemēram, būtu viena krievu valoda un kultūra.

D. Dambīte.

Jā, ja tā vecāku vēlme ir, tad, protams, teiksim, katru dienu var būt šī te mazākumtautību valodas un interešu apguve, atbilstoši vecāku vēlmēm. Protams, izglītības iestādes vadītājam ir jāskatās, lai obligātais saturs, ko šie bērni apgūst, viņš ir šajā te visas dienas garumā valsts valodā. Bērnam arī ir slodze, viņš var izturēt tik, cik viņš var izturēt. Protams, mums pamatizglītības pakāpē ir noteikts šis stundu skaits, pirmsskolām mums viņš ir atšķirīgs. Katra izglītības iestāde strādā atšķirīgu stundu skaitu. Bet pamatā izglītības iestādes vadītājam ir jāseko līdzi, lai programma tiktu īstenota valsts valodā. Un atkarībā no tā, kādas ir iespējas, gan vecāku vēlmes, kurās dienās kādu interešu izglītības pulciņu organizēt, tad arī noteikt šo te laiku, kad tas tiek darīts.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Tālāk attiecībā uz sasniegumu vērtēšanas kārtību. Tā kā jūs norādāt, izglītības iestāde patstāvīgi izstrādā bērnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību un vienlaikus pedagogs mācību procesā ir tiesīgs mainīt plānotos sasniedzamos rezultātus atbilstoši bērna vajadzībām un nodrošināt bērna darbošanos atbilstoši individuālajām spējām.

Pie jūsu analīzes par to, ka šīs divas programmas var savstarpēji mijiedarboties, vai tad, kad iestāde izstrādā bērna mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību, šajā kārtībā tiek arī atspoguļoti, vai bērns spēj saglabāt un attīstīt mazākumtautības identitāti, valodu un kultūras savdabību, vai tas arīžan tiek vērtēts, ja šīs programmas mijiedarbojas?

G. Delijeva.

Tā vērtēšana tomēr notiek obligātajā pirmsskolas programmā, kur tiek īstenota saskaņā ar 417. noteikumiem. Interešu izglītība netiek vērtēta.

I. Kucina.

Tas nozīmē, ja mijiedarbojas un pielāgojas šīs divas programmas, kā mēs šīs sēdes pirmajā daļā dzirdējām, tas nozīmē, ka gadījumā, ja tiek apgūta krievu valoda vai ukraiņu valoda un kultūra, tad bērna individuālās spējas un individuāli sasniedzamie rezultāti, ko viņš varētu apgūt, pavisam netiek vērtēti.

G. Delijeva.

Jo, beidzot pirmsskolas izglītību, bērnam ir šajos 417. noteikumos uzrakstīts, kādi ir šie pratības pamati gan mācību jomās, tātad tas vēlamais, un nu skolotājs norāda. Un skolotājam ir tiesības arī norādīt, ka viņš interešu izglītībā ir apguvis arī kādu jomu... viņam ir tiesības norādīt, ka viņš ir pie logopēda, piemēram, arī apguvis šo te valodas korekciju, vai viņam tas ir nepieciešams nākotnē arī skolā stājoties...

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Bet vai tas varētu nozīmēt, ka obligātajam mācību saturam, kā es saprotu, ir šie sasniegumu vērtēšanas kritēriji un kārtība. Bet vai tas nenozīmē, ka arī klāt vēl pedagogs un iestāde var izstrādāt atsevišķu vērtēšanas kārtību vai papildus kritērijus attiecībā uz tiem bērniem, kuri tomēr ir ieinteresēti šīs te krievu valodas vai ukraiņu valodas lietošanā.

G. Delijeva.

Šos kritērijus tomēr izstrādā interešu programmas īstenotājs, kurš interešu izglītību īsteno, tātad viņš arī vērtē un sniedz atgriezenisko saiti ar vecākiem, kā tad mums ir veicies. Tas nebūtu pedagoga pienākums vērtēt interešu izglītības rezultātus.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Tad nākamais jautājums. Attiecībā uz bērna labākajām interesēm, par ko iepriekšējās sēdēs mēs varbūt ne tik ļoti pieskārāties. Bet sakiet, lūdzu, vai bērna labākajās interesēs, interpretējot pirmsskolas izglītības vadlīnijas, Ministru kabineta šos te noteikumus, par ko mēs runājam Nr. 747 un Izglītības likumu, būtu pieļaujama iespēja izņēmuma gadījumos ar bērnu komunicēt arī viņa dzimtajā valodā? Izņēmumu gadījumos komunicēt ar bērnu pedagogam viņa dzimtajā valodā... Vai tā mēs varam interpretēt šos minētos avotus, tiesību aktus, atbilstoši bērna labākajām interesēm?

D. Dambīte.

Kā jau mana kolēģe norādīja, tad ir šīs te kritiskās situācijas... un, ja pedagogs zina attiecīgo mazākumtautību valodu, protams, izvērtējot situācijas, viņš varētu

palīdzēt bērnam. Bet pamatā, teiksim, normālā izglītības procesā, šis process tiek īstenots valsts valodā. Protams, dzīves situācijas var būt dažādas... Bet obligāti pedagogam zināt ikvienu mazākumtautību valodu, tas nav noteikts, tātad viņam nav pienākums zināt šo valodu. Un ja viņš nezina, viņš vienkārši nevar šajā valodā palīdzēt.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Bet vēlreiz. Mēs runājam par mazākumtautībām... un mazākumtautību pirmsskolas izglītības iestādēm privātajām šobrīd... Visticamāk, pedagogi šajās iestādēs būs, kas pārzina krievu valodu vai kādu citu valodu. Vēlreiz... Vai atbilstoši bērna vislabākajām interesēm, būtu pieļaujams izņēmuma gadījumā pedagogam komunicēt ar bērnu šajā valodā?

G. Delijeva.

Bērna vislabākās intereses ir gūt šo te sagatavošanos pirmsskolā, lai viņš varētu veiksmīgi uzsākt mācības 1. klasē.

Un varu tikai atkal papildināt kolēģi, ka, ja situācija ir dzīvībai bīstama, ja ir apdraudējums, tad tā ir šī kritiskā situācija. Bet mācību procesā tātad bērna vislabākajās interesēs ir apgūt šo jēdzienu vai nosaukumu, vai darbību valsts valodā, kurā tālāk turpināsies, piemēram, obligātais pirmsskolas izglītības vecums un mācības 1. klasē.

I. Kucina.

Jā. Paldies.

Un jau iepriekšējās sēdēs, kas mums ir bijušas, mēs dzirdējām šo stāstu par raudošu meitenīti. Jūs minējāt tādas kritiskas situācijas... bet ja ir raudošs bērns... Vai pie šādiem apstākļiem izņēmuma gadījumos bērna labākajās interesēs būtu pieļaujama šī komunikācija?

G. Delijeva.

Nu, šeit atkal paliek pedagoga profesionalitāte, lai viņš saprastu, vai tā raudošā situācija... raudošais bērniņš ir adaptācijas sākumposmā, tad kad diezgan liela daļa mazo bērniņu raud, un tad pedagogs, izmantojot visu savu pedagoģisko meistarību un metodes, ar kurām viņš spēj nomierināt šo bērniņu, tad viņš arī runā valsts valodā un mierina šo bērniņu. Bet ja šī raudāšana aiziet līdz afektam, kur pedagogs jūt, ka nu ir kritiskā robeža, ka bērnam ir jāpalīdz, tad viņš izmanto visus citus līdzekļus, protams, lai bērnu nomierinātu, tostarp arī informējot bērna vecākus, jo tāda situācija nav parasta. Bet ir situācija, ka bērns tik ļoti pārdzīvo un tik ļoti raud, ka nespēj varbūt savādākā veidā viņu nomierināt. Tad, protams, arī jāsažinās ar vecākiem un jāinformē vecāki par šādu kritisku stāvokli.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Tad tālāk paturpināšu par bērna labākajām interesēm. Jūs atsaucāties šodien tiesas sēdē uz asociētajām profesoriem... bet mums arī ir Ievas Margēvičas-Grinbergas viedoklis, kura ir norādījusi, ka „ bērniem ir svarīga emocionālā drošība, vide, kurā netiek noliegta bērna valoda un kultūra un tāpat sarežģītākie koncepti būtu jāiztulko bērna dzimtajā valodā. Proti, bilingvālam bērnam vajadzētu kaut kādu brīdi sniegt atbildes arī dzimtajā valodā vai kombinēt dzimto valodu un valsts valodu, ja konkrētajā brīdī tā viņam ir vieglāk izteikt savu domu.”

Un tad man ir jautājums. Vai bērna labākajās interesēs... uzsvars uz šīm „interesēm”... būtu pieļaujams īstenojot pirmsskolas izglītības programmu, sarežģītākos konceptus iztulkot bērna dzimtajā valodā.

Vai tas ir, jūsuprāt, aizliegts pilnībā?

G. Delijeva.

Nu, jebkurā gadījumā bērns sniegs atbildes tādā valodā un izpratnē, kādā viņš to sapratīs un kādā varēs, un skolotājs viņu virzīs uz programmā īstenotās valodas šiem terminiem, šiem jēdzieniem... un bērns mācīsies atdarinot, bērns sniegs tās atbildes savā valodā, kā viņš mācēs, kā viņš varēs atbildēt uz skolotāja jautājumu.

I. Kucina.

Tātad, no jūsu atbildes es saprotu, ka izņēmuma gadījumos bērna labākajās interesēs sarežģītākus konceptus, kas, atbilstoši, protams, bērna vecuma posmam viņam ir nepieciešami apgūšanai, pedagogam nav ļauts to darīt?

G. Delijeva.

Nu, pedagogs to prot ar žestiem izdarīt, ar piktogrammām, ar darbībām... viņš tulko bērnam. Bērns arī mācās kustībā. Uzreiz viņš ar atdarināšanu arī pratīs. Tas jau nenotiek tā, ka šodien mēs tikai mācāmies, viņš jau pirmsskolā mācās vairākas dienas, nedēļas gan to jēdzienu, gan to vārdu, gan to jēdzienu ar kustībām atdarinot. Nav tā, ka viņš vienu dienu tikai mācās un obligātais uzstādījums ir vienā dienā kaut ko apgūt. Nē. Viņš mācās. Viņš pat pēc mēneša... un tad vēl atkārtos... Tāpēc jau pirmsskolā šis process notiek ilgstoši, no 1,5 līdz 6 un 7 gadu vecumam, un tas pedagogs jau atzīmēs bērna attīstības kartē... ahā, šis sarežģītais termins, piemēram, „saskaitīšana”... tas ir gana sarežģīts un mēs ar to darbosimies, runāsim vēl un vēl. Tas nav jāapgūst vienas dienas laikā.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Tad man ir vēl divi jautājumi jeb trīs... precīzāk.

Venēcijas komisijas atzinums 2020. gada 18. jūnijā datēts attiecībā uz Latviju, kur ir norādīts, ka dzimtās valodas apguvei pirmajos izglītības gados ir izšķiroša nozīme bērna attīstībā, tostarp, citu valodu apguvē. Vajadzētu būt... tāpat, tā ir norāde uz to, ka ir izšķiroša nozīme bērna attīstībā šai te dzimtajai valodai.

Vai, jūsuprāt, šīs rekomendācijas no tā, ko mēs šodien dzirdējam, tiek izpildītas šajā te praktiskajā pielietojumā? Vai jūs varat teikt, ka jūs nepiekrītat un tomēr ministrijai ir pavisam cits viedoklis attiecībā uz šo rekomendāciju? Vai tomēr tas, kā jūs to saskatāt, tas jau atbilst jūsu stāstiem par šo mijiedarbību, pielāgošanos?

D. Dambīte.

Ministrijas ieskatā mēs izpildām šo te mazākumtautību noteikto... kas attiecas uz mazākumtautību interešu ievērošanu, kas izriet no Satversmes... Tāpat, mēs piedāvājam šo iespēju mazākumtautību valodu un kultūru interešu apguves programmā šo te savu dzimto valodu apgūt. Tāpat bērns, visticamāk, arī ģimenē šo valodu apgūs un arī kultūru, jo vecāki arī ir tie, kas bērnu virza šīs dzimtās kultūras un valodas apguvē. Līdz ar to mūsu ieskatā, no valsts puses mēs nodrošinām šo dzimtās valodas apguvi tanī apjomā, kas izriet no Satversmes, piedāvājot šo iespēju mazākumtautību valodu un kultūru apgūt interešu programmas ietvaros.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Un vēl divi jautājumi... tāpat pēdējie no manas puses.

Istenojot šo pirmsskolas standartu ievērošanu, vai izglītības process mazākumtautību privātajās izglītības iestādēs pirmsskolas izglītības pakāpē tādā gadījumā atšķiras no valsts un pašvaldības izglītības iestādēs pirmsskolas izglītības pakāpē izglītības procesa? Ja mēs runājam par šo standartu ievērošanu tieši izglītības procesā šajās pirmsskolu izglītības iestādēs, privātajās un valsts un pašvaldību... Vai tur ir kādas īpašas atšķirības?

D. Dambīte.

Ja mēs runājam par Ministru kabineta noteikumu Nr. 716 ievērošanu, tāpat vadlīnijas un programmas paraugu... tas attiecas gan uz pašvaldību dibinātajām izglītības iestādēm, gan uz privātajām izglītības iestādēm, kā ir jāisteno pirmsskolas izglītības programma.

Interesu izglītības programmu pedagogs pats sagatavo šo interešu izglītības programmu. Viņas var atšķirties starp izglītības iestādēm.

I. Kucina.

Tātad, interešu izglītības programma var atšķirties...

D. Dambīte.

Jā, starp iestādēm... jo pedagogs pats šo interešu izglītības programmu veido, viņš var likt uzsvaru uz vienu vai uz citu kādu tēmu, ko šajā interešu izglītības programmā īstenot.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Un pēdējais. Attiecībā uz izglītības iestādes padomi. Vai tā joprojām attiecīgi ir aktīva? Piedāvā arī priekšlikumus attiecībā uz pirmsskolas izglītības iestādēm, tostarp, privātajām... vai tomēr šī sadarbība jūsu ietvarā tāda aktīva nenotiek vai efektīva?

D. Dambīte.

Katrā izglītības iestādē ir sava izglītības padome atbilstoši Izglītības likumam, kura tiek veidota, un kurā tiek iesaistīti arī vecāki. Pirmsskolas izglītības iestādē ir vecāki, bet nav bērni, pamatizglītības posmā tur arī bērni jau var piedalīties. Tātad, pirmsskolas izglītībā ir šīs te iestādes padomes. Vecāki aktīvi iesaistās un viņi sadarbojas ar izglītības iestādes vadītāju un veido šo te vidi, veido telpu, kurā šie bērni apgūst šo saturu.

I. Kucina.

Šī padome nav obligāta? Vai tomēr ir?

D. Dambīte.

Nē, nu no likuma izriet, ka viņām ir jābūt.

I. Kucina.

Obligāti katrā, un arī privātajās obligāti vajadzētu būt, kas attiecīgi sadarbojas ar izglītības iestādi, un vecāki īsteno šādi savas saites...

D. Dambīte.

Un tur attiecīgi arī Izglītības likuma 31. pantā, man šķiet, ir norādīts, kas ir un ko šī padome kādas darbības un funkcijas veic.

I. Kucina.

Jā. Paldies.

A. Laviņš.

Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem.

Šajā brīdī daži jautājumi no manas puses vēl.

Tas, ko varējām dzirdēt no jūsu atbildēm arī uz tiesneses Irēnas Kucinas jautājumiem... ka bez mazākumtautību interešu izglītības programmā paredzētajām trīs stundām, vēl privātā izglītības iestāde pirmsskolas izglītības pakāpē, vienojoties ar vecākiem, var īstenot savas interešu izglītības programmas un tostarp papildus, kāda nu ir attiecīgā interese, iekļaut citas valodas apguvi.

Bet tad jautājums ir par slodzi. Sakiet, lūdzu, ja tagad paņemam šo posmu no pusotra līdz trīs gadu veci bērni, vai ir iespējams, un tas atbilst bērna vislabākajām interesēm, ka visas dienas garumā ir jāapgūst obligātais saturs, tad mēs runājam – nedēļas ietvaros trīs stundas – kur nu jūs vēlaties, kā mēs to dzirdējām, ir iespējams iekļaut, piemēram, krievu valodas apguvi... un tad, ja vēl tas nav pietiekams, vēl var iekļaut kādas papildu nodarbības ar attiecīgās valodas apguvi.

Vai tāda noslodze atbilst bērna spējām no pusotra līdz trīs gadu vecumā?

G. Delijeva.

Tāda noslodze, protams, neatbilst bērna labākajām interesēm un arī spējām. Un tāpēc šie aptaujas dati, ko mana kolēģe arī pieminēja, liecina, ka vecāki nu neizvēlas šo interešu izglītību vecuma posmā no 1,5 līdz 3, līdz 4 gadu vecumam saprotot to, ka pirmais šim bērniņam ir šī adaptācija, iejušanās pirmsskolas izglītības iestādē kā tādā un vispār komunikācija ar jaunajiem pieaugušajiem, ar bērniem, šis pirmsskolas izglītības saturs, kurš ir jāapgūst... Vecāki to saprotot, tāpēc arī nu neizvēlas šīs te interešu izglītības, tiešām domājot par bērnu. Jo vecāki, kuri noslogo šo savu bērniņu ar interešu izglītību, paši secina, cik bērniņš ir noguris un nereti arī atsakās, jo dažādas šīs pieredzes. Varbūt arī ir kāds bērniņš, kurš var, bet ir pamatā šī prakse, tāpēc arī neizvēlas, jo domājot par bērniņa noslodzi.

A. Laviņš.

Labi. Tātad, kā jau jūs minējāt, bērna slodzei... bērna spējām neatbilst šāda slodze.

Bet tad atgriezīamies arī pie manas kolēģes uzdotā jautājuma atsaucoties uz Venēcijas komisiju, kur ir norādīts, ka bērna agrīnā vecumā būtu ieteicams, lai bērns varētu apgūt noteiktu mācību saturu viņa dzimtajā valodā.

Dambītes kundze, jūs minējāt, ka šobrīd valsts ir izveidojusi sistēmu, ka iepretim obligātajam saturam ir mazākumtautību interešu izglītības programma, caur kuru bērni, kas pieder pie mazākumtautībām, spēj apgūt savu dzimto valodu.

Bet ja mēs tagad šīs atbildes kontekstā palūkojamies uz pusotra līdz trīs gadīgiem bērniem... vecāki izvēlas, jo bērna spējas tādas ir, viņi nevar šādu slodzi

izturēt... tāpat, ja bērni netiek sūtīti mazākumtautību interešu izglītības programmā, mēs nonākam pie loģiska secinājuma, ka šie bērni apgūs... šajā dienas laikā vai nedēļas laikā, vai visu laiku vecumā no pusotra līdz trīs gadiem viņi apgūs tikai obligāto saturu valsts valodā.

Kāda tad ir iespēja te ienākt tai mazākumtautības valodai, ja tā ir vienīgā iespēja ir šī mazākumtautību interešu izglītības programma? Bet, kā mēs dzirdam, slodze ir par lielu, un vecāki tāpēc neizvēlas un bērni iet tikai trīs vai četrus gadu vecumā uz interešu izglītības programmu. Loģiski, ka mēs nākam pie secinājuma, ka šie bērni nebauda, ja tā es varētu teikt, mazākumtautību interešu izglītības programmas priekšrocības un viņi dzimto valodu neapgūst šajā laikā posmā. Ne tā?

D. Dambīte.

Nu, primāri jau savu dzimto valodu bērni apgūst ģimenē ar vecākiem. Tas būtu pamatā droši vien arī šiem pusotru gadu vecajiem bērniem. Bet, jā... nu valsts ir izveidojusi šo sistēmu, kā jau jūs arī secinājat, ka, ja ir bērni, kuri ir spējīgi un var šo, teiksim, slodzi izturēt, vai ir šīs iespējas nodrošinātas pirmsskolas izglītības iestādē, tad vecāki var izvēlēties, vai arī vecāki, redzot, ka bērnam attiecīgi šī slodze varētu būt par lielu, tad viņi šo mazākumtautību valodu apgūst ģimenē.

A. Laviņš.

Labi. Saprātu.

Un vēl jautājums par slodzi. Mēs esam iepriekš jau pieskārušies jautājumam par to, ka trīs stundas mazākumtautību interešu izglītības programmā ir vai nav optimāla slodze.

Es labprāt dzirdētu Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvju redzējumu, kas ir tas papildu stundu laiks, kas būtu optimāls bērna spējām, piemēram, vecumā no pusotra līdz trīs gadu, pēc tam vecumā no trīs līdz pieci un tad no pieci līdz septiņi...

G. Delijeva.

Par laika sadalījumu es gribu vērst uzmanību, ka, īstenojot šo pirmsskolas izglītības programmu, nav noteikts laiks, cik mēs muzicēsim, cik mēs sportosim, cik mēs rakstīsim vai rēķināsim. Šāds laika sadalījums nav, jo bērns nemitīgi darbojas, apgūst šīs te prasmes, un šī mācību slodzes intensitāte atšķiras gan no skolotāju iniciētām darbībām, gan no bērna iniciētām darbībām.

Runājot par interešu izglītību, valsts ir noteikusi līdz trīs stundām, kuras tiek apmaksātas un katra izglītības iestāde, arī sadarbībā ar vecākiem tad vērtē... nu, varbūt tā būs pusstunda, varbūt tā būs stunda vai divas stundas... atkarībā tas ir pēc konkrētās situācijas vērtējuma.

A. Laviņš.

Jā, bet tādas vispārīgas rakstura informācijas jums nav, kā atbilstoši noteiktajam vecuma posmam papildu obligātajam saturam bērni vecumā no pusotra līdz trīs gadiem ir spējīgi vēl vienu stundu apgūt? Vai divas stundas? Vai trīs stundas? Šādas informācijas nav, vai šādi pētījumi nav?

G. Delijeva.

Tāds vispārīgs pētījums nav, cik konkrēti papildus stundas varētu apgūt. Jebkurā gadījumā tas arī būtu rezultāts tikai un vienīgi orientējošs.

A. Laviņš.

Bet kā tad valsts var nākt pie skaidra secinājuma, ka tās saistības, kas izriet no starptautiskajiem tiesību aktiem par to, ka ir jāsniedz iespēja bērniem, kas pieder pie mazākumtautībām, apgūt dzimto valodu un etnisko un kultūras savdabību, kā tad jūs varat secināt, ka šis pienākums tiek izpildīts attiecībā uz šiem mazākajiem bērniem? Ja jūs sakāt, ka šāda pētījuma nav, obligātais saturs jums ir zināms, tas ir tikai valsts valodā, un sakāt, ka līdz trijām stundām tas ir iespējams. Bet secinājumi par bērna spējām šajās vecuma grupās neesot.

G. Delijeva.

Nu, secinājumus mēs veicam, monitorējot izglītības iestādes, kuras arī sniedz šīs atbildes, kā viņas vērtē savus konkrētos izglītojamos, viņu spējas, viņu prasmi, viņu iesaistīšanos, nu, izmantojot gan tehnoloģijas, gan darbojoties ārā vidē, gan arī apgūstot saturu iekštelpās. Un, nu, izrietot no šiem monitoringa rezultātiem, un arī vērtējot šo vecuma posmu īpatnības, tas valsts apmaksātais līdz trīs stundām ir noteikts, un, protams, pastāv arī vecāku iespēja vēl apmaksāt.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Šobrīd pārejam pie citu tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesim Artūram Kučam.

Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien! Man būs droši vien Dambītes kundzei jautājums.

Par to pašu drusciņ turpinot... Jūs teicāt, ka tas sadalījums starp interešu un obligāto, tātad izglītības iestādēs ir diezgan, ja tā varētu teikt, elastīgs. Un pati izglītības iestāde var noteikt, kad viņa realizēs interešu izglītību, kad obligāto saturu. Tāpat man liekas, ka arī iepriekš tiesas sēdē jūs esat teikusi, ka bez šīm trim stundām privātajā, ir īpaši privātajā, ja vecāki tā vēlas, var realizēt papildus vēl šīs mazākumtautību izglītības

programmas.

Tas, ko es cenšos saprast... teiksim, ja vecāki vienosies... un te mans tas jautājums ir drusciņ arī tāds, kāds jau bija arī Aldim Laviņam jau iepriekš... kas mainās? Pieņemsim, vecāki vienosies, ka mēs gribam katru dienu divas stundas mazākumtautības valodu un kultūru vai arī pat trīs stundas, jo mums tāds stingrs rāmis nav, cik ir jābūt... Kā, pieņemsim, Izglītības kvalitātes valsts dienests varēs pateikt, ka šis neatbilst? Vai arī šis, jūsuprāt, atbilst, un ja vecāki tā izvēlas, un izglītības iestāde tā īsteno, tad te nekas netiek pārkāpts?

Kā jūs redzētu šādu situāciju? Jo... kā es saprotu, ja viss ir tik elastīgs, tad es īsti neredzu, kur ir tas rāmis, kā jūs varat izvērtēt?

D. Dambīte.

Droši vien te Izglītības kvalitātes valsts dienests precīzi atbildēs, atbilstoši kādiem kritērijiem viņš izvērtē, vai šis obligātais izglītības saturs, kas tiek īstenots pirmsskolas izglītības iestādē šīs visas dienas garumā, ir atbilstošs, ņemot vērā šo te mazākumtautību interešu izglītības programmas īstenošanu un citu programmu īstenošanu, kas ir pirmsskolas izglītības iestādē, kādi ir tie kritēriji, kas ir par pamatu, lai novērtētu, vai programmas saturs ir atbilstošs Ministru kabineta noteikumiem. Es šos kritērijus jums nepateikšu. Izglītības kvalitātes valsts dienests ir tas, kas kontrolē šī satura īstenošanu.

A. Kučs.

Tad viņiem konkrētāk jautāt... Tad jūs pieļaujiet, ka var būt lielāks stundu skaits, bet, kā ir konkrēti, kā es saprotu, tad tur vairāk viņiem... ja?

D. Dambīte.

Jā.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

Otrs jautājums vairāk no jūsu rakstiskās atbildes. Jūs norādījāt uz pirmo jautājumu, ka līdz 2022. gada 31. augustam bija 16 pirmsskolas izglītības iestādes, kuras īstenoja mazākumtautību pirmsskolas izglītības programmu. Nu, tas bija atbildē uz tiesas pirmo jautājumu...

Sākot ar 2023. gada 1. septembri ir viena pirmsskolas izglītības iestāde no šīm 16, kur īsteno mazākumtautību valodas un kultūrvēstures interešu izglītības programmu.

Vai jums ir kaut kāds redzējums... es neprasu pētījumu, jo tas ir pietiekami jauns... bet nu, savs skaidrojums, kā jūs redzat, kāpēc no 16 ir palikusi tikai viena

iestāde faktiski, kas attiecībā uz privātajām izglītības iestādēm īsteno mazākumtautību interešu izglītības programmu?

D. Dambīte.

Tātad šī mazākumtautību valodas un kultūras vēstures interešu izglītības programma, kuru īsteno šī viena pirmsskolas izglītības iestāde privātā... tātad Valsts izglītības informācijas sistēmā ir šie dati, un arī šī te izglītības iestāde saņem šo finansējumu attiecīgi.

Kāpēc vai kādu apstākļu dēļ privātās pirmsskolas izglītības iestādes neīsteno, man nav zināms, bet, iespējams, ka varbūt šīs... lai gan ministrija ir sniegusi diezgan ievērojami plašu informāciju, ka šīs izglītības interešu programmas var tikt finansētas un tiek finansētas, kādu apstākļu dēļ privātās izglītības iestādes neveic to un nedara, un neorganizē šīs interešu izglītības iestādes, man informācijas nav.

A. Kučs.

Labi. Vai varētu būt kāda cita iestāde, kam tāda informācija varētu būt, kam mēs vēlāk...

D. Dambīte.

Varbūt kolēģei ir vairāk informācijas, kura komunicē ar šīm privātajām izglītības iestādēm... Olitai Arklei varbūt ir vairāk informācijas... ja drīkst...

O. Arkle.

Godātā tiesa! Jā, mēs esam ar pašvaldībām pārrunājuši šo situāciju, un, nenoliedzami, šeit ir nepieciešama lielāka sadarbība ar pašvaldībām.

Kā pārrunājot arī pirmsskolas izglītības iestādes „Galaktika” iespējas un viņu rosinājumu nodrošināt pirmsskolas interešu izglītības programmu ... tad pārrunājot šo ar Jūrmalas pašvaldību, Jūrmalas pašvaldība bija atbalstoša šim faktam. Patiesībā arī sarunās ar Rīgas pašvaldību, ar Jūrmalas pašvaldību mēs mēģinām rast iespēju un nodrošināt to, ka pirmsskolas izglītības iestādēs, arī privātajās pirmsskolas izglītības iestādēs un privātajās pamatizglītības iestādēs var nodrošināt mazākumtautību interešu izglītības programmu visiem interesentiem, kuri to vēlas. Jo pašvaldība saņem finansējumu, kas attiecas uz mazākumtautību interešu izglītības programmu, un šo finansējumu var novirzīt gan privātajai izglītības iestādei, gan pašvaldības dibinātai izglītības iestādei. Tātad, ja ir pieprasījums un sadarbība ar pašvaldību, tad arī privātās izglītības iestādes var nodrošināt šo pakalpojumu. Te ir nepieciešama lielāka sadarbība arī ar pašvaldībām.

A. Kučs.

Bet vai varētu arī konkrētāk... Kas tieši šobrīd iztrūkst pašvaldību darbā? Kā jūs to redzat?

O. Arkle.

Piemēram, Rīgas pašvaldība skaidroja to, ka viņai ir nepieciešams sakārtot normatīvo regulējumu, lai būtu ļoti precīzi saprotama šī plūsma, kārtība, iespējas pieteikties un tā tālāk. Bet viņa ar šo jautājumu strādā.

Es sapratu no pārrunām ar Jūrmalas pašvaldību, ka šis regulējums ir noteikts un iespējas ir.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Tad paturpinot šo. Labi, Rīgas pašvaldības gadījumā ir nepieciešams izstrādāt precīzu regulējumu, bet Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības gadījumā šāds regulējums ir izstrādāts. Bet, kas tad iztrūkst? Vēl papildus kolēģa Artūra Kuča uzdotajam jautājumam... ja regulējums pastāv, iespējas ir, tad pašas privātās skolas nevēlas šādu programmu īstenot? Vai ir kādi citi iemesli?

O. Arkle.

Nē, es to nevarētu apgalvot, ka privātās skolas nevēlas īstenot šo programmu. Ir varbūt, ka arī sākotnēji arī saziņas problēma, jo, pārrunājot ar privātajām izglītības iestādēm, dažkārt mēs saprotam, ka, jā, mēs vēl nezinājām, mēs to šobrīd darīsim un mēs esam procesā, mēs labprāt to darītu. Tā kā šāds aspekts arī ir iespējams.

A. Laviņš.

Labi. Jūs norādāt uz tādu kā informācijas trūkumu arī... ja?

O. Arkle.

Jā.

A. Laviņš.

Labi. Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem.

Vārds tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, labdien.

Man, klausoties jūsu sniegtās atbildes uz jautājumiem, radās arī pāris jautājumi.

Proti, jūs savās atbildēs stāstījāt, ka mazākumtautību šīs te interešu programmas izstrādā pedagogs, un tā tas arī ir.

Bet, sakiet, lūdzu, kam tad paliek kontrole par šīs programmas kvalitatīvu īstenošanu, jo, protams, arī šīs mazākumtautību programmas iekļaujas izglītības sistēmā kā tādā un tādā lielākā tvērumā? Un būtiski jau arī nodrošināt kontroli, kā šīs programmas tiek īstenotas. Kas ir tie subjekti, kas tad var kontrolēt?

O. Arkle.

Pirmkārt, tātad pati izglītības iestāde, ja tas ir noteikts kā mērķis. Otrkārt, arī sadarbībā ar vecākiem, arī šis aspekts ir jāņem vērā. Tātad, pieņemtais apstāklis... tas, ka šī programma ir īstenota... tātad izglītības iestādes vadītājs ir atbildīgs par programmas īstenošanu un kontroli, ieviešanu un tā tālāk.

A. Rodiņa.

Labi. Tad mēs arī varēsim pajautāt, protams, Izglītības kvalitātes valsts dienestam, vai šādas programmas tiek īstenotas. Bet ir saprotams no normatīvā regulējuma, ka IKVD nekontrolē šādu programmu īstenošanu. Vai es pareizi saprotu?

O. Arkle.

Domājams, ka jā, ka nekontrolē šo programmu ieviešanu.

A. Rodiņa.

Jā, labi. Paldies.

Un tad vēl viens jautājums. Kolēģe, kas ir specializējusies tieši pirmsskolas izglītības iestādes jautājumos teica, atbildot uz jautājumu par šī te obligātā... par mazākumtautību programmas apguves kontroli, ka tas netiek kontrolēts, jo nav sasniedzamie rezultāti mazākumtautību programmas apgūvē.

Bet tad es skatos Ministru kabineta noteikumos Nr. 494, kas tieši regulē šos jautājumus, ir teikts, ka programmā ir jābūt plānojamiem sasniedzamajiem rezultātiem, tostarp arī noteiktiem. Un tiek nodrošināta arī atgriezeniskā saite.

Un savukārt šajā te paraugu nolikumā, tajā paraugā, kas ir pielikums šiem noteikumiem, arī 7. punktā ir norādīts, ka programmas apguves laikā pedagogs regulāri sniedz izglītojamajiem atgriezenisko saiti.

Kā tad ir ar šīs te atgriezeniskās saites sniegšanu? Es saprotu, ka, iespējams, te ir jānodala šī te obligātā satura sasniedzamo rezultātu vērtēšana un atgriezeniskās saites vērtēšana. Vai jūs, lūdzu, varētu viest skaidrību?

G. Delijeva.

Jā, paldies.

Es arī precizēšu, jo, kā jau es tālāk savā runā iepriekš, kur es skaidroju šo situāciju... šis interešu izglītības pedagogs... jā... sniedz atgriezenisko saiti vecākam un bērnam, protams... Bet 716. noteikumi, tas ir pirmsskolas izglītības pedagogs, kurš neīsteno šo interešu izglītību, tātad, tas ir nodalāms. Jā.

A. Rodiņa.

Vai es pareizi saprotu, ka pirmsskolas izglītības iestādē tātad šo mazākumtautību programmu var īstenot kā pedagogs, kas ikdienā pavada ar bērniņiem laiku, tā arī cita persona, kura atbilst attiecīgajām prasībām. Vai tā ir?

G. Delijeva.

Jā, protams. Atbilstoši prasībām un atbilstoši arī noslodzei, jo nevar pārsniegt savu atļauto slodzi strādāt.

A. Rodiņa.

Jā. Un tad, ja mēs atgriežamies pie šīs te dienas plānošanas. Ja šo mazākumtautību programmu īsteno cita persona, bet jūs stāstījāt, ka var tā plūstoši integrēt šo mazākumtautību... nosauksim to par „jautājumu apguvi” šajā te programmā... Kā tad tas ir iespējams, ja šo mazākumtautību programmu piedāvā vai sniedz cita persona? Tad pēkšņi grupiņā ierodas cits cilvēks vai abi divi šie pedagogi darbojas kopā? Kā tas praksē var notikt?

G. Delijeva.

Nu, interešu izglītība tātad ir nodalīta no pirmsskolas izglītības programmas apguves. Un ja to sniedz cits cilvēks, tad viņam ir ielānots laiks, kurā viņš ieradīsies šajā pirmsskolas izglītības iestādē, un līdz ar to grupas skolotājs arī zina, kurš laiks tas būs, un tātad tiek šie mācību procesi atbilstoši vadīti un kārtoti, lai tie bērni, kuri apmeklē šo interešu izglītību, viņiem būtu tā iespēja tālāk iet ar šo personu, kā jau mēs runājām, tas var būt blakus telpās... Jā, tad ienāk grupā šī persona, kas īsteno interešu izglītību un rosina, un aicina bērniņus uz telpu, kurā būs interešu izglītība.

A. Rodiņa.

Labi. Paldies.

Un visbeidzot. Domājot tieši par šiem mazajiem bērniņiem no 1,5 līdz 3 gadu vecumam... Mēs dzirdējām arī atziņu, ka tiešām šo bērnu kognitīvās spējas... mēs ļoti labi zinām, kādas tās ir, piemēram, 1,5 vai 2 gadu vecumā... nu, arī mēs zinām slodzi, kāda ir paredzēta bērnam bērnudārzā, lai tas apgūtu obligāto saturu, ko valsts ir

noteikusi. Un mēs arī redzam to reālo situāciju, ka šīs te mazākumtautību programmas izvēlas tiem bērniņiem, kuri ir sasnieguši 3 gadu vecumu.

Vai tas nenozīmē, ka pēc būtības no šīs te mazākumtautību programmas apguves ir izslēgti šie bērniņi, kuri ir mazāka gada gājuma – no 1,5 līdz 3 gadiem... jo tā realitāte parāda to, ko tā parāda. Vai jums būtu kāds komentārs vēl par šo?

G. Delijeva.

Jā, paldies. Nu, jāatzīmē, ka ģimenē bērns sarunājas savā dzimtajā valodā, kur bērns attīsta šīs prasmes. Un pastāvot šai iespējai, ka vecāki ir tiesīgi arī izvēlēties bērnam šo interešu izglītību, pastāv iespēja kaut vai īsu brīdi, kaut vai tās būtu 30 minūtes nedēļā, šo interešu izglītību, piemēram, īstenot tad, kad adaptācijas process ir beidzies vai jau pakāpeniski ik pa 15 minūtēm... Tās būtu tās iespējas, kuras var izmantot.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Labdien.

Man viens jautājums Izglītības ministrijas pārstāvjiem saistībā ar atbildi uz pirmo jautājumu, ko jūs esat rakstveidā iesnieguši tikai par faktu pareizu interpretāciju, lai nav nekādu pārpratumu.

Tātad, jūs esat norādījuši, ka privātās izglītības iestādes, kuras līdz 2022. gada 31. augustam īstenoja, tās kopumā bija 16. Un tad ir teikums: „viena no tām – „Galaktika” – ar 2023. gada 1. septembri īsteno”.

Vai es pareizi saprotu, ka „Galaktika” ir vienīgā, kas ar 2023. gada 1. septembri īsteno šo? Vai es pareizi saprotu?

O. Arkle.

Jā, tieši tā. „Galaktika” ir vienīgā pirmsskolas izglītības iestāde privātā, kas īsteno šo programmu.

G. Kusiņš.

Vienīgā privātā, kas šobrīd īsteno šo pirmsskolas izglītības iestāde... un viņa to īsteno arī pirmsskolas izglītības pakāpē?

O. Arkle.

Kā mazākumtautību izglītības... jā...

G. Kusiņš.

Paldies.

Un otrs. Vai es pareizi saprotu arī to, ka jūs norādāt... „nevienu no tām, kas īsteno mazākumtautību pamatizglītības programmu, neīsteno 1., 4. un 7. klasē”. Un no jūsu atbildes es sapratu, ka tā ir acīmredzot tāda turpmāka komunikācija, lai tās skolas izvēlētos, bet patiesībā tā ir skolu, šo privāto izglītības iestāžu pašu izvēle vai nu pagaidām neīsteno, vai vispār neīsteno, vai arī īsteno... Un tad tas no viņām ir atkarīgs, vai īsteno...

O. Arkle.

Jā, bet tas ir arī tomēr mūsu uzdevums, jo mēs esam Konsultatīvās padomes sēdēs pārrunājuši šo jautājumu un arī ar Privātskolu asociācijas vadītāju izrunājuši par iespējām, lai privātās izglītības iestādes tiktu informētas, lai būtu pieejama šī informācija, lai būtu iespējas, ja privātās izglītības iestādes izvēlas nodrošināt mazākumtautību interešu izglītības programmu kā neformālo izglītību, tad lai tas būtu pieejams, lai būtu skaidri nosacījumi, kā tas notiek, kā tas ir darāms.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums. Tagad pēc atbildēm uz jautājumiem... Izglītības likuma 47.¹ – mazākumtautību valodas un kultūrvēstures interešu izglītības programmas. Un tur ir noteikts, ka pašvaldības nodrošina iespēju bez maksas apgūt interešu izglītības programmas.

Tad kāds, jūsuprāt, šeit tad būtu tas pašvaldības pienākumu apjoms? Pašvaldības nodrošina iespēju... un tas, ko mēs šobrīd redzam, ka šo iespēju patiesībā ir izvēlējusies pirmsskolas izglītības pakāpē tikai „Galaktika”, nevienu no tām nav izvēlējusies 1., 4., 7. pakāpē... Vai tad tas ir tā, ka pašvaldība piedāvā iespēju un, protams, ka tā atbildība paliek uz privātajām... ka pašvaldības nevar uzspiest vai savādāk kā...

O. Arkle.

Es gribētu teikt, ka tas ir savstarpēji. Tāpēc, ka, izstrādājot arī Ministru kabineta noteikumu projektu, mēs kopā ar pašvaldībām lēmām par to, ka pašvaldībām būtu jābūt ļoti skaidram plānam, kurās izglītības iestādēs tiek nodrošināta, piemēram, ukraiņu valodas apguve neformālajā izglītībā, krievu valodas apguve, ivrits, poļu valodas un tā tālāk. Tātad, pašvaldība ir tā, kura zinot, kāda ir kapacitāte, kādas ir vajadzības, tad nosaka, ka, lūk, tā ir kāda no privātajām izglītības iestādēm, kas var nodrošināt mazākumtautību valodas apguvi neformālajā izglītībā un kultūrizglītības elementus, vai tā ir pašvaldības dibinātā izglītības iestāde. Tātad, ir jābūt ļoti skaidram šim plānam. Ja Jūrmalai šāds plāns ir, tad arī, pārrunājot ar Jūrmalu, mēs sapratām, ka Jūrmala nedelegē savām dibinātajām izglītības iestādēm piedalīties privātās izglītības iestādes

„Galaktika” nodrošinātajā interešu izglītības programmā, bet apsver, ja tādas vajadzības būtu, viņi to darītu.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies. Skaidrs.

A. Laviņš.

Labi. Vēl daži jautājumi no manas puses būs.

Iepriekšējās tiesas sēdēs mēs pieskārāmies jautājumam par izglītības satura apguvi, izmantojot kompetencēs balstīto pieeju. Un Dambītes kundze, jūs skaidrojāt attiecībā uz pamatizglītības pakāpi, cik tas ir svarīgi, lai viss saturs tiktu apgūts valsts valodā, jo šie priekšmeti līdz ar to ir savstarpēji saistīti caur vienas valodas apguvi.

Sakiet, lūdzu, vai līdzīga pieeja ir būtiska arī pirmsskolas izglītības iestādē, apgūstot šo obligāto saturu?

D. Dambīte.

Jā, protams, jo obligāto saturu... tāpat arī pirmsskolas izglītības posmā bērnam obligātais saturs ir vairākās tajās gan mācību jomās, gan caurviju prasmēs, kur viņš mācās šos ieradumus... tāpat arī šis te obligātais saturs, apgūstot viņu valsts valodā, no vienas mācību jomas uz otru pāriet. Tāpat, viņam ir jāapgūst šis saturs valsts valodā.

A. Laviņš.

Labi. Būtisks šis aspekts, jūsuprāt.

Attiecībā uz pirmsskolas izglītības pakāpi un privātajām skolām varbūt nedaudz ir atšķirīgs jautājums, bet tomēr būs saistīts ar šo kompetencēs balstīto metodi.

Sakiet, lūdzu, vai ir kādas privātās izglītības iestādes pirmsskolas izglītības pakāpē, kuras, balstoties vai pamatojoties uz starpvalstu līgumu pamata, šo pirmsskolas izglītības programmā obligātajā saturā var ietvert citas valodas priekšmeta apguvi?

O. Arkle.

Jā. Tā ir Daugavpils 29. pirmsskolas izglītības iestāde, kas īsteno programmu poļu valodā. Un, pamatojoties uz sadarbības līgumu, tāpat viņi var iekļaut elementus attiecīgi programmā kā poļu valodas apguve vai attiecīgi arī kultūras elementu apguve un tā tālāk.

A. Laviņš.

Bet te mēs runājam par to saucamo obligāto saturu, kura ietvaros... nevis mazākumtautību interešu izglītības programmām...

O. Arkle.

Jā, šeit mēs runājam par obligāto. Bet viņi papildus var arī īstenot interešu izglītības programmu.

A. Laviņš.

Jā... Un tagad es atgriežos atpakaļ pie jautājuma par to, ka viss saturs ir jāapgūst valsts valodā, jo tas sekmē satura apguvi, ievērojot kompetencēs balstīto metodi. Ja tomēr obligātajā saturā ienāk cita valoda, vai tā netraucē kompetencēs balstītās metodes īstenošanu? Jo Dambītes kundze skaidroja, ka ir būtiski, lai viss saturs tiktu apgūts vienā valodā, valsts valodā. Bet te jūs stāstāt, ka obligātajā saturā ienāk uz starpvalstu līguma pamata poļu valoda. Vai šis netraucē šīs metodes efektivitātei izpausties?

O. Arkle.

Bet ja tiek īstenots obligātais saturs, arī ņemot vērā sasniedzamos rezultātus. Tātad tā, kā tas ir noteikts kompetenču pieejā balstītajā saturā.

Runājot par to, kā ir nodrošināms saturs valsts valodā. Tātad, šis viens elements, kas būtībā arī saturā norāda uz to, ka saturs tikai nav monogāms attiecībā uz to, ka ir tikai jārunā par latviešu valodu. Šeit papildus tam ir kultūras izpratne un ir iespējams arī saturā ietvert jautājumus par tautu tradīcijām, par kultūras izpratni un tā tālāk. Tātad, šis poļu pirmsskolas izglītības iestādes īstenotais saturs nekādā ziņā nemazina to, ka nav apgūtas prasmes vai nav apgūtas kompetences latviešu valodas apgūvē, valsts valodas apgūvē. Bet šis paralēli poļu valodas aspekts tātad ir tas, kurš saturā ir arī kā noteikts, kā, iespējams, būt izpratnei par citu tautu kultūru, valodu un tā tālāk.

A. Laviņš.

Labi. Un vēl nedaudz jautājumi par to, lai mēs saprastu, kāda kopumā ir situācija ar bērniem, kas apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi.

Sakiet, lūdzu, vai jums ir dati par to, cik varētu būt... procentos izteiksim... tie gadījumi, kad bērni apmeklē bērnudārzu... uzsāk bērnudārza gaitas tikai no 5 gadu vecuma, kas ir tā saucamais obligātais posms? Lai mēs saprastu, cik tad daudz bērnu uzsāk gaitas bērnudārzā sākot jau no pusotra gada vecuma un kāda ir bērnu proporcija, kura uzsāk šo obligāto posmu. Un vai attiecībā uz šiem bērniem ir kādi īpaša pieeja, jo viņi iepriekš nav bijuši ar bērnudārza pieredzi un tad tikai ienāk tajā posmā, kad obligāti ir jānododas uz pirmsskolas izglītības iestādi?

G. Delijeva.

Jā, paldies par jautājumu.

Es tieši esmu arī paņēmusi šos datus līdzīgi, kas ir izgūti no Valsts izglītības informācijas sistēmas. Uz 2023. gada 1. septembri dati liecina, ka kopā pirmsskolas

izglītības programmu apgūst 94 618 izglītojamie, tad bērnu skaits vecumā līdz 5 gadiem ir 53 094 un bērnu skaits vecumā 5 gadi un vairāk – ir 41 524 izglītojamie.

Tādi dati nav izgūti, kuros ir tikai apmeklējušie ar 5 gadiem. Tas būtu papildus veicams, ņemot vērā bērnu personu datus, un tas prasītu laiku, lai izgūtu tādus datus, kuri tikai no 5 gadu vecuma sāk apmeklēt pirmsskolu.

A. Laviņš.

Jā, nu šis ir tāds jautājums, kas varētu prasīt laiku.

Labi.

Ja citu jautājumu tiesnešiem nav... Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... vai būs jautājumi? Lūdzu!

I. Nikuļceva.

Jā. Paldies. Es uzdošu dažus jautājumus. Varbūt Džibuti kungs tad pēc tam turpinās.

Patiesībā es gribu uzdot tikai pāris precizējošus jautājumus par to, kas būtībā jau tika teikts, atbildot uz tiesnešu jautājumiem.

Un tad pirmais jautājums. Atbildot uz tiesneses jautājumiem par bērnu vislabākajām interesēm, jūs norādījāt, ka bērna vislabākās intereses ir sagatavoties skolai, kā es saprotu, tātad apgūt valsts valodu.

Un tad man ir jautājums. Sakiet, vai jūs uzskatāt, ka bērna vislabākajās interesēs ietilpst saglabāt savu mazākumtautības identitāti?

D. Dambīte.

Bērna vislabākās intereses neaprobežojas tikai ar valsts valodas apguvi. Bērna vislabākajās interesēs ietilpst arī gan viņa labbūtība, kā jau mana kolēģe minēja, kādu viņš iegūst, uzsākot pirmsskolas izglītības gaitas un beidzot, kādas iemaņas viņš ir apguvis, kādas prasmes un zināšanas viņš ir ieguvis, pirmsskolas izglītības pakāpi beidzot, lai varētu uzsākt pamatizglītības apguvi 1. klasē.

Protams, viens no elementiem, kas ir šajā te mazākumtautību interešu lokā, ir viņam saglabāt šo savu etnisko piederību, apgūt viņa dzimto valodu, ko viņš pārsvarā pamatā apgūst ģimenē.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad es turpināšu. Nākamais jautājums man tieši arī ir par ģimeni jeb, pareizāk sakot, ne par ģimeni, bet saistībā ar jūsu vairākkārtējiem apgalvojumiem, ka bērns šo dzimto valodu un tātad arī acīmredzot izpratni par savu nacionālo identitāti var iegūt tieši ģimenē un kontekstā arī ar to, ka nu būtībā jūs atzināt, ka pavisam maziem bērniem

līdz 3 gadiem tomēr interešu izglītība nu gluži nebūs bērnudārzā piemērota viņu spējām un redzam arī, ka vecāki un bērnudārzi to vispār neizvēlas.

Un tad jautājums ir tāds. Nu, ģimenes ir ļoti dažādas. Var būt, piemēram, ģimene, kurā ir vecāki dažādu tautību un ģimenē runā latviešu valodā. Bet tomēr vecāki vēlētos, lai bērns apgūst mazākumtautības valodu, kultūru un identitāti pirmsskolas iestādē.

Vai, piemēram, varbūt vecākiem nav spējas vai vēlmes mācīt bērnu nu, piemēram, burtus mazākumtautības valodā vai lasīšanu, vai kaut ko vēl papildus tai sarunvalodai, kura varbūt kā mazākumtautības sarunvaloda tiek ģimenē lietota.

Un tad man tas jautājums ir tāds. Šajā gadījumā tad kā valsts nodrošina vecākiem tās tiesības, kas ir paredzētas tostarp Vispārējās konvencijas par minoritātēm 13. pantā, tātad izvēlēties to mazākumtautības privāto izglītības iestādi. Un uzsvars arī uz „privāto”. Tad kā valsts nodrošina tās tiesības nevis pašiem ģimenē mācīt, bet izvēlēties šo privāto izglītības iestādi, ko paredz Konvencija.

D. Dambīte.

Tātad, Izglītības likuma 47. pantā ir noteikts, ka pašvaldības nodrošina šo iespēju apgūt šo mazākumtautību valodu un kultūru interešu izglītības programmas ietvaros. Tātad, šī iespēja no valsts tiek dota un pašvaldībai tā ir jānodrošina, ja attiecīgi vecāki šādu vēlmi ir izrādījuši. Nu, tas ir atkarīgs tikai no vecākiem. Un ja ir vēlme, tad pašvaldībai šāda iespēja ir jānodrošina.

I. Nikuļceva.

Bet tad precizēšu. Jūs jau paši tomēr atzināt, ka nav efektīva šī te iespēja apgūt dzimto valodu, kultūru, identitāti pavisam mazajiem bērniem interešu izglītības programmā un tas faktiski arī nenotiek. Tad valsts nenodrošina efektīvu iespēju vai valstij ir jānodrošina tikai formāla iespēja?

D. Dambīte.

Mēs neizteicām šādu vārdu un apgalvojumu par efektīvu. Tāds nebija manu kolēģu teiktajā. Mēs teicām to, ka bērnam var tikt nodrošināta šāda iespēja. Un, ja šādu iespēju vecāki ir izrādījuši, pašvaldībai vai privātajai izglītības iestādei šāda iespēja ir jānodrošina. Tas, cik ilgu laiku tas aizņem, piemēram, pusotru gadu vecam bērnam, vai tās ir 15 minūtes vai 20, vai pusstunda dienā vai nedēļā, tas ir atkarīgs no šīs programmas īstenotāja. Un līdz ar to mūsu ieskatā valsts ir nodrošinājusi šo iespēju, un katrs vecāks pats izvēlas, kā viņš šo iespēju, teiksim, nodrošina savam bērnam.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad man vēl ir jautājums.

Nu, uzklausot jūsu visu viedokli, man netop skaidrs tieši par šo te interešu programmu, jo jūs daudzkārtēji norādījāt, ka valsts pilda savu pienākumu, piedāvājot šo te iespēju apgūt interešu izglītību.

Bet kas jums liek domāt, ka tā ir efektīva iespēja? Kāpēc jūs domājat, ka tā vispār ļaus saglabāt bērnam viņa mazākumtautības identitāti? Nu, jā, es saprotu, ka nav nekādu zinātnisku pētījumu par šo jomu, bet kas tad liek tā domāt? Nu, kāpēc jūs tā uzskatāt?

O. Arkle.

Nu, tā kā mēs jau arī pamatizglītības posmā nodrošinām šo, tad arī tāpat ir pirmsskolas izglītības posmā. Un mēs esam paredzējuši to saturu, kas iepriekš bija paredzēts apgūt mazākumtautību izglītības programmā, tajā skaitā pirmsskolas izglītības programmā, ja mēs runājam par bilingvālo izglītību, tad šī ir tā iespēja, kur šī sadaļa tiek nodrošināta tad interešu izglītības programmas sadaļā.

Bet nenoliedzami, ja arī dienas rotaļu nodarbību laikā, ja mēs runājam par kādām kultūras izpausmēm, tas nenorāda uz to, ka ir aizliegts runāt par citu tautu tradīcijām vai par citu tautu kultūru. Tas ir satura jautājums, kas tiek arī apgūts šajā programmas īstenošanas laikā. Bet mazākumtautību interešu izglītības programmas īstenošanas laikā tad ir iespējams pamatā apgūt mazākumtautības valodu, kas ir noteikta programmas sadaļā kā viens no aspektiem, un tāpat arī kultūras izglītība un tradīcijas. Tā ir tā iespēja, ko nodrošina neformālā izglītība, lielākā mērā, lielākā apjomā dodot iespējas.

I. Nikuļceva.

Jā, mans jautājums nebija par to, ko jūs atbildējāt. Paldies, protams par atbildi.

Bet mans jautājums bija, kas jums liek tā domāt, ka tā interešu programma būs pietiekama, lai bērns varētu saglabāt savu nacionālo identitāti. Tātad es saprotu, ka zinātniski pētījumi nav veikti. Kāpēc jūs tā domājat, kā jūs izklāstāt? Nu, kas to pamato? Kāds ir pamatojums šīm domām?

O. Arkle.

Pamatojums, varbūt tad mums ir jāskatās nedaudz atpakaļ. Tad, kad mēs ieviesām bilingvālo izglītību, tad mēs pievērsāmies tam aspektam, ka mēs pētījām un analizējām situāciju, kā tiek izmantota tad šī programma tieši bilingvālās izglītības programmas sadaļā, kā tiek mācīta mazākumtautību valoda, kultūra un izpratne. Un tad šīs bilingvālās programmas īstenošanas laikā mēs analizējām arī skolu darbu, mēs

analizējām to, cik daudz bija šīs izvēles iespējas izmantotas. Un tie bija, ja nemaldos, 20 procenti no izglītības iestādēm, kuri izvēlējās mazākumtautību izglītības programmu kā šobrīd kā interešu izglītības programmu. Tātad, tas, ko mēs redzam, tas, ko mēs pārlicinājāmies, tad šī iespēja ir dota, bija dota, un ja šobrīd, tātad, valsts to, ko nosaka, tad mēs esam pārcēlušī šo iespēju neformālās izglītības daļā, pārceļot to pašu, kas bija formālajā izglītībā, kad mēs īstenojām bilingvāli mazākumtautību programmu.

I. Nikuļceva.

Tad jūs uzskatāt, ka nav nekādas atšķirības starp to, kas bija bilingvālajā un to, kas pašlaik ir iespējams interešu izglītības jautājumos.

O. Arkle.

Jā.

I. Nikuļceva.

Labi. Un tad vēl pēdējais arī precizējošais jautājums. Nu arī no tām iepriekšējām atbildēm uz tiesnešu jautājumiem. Es sapratu, ka starptautisko organizāciju dažādi dokumenti nav analizēti šajā procesā. Tad vērtējot to, vai interešu izglītība ļaus saglabāt bērnu nacionālo identitāti, jūs neņēmat vērā, piemēram, Venēcijas komisijas atzinumu, Konsultatīvās komitejas viedokli un arī dažādu ANO, UNESCO dokumentos izteikto viedokli, ka tomēr pirmsskolā būtu jānodrošina mācības dzimtajā valodā, un tikai tas būtu pamats tālākajai izglītībai. Tad šos dokumentus jūs neanalizējāt?

O. Arkle.

Nē, mēs analizējām gan Venēcijas komisijas dokumentu, gan Konsultatīvās komitejas iesniegtos dokumentus un mēs arī sniedzām atbildi, un tā bija Ārlietu ministrija, kura sniedza atbildi, kopīgu atbildi uz dokumentos ietvertajiem jautājumiem. Un to, ko mēs analizējām... Tad, jā, Venēcijas komisija bija ieteikusi, lai mēs patiesībā neturpinām bilingvālo izglītību, lai mēs atgriezāties atpakaļ pie tā procesa, ka izglītība nav bilingvāla, bet gan dzimtajā valodā. Mēs analizējām to, ko bija Venēcijas komisija teikusi attiecībā uz romu izglītību, mēs esam analizējuši abus ieteikumus, bet, kā ieteikumu raksturu izskatot, šos ieteikumus kā iespēju.

I. Nikuļceva.

Bet tā analīze tad bija Izglītības un zinātnes ministrijas ietvaros, teiksim, nav kādu zinātnisku pētījumu, kas būtu tā kā pretrunā šīm rekomendācijām. Kāpēs es jautāju? Jo, savukārt, šīs rekomendācijas jau pamatojas zinātniskajos pētījumos. Bet jūs tad vienkārši, kā es saprotu, ministrijas ietvaros veicāt šo analīzi.

O. Arkle.

Nē, bija divi pētījumi. Viens bija Liepājas universitātes pētījums īpaši par pirmsskolas izglītības posmu un attiecīgi Kurzemes, Rīgas... un nepateikšu kurā citā reģionā... un secinājums bija tāds, ka patiesībā mēs nevaram iet atpakaļ un nevaram īstenot mazākumtautību programmu, jo tas neliecina par to, ka bērns var iekļauties sabiedrībā un ka var turpināt izglītību.

I. Nikuļceva.

Nu, labi. Paldies. Es saprotu, ka jūs šos pētījumus arī iepriekš minējāt. Došu iespēju Džibuti kungam, ja viņam būs jautājumi...

A. Laviņš.

Lūdzu!

T. Džibuti.

Labdien! Jā... Es gribēju vaicāt par pirmsskolas mācību snieguma vērtēšanu. Tātad, jūs teicāt, ka tieši interešu izglītības programmā netiek veikta tā novērtēšana. Un tad kā šobrīd, teiksim, par to pirmo mācību gadu, kad tā programma tiek realizēta, un arī turpmāk, kā tad pildīt arī Satversmes tiesas atziņas un novērot šos te interešu izglītības programmas sniegunus, ja nav veikta tā vērtēšana? Tad kā izdarīt secinājumus? Vai tā ir efektīva šobrīd un turpmāk, un vai tad identitāte tiek saglabāta, ja mēs tiešām nevērtējam pat ne atzīmēs, ne kaut kādās citās vērtībās?

A. Laviņš.

Par to, kādā veidā tiek vērtēta mazākumtautību interešu izglītības programma, šķiet, ka precīzu jautājumu uzdeva Rodiņas kundze.

Džibuti kungs, vai kāds aspekts netika atbildēts? Tieši šāds jautājums tika uzdots.

T. Džibuti.

Tad man bija jautājums, kā tad šobrīd un vēlāk pie tā, ka nav tā novērtējuma, kā tad mēs sekosim līdzī kvalitātei un arī identitātes saglabāšanai, ja mums nav tas novērtējums.

A. Laviņš.

Tātad, gaidīsim atbildi.

Bija atbilde, ka mazākumtautību interešu izglītības kvalitāte ar noteiktu atgriezenisku saiti ir veids, kādā uz to raudzīties un komunicēt ar vecākiem. Un tad ir jautājums, vai šis ir pietiekams, vai arī kaut kas vēl ir padomā, kā nodrošināt to, lai caur

šo instrumentu varētu valsts pārlicināties, ka nacionālā identitāte tiek saglabāta. Tāda ir jautājuma būtība.

O. Arkle.

Jā, paldies par jautājumu.

Nu, es gribu vērst uzmanību, ka noslēdzoties pirmajam mācību gadam, kad ir notikusi pāreja uz vienotu skolu, un arī tostarp šī interešu izglītība, kas ir īstenota arī pirmsskolās mazākumtautības identitātes saglabāšanai, mēs ministrijā veicam aptauju, Edurio kolēģi veic aptauju, lai no dažādiem skatupunktiem izzinātu, kā tad ir veikusies šī pāreja. Aptaujāti tiek gan vecāki, gan pedagogi, gan izglītības iestāžu vadība, gan arī pašvaldības. Un nebūt šis nebūs noslēdzošais, šī nebūs vienīgā aptauja, vēl ir arī plānotas citas aptaujas, kur mēs no dažādiem aspektiem izzināsim to situāciju, lai saprastu, kas ir uzlabojams, kas pilnveidojams, kā kontrolēt un monitorēt turpmāk. Tā kā šis ir process, kur mēs arī gatavojamies konferencei, lai pārrunātu par rezultātiem. Tā kā šī aptauja tiek īstenota, un arī vēl plānā mums ir nākamās aptaujas.

A. Laviņš.

Paldies.

T. Džibuti.

Un otrs man īss vēl jautājums. Jūs norādījāt rakstveida atbildē, ka nav citu alternatīvu un saudzējošu risinājumu, kā sasniegt kvalitatīvas izglītības mērķi, kā tikai īstenojot mācības vienīgi valsts valodā.

Tad kādi ir tie līdzekļi, kādas tās alternatīvas jūs vērtējāt? Nu, ja varbūt nav citu, tad vispār nevērtējāt? Vai tomēr bija kaut kādi varianti, kurus jūs izvērtējāt un noraidījāt?

D. Dambīte.

Paldies par jautājumu.

Tātad, sagatavojot Izglītības likuma grozījumus, tātad tiesību akta projekta anotācijā mēs arī analizējām un vērtējām šos te alternatīvos līdzekļus. Un ņemot vērā to, ko arī mani kolēģi teica, ka bilingvālā izglītība nav devusi šo te tādu izglītības kvalitātes līmeni, kāds būtu nepieciešams, lai izglītojamie varētu īstenot izglītību un kvalitatīvu izglītību iegūt valsts valodā. Tātad šis vērtējums ir bijis, un ir, tātad, analīze veikta, un ir konstatēts un secināts, ka tikai īstenojot šo izglītības saturu valsts valodā, mēs varam sasniegt šo izglītības kvalitātes mērķi, un lai nodrošinātu to, ka izglītojamie, pārejot no vienas pakāpes uz nākamo izglītības pakāpi, varētu turpināt izglīties, iekļauties sabiedrībā un vērot šos procesus, kas notiek sabiedrībā.

A. Laviņš.

Tāda ir atbilde. Paldies.

Un pārejam pie Saeimas pārstāvja jautājumiem Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvēm. Lūdzu!

S. Bērtaitis.

Paldies, godājamā tiesa!

Man būs jautājums... tāvad ministrijas rakstveida viedoklī, kas tika iesniegts Satversmes tiesā, 6. lapaspusē tāvad tiek dota atsauce uz ministrijas aptauju, kas ir īstenota 2024. gada janvārī, un tāvad ir dota norāde, ka šī bija aptauja par pirmo semestri, ja es pareizi saprotu, tāvad runa ir par periodu no 1. septembra 2023. gada līdz 31. decembrim. Pareizi, ja? Tāvad tie ir četri mēneši aptverti ar šo aptauju, ja?

D. Dambīte.

Jā.

S. Bērtaitis.

Un sakiet, lūdzu, šī aptauja tad attiecas... šie rezultāti attiecas uz privātajām izglītības iestādēm vai attiecīgi uz publiskajām vai kopā?

D. Dambīte.

Visas kopā.

S. Bērtaitis.

Visas kopā... neizdalot atsevišķi, ja? Skaidrs.

Un ir redzams, ka aptaujā ir, tāvad, pilsētas, kur ir liels procentuālais skaits, kas ir apmeklējuši šo interešu nodarbības, salīdzinot ar iepriekšējo, piemēram, tur Ogrē ir 26 procenti, Preiļu novadā... Jūrmalā, savukārt, ir nulle procentu.

Kā jūs skaidrojat šīs te milzīgās svārstības? Vai tas ir saistīts ar bērnu spējām šajās pašvaldībās... vai tas drīzāk ir ar šo skolu darbības principiem vai pašvaldībām..? Kā tas varētu būt?

G. Delijeva.

Paldies par jautājumu.

Nu, šeit arī ir ļoti individuāli vērtējamās šīs atbildes, jo nereti arī pašvaldības saka, ka pirmo semestri izglītības iestādes nogaidīja, lai informētu vecākus, lai stāstītu vecākiem par šo iespēju un tad ar otro semestru uzsāktu šo interešu izglītības apguvi.

S. Bērtaitis.

Paldies.

Šī aptauja ir veikta, bet tai ir vairāk tāds indikatīvs raksturs, un droši vien, ka nevar uz viņu pašlaucies, ja?

G. Delijeva.

Jā.. jo, kā jau es iepriekš teicu, mēs turpināsim izzināt šo situāciju.

S. Bērtaitis.

Paldies. Vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies, Dambītes kundze, paldies jums, Arkles kundze, paldies jums... un Delijevas kundze, paldies par sniegtajām atbildēm. Es aicināšu jūs tomēr uzkavēties tiesas sēžu zālē. Ļoti iespējams, ka vēl būs jautājumi Izglītības un zinātnes ministrijai, izejot no tās informācijas, ko mēs vēl saņemsim, uzklusot vēl citas pieaicinātās personas.

Man lūgums būtu piedalīties šajā procesā arī nākamajā sēžu dienā, kas būs iekānota 11. jūnijā.

Bet arī šodien uzturēties, lūdzu.

Paldies.

Šajā brīdī, pirms pārejam pie nākamās pieaicinātās personas uzklusīšanas, tā kā esam strādājuši jau divas stundas un 15 minūtes, ir nepieciešams izsludināt īsu desmit minūšu pauzi.

Pārtraukums līdz pulksten 12.30. Tad turpināsim darbu.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Turpināsim uzklusīt pieaicinātās personas.

Un kā nākamā ir Izglītības kvalitātes valsts dienests un kā pārstāvji ir Kvalitātes vērtēšanas departamenta direktores vietniece Sarmīte Dīķe un Uzraudzības departamenta direktora vietnieks Maksims Platonovs.

Jā... Dīķes kundze... redzu... Un Platonova kungs? Jūs.

Vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Es aicinu dienesta pārstāvi... Dīķes kundze... jūs nācāt, ja? Lūdzu.

Lūgums vispirms ir sniegt uz rīcības sēdē uzdotajiem jautājumiem atbildes. Ir divi jautājumi uzdoti.

Pirmais. Kādā veidā tiek kontrolēta mazākumtautību privātajās izglītības iestādēs pirmsskolas izglītības pakāpē nodrošinātās izglītības kvalitāte. Mēs jau tam pieskārāmies. Bet atbildi sniedza Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvji, bet šis ir jūsu kompetences jautājums, un jūs varēsiet sniegt, iespējams, precīzākas atbildes.

Lūdzu!

S. Dīķe.

Labdien, godātā tiesa!

Atbildot uz uzdoto jautājumu, tātd dienests norāda, ka viena no tā funkcijām ir izglītības procesa kontrole un ieteikumu sniegšana dažādu konstatēto trūkumu novēršanai. Savukārt ikdienā Kvalitātes dienests veic izglītības jomu reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību visu veidu izglītības iestāšu darbībā, neatkarīgi, vai tās ir privātās vai valsts, vai pašvaldības izglītības iestādes. Tostarp, tiek reaģēts uz dažādu informāciju, iesniegumiem, tiek pārbaudīta pirmsskolas izglītības ieguves valodas ievērošana pirmsskolas izglītības programmas īstenošanā, kā arī tiek reaģēts uz dažāda veida citām sūdzībām, piemēram, saistībā ar pedagogu izglītību, ar drošību un tā tālāk.

Papildus minētajam, pagājušajā mācību gadā Kvalitātes dienests ir veicis pārejas uz vienotu skolu izvērtējumu, tostarp, privātajās pirmsskolas izglītības iestādēs un ir ieguvis informāciju un datus saistībā ar mācību procesa nodrošināšanu valsts valodā, pārliecinoties, pirmkārt, vai iestādes vadītājs īsteno atbilstošu profesionālo darbību pārejas uz vienotu skolu nodrošināšanā un vai izglītības process tajā apmeklējuma dienā noris valsts valodā. Laikā no 1. septembra līdz 31. maijam Kvalitātes dienests ir izvērtējis 164 izglītības iestāžu, tajā skaitā 50 pirmsskolas izglītības iestāžu darbību saistībā ar mācību procesa nodrošināšanu valsts valodā.

Lai gan vairāk nekā puse izvērtēto izglītības iestāžu pāreja uz mācībām valsts valodā notiek optimāli jeb atbilstoši valstī plānotajiem ieviešanas procesiem, vai arī šīs pārejas ieviešana ir uzsākta jau apsteidzoši, tomēr secināms, ka pietiekami lielā izglītības iestāžu daļā vēl nav izveidota pietiekoši efektīva iekšējās kvalitātes vērtēšanas sistēma, un iestāžu vadītāji daļēji spēj kvalitatīvi vadīt pārmaiņas.

Par kvalitātes vērtēšanu. Ņemot vērā Ministru kabineta 618. noteikumus „Par akreditāciju un direktora profesionālās darbības novērtēšanu”, šeit jāpiebilst, ka pirmsskolā nav akreditācija tādā izpratnē, kā tā ir pamatskolā, vidusskolā, kur vērtē vairākas jomas, bet kvalitāte tiek novērtēta caur pirmsskolas iestāžu vadītāju profesionālās darbības izvērtēšanu jeb jomu „Laba pārvaldība”, kuras ietvaros tiek

novērtēti trīs kritēriji: administratīvā efektivitāte, kur tiek skatīta visa pārvaldības procesu efektivitāte iestādē, tai skaitā stratēģiskā plānošana, ikgadējā plānošana, ikdienas plānošana, pašvērtēšanas procesa kvalitāte, personāla pārvaldības sistēma. Savukārt vadības profesionālās darbības ietvaros izvērtēts iestādes vadītāja zināšanas, prasmes un kompetences par tiesiskuma jautājumiem, par to, kā vadītājs spēj komunicēt, cik šī komunikācija ar visām iesaistītajām pusēm ir cieņpilna, efektīva, kāda tā ir krīzes situācijās, savukārt „atbalsts un sadarbība” ietvaros izvērtē iestādes vadītāja pārvaldības kvalitātes aspektus, kur parādās iestādes vadītāja spēja sadarboties ar visiem izglītības procesā iesaistītajiem, tai skaitā bērnu vecākiem, dibinātāju un citām ieinteresētajām pusēm.

Nu, attiecīgi, kad vērtēšana ir noslēgusies, tiek sagatavots ziņojums, kur kvalitāte šajā jomā „laba pārvaldība” tiek vērtēta piecos līmeņos.

Ja ir vērtējums „nepietiekami”, tad ar šādu iestādes vadītāju tiek rosināts dibinātajam pārtraukt darba tiesiskās attiecības, ja ir atkārtoti novērtēts ar „jāpilnveido” un ir secināts, ka nav uzlabojumi, tad arī iestādes vadītājs vairs ieņem savu amatu nevar.

Jā, nepiebildu... šī vērtēšana notiek reizi sešos gados.

Nu, protams, papildus uzsverams, ka uzraudzību, izvērtējumu un vadītāja profesionālās darbības novērtēšanu Kvalitātes dienests veic, ievērojot vienotus principus visās izglītības iestādēs, neatkarīgi no juridiskā statusa un dibinātāja.

Savukārt, ja runājam par šiem izglītības posmiem, kuri ir minēti jūsu uzdotajā otrajā jautājumā, tad Kvalitātes nodrošināšanas jeb vērtēšanas kontekstā vai citu procedūru kontekstā, tiem nav tādas tiešas būtiskas nozīmes, līdz ar to tie netiek kvalitātes vērtēšanā vērtēti atsevišķi.

Nu, protams, ja uzraudzības izvērtējuma vai arī vadītāja novērtēšanas laikā rodas kādi jautājumi, kādas, piemēram, šaubas par iestādes vadītāja vai pedagoga valsts valodas zināšanu atbilstību Ministru kabineta noteiktajam šim valsts valodas prasmes līmenim, tad ne dienests, ne akreditācijas eksperts nevērtē pedagoga valsts valodas zināšanas, tādēļ valstī ir Valsts valodas centrs, kuram dienests lūdz, aicina izvērtēt profesionāļiem un pateikt, vai ir atbilstība vai ir vēl jāpārbauda, un kāda tad ir viņa atbilstība normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

Tas man īsumā par pirmo jautājumu.

A. Laviņš.

Jā, paturpinot par pirmo jautājumu, lai pareizi saprastu. Tad tāda tieša mazākumtautību interešu izglītības kvalitāte kontrolēta netiek, bet šīs programmas īstenošanas kontrolei ir jābūt katras izglītības iestādes vadītāja pārraudzībā. Savukārt tas, kā vadītājs īsteno savus pienākumus, tas gan ir jūsu pārziņas jautājums, un caur to jūs varat kontrolēt, kā attiecīgajā iestādē arī šī programma, kas ir mazākumtautību

interesešu izglītības programma, tiek īstenota, ja tā tiek īstenota. Vai pareizi es esmu uztvēris sniegto informāciju?

S. Diķe.

Es precizēšu.

A. Laviņš.

Lūdzu!

S. Diķe.

Tātad, kā jau es teicu, interesešu izglītība vispār netiek akreditēta, bet nevarētu teikt arī, ka netiek kontrolēta. Piemēram, ja par interesešu izglītību Kvalitātes dienestā pienāks no kādas ieinteresētās puses kāda sūdzība... nu, vienalga, vai tas būtu vecāks vai kas... tādā gadījumā Kvalitātes dienesta uzraudzības departaments, ko pārstāv mans kolēģis Maksims, dosies šai pārbaudē un, tātad, izvērtēs atbilstību, vai tiek ievērota normatīvo aktu ievērošana. Tātad mēs reaģējam uz šo.

Savukārt, jā, te jau tika pieminēts... iestādes vadītājs. Bet ir vēl viens ļoti nozīmīgs spēlētājs, tas ir, dibinātājs. Tātad, interesešu izglītības programmas kvalitāti arī kontrolē iestādes vadītājs un iestādes dibinātājs. Un savukārt, kā visi šie procesi mijiedarbojas, jā, to mēs varam direktora vērtēšanas laikā vērtēt, iegūt informāciju... Jo kā tad notiek...? Ir viena daļa dokumentu, kuru mēs direktora vērtēšanas laikā izvērtējam sistēmā, Valsts izglītības informācijas sistēmā, iepazīstamies ar skolas pašnovērtējumu, nolikumu un citiem dokumentiem, bet obligāts priekšnosacījums ir arī doties klātienē vizītē uz pirmsskolu, uz jebkuru izglītības iestādi. Un te tiek vērota daļa no rotaļu nodarbībām. Kāpēc tā ir? Tāpēc, ka ir ļoti svarīgi, kā direktora vērtēšanas procesā... kā mēs varam pateikt, kā tiek veidota mācīšanās organizācijā, kultūriestādē... kā iestādes vadītājs savam pedagogam, kurš arī vēro šo rotaļu nodarbību, kā viņš sniedz atgriezenisko saiti? Kā visi šie procesi saiet kopā?

Un tātad šīs vizītes laikā eksperti tiekas, protams, ar pedagogiem, ar skolas vadību, ar administrāciju un, pilnīgi noteikti, ar vecākiem. Un vecāki ļoti būtisku informāciju mums šī procesa ietvaros sniedz. Tātad, arī par šīm interesešu izglītības programmām. Bieži vien ir tā, ka tieši eksperts uzvedina pirmsskolu vai jebkuru citu skolu uz to domu... bet pagaidiet... re, kur jums ir piedāvājums... Īstenojam un darām, uz priekšu!

A. Laviņš.

Jā, paldies. Es sapratu. Ja tā var teikt, caur diviem instrumentiem jūs īstenojat kontroli pār mazākumtautību interesešu izglītības programmu: saņemot sūdzības, reaģējot un pārbaudāt un caur to, kā iestādes vadītājs tās programmas, kas ir, kā nodrošina to

kvalitatīvu īstenošanu.

Sakiet, lūdzu, vai par mazākumtautību interešu izglītības programmas īstenošanu, kas saistīta ir ar krievu valodas, kultūras apguvi kādā no pirmsskolas izglītības iestādēm, jūs esat saņēmuši sūdzības?

S. Diķe.

Nē.

A. Laviņš.

Labi.

Tad nākamais jautājums, kas ir izskanējis... nevis kas ir izskanējis, bet tas izriet no tā, kas ir dzirdēts šajā tiesas sēdē, ir saistīts ar to, ka pirmsskolas izglītības iestādē ir Ministru kabineta noteikumos noteiktā programma, kas ir jāīsteno, un tā noteic arī obligāto saturu, sākot jau no bērna vecumā no pusotra gada un līdz septiņiem gadiem.

Sakiet, lūdzu, jūsu iestādes kompetencē ir kontrolēt to aspektu, ko, manuprāt, vaicāja mans kolēģis Artūrs Kučs, tā kā dzirdējām Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāves teiktajā, ka šī mazākumtautību interešu izglītības programma var mijiedarboties ar obligāto saturu. Un šīs mijiedarbības rezultātā rīts var sākties ar, piemēram, krievu valodas nodarbību kā mazākumtautību interešu izglītības sastāvdaļu. Diena var turpināties ar obligāto saturu, kas ir ietverts Ministru kabineta noteikumos.

Pirmais jautājums būs... Vai ir kaut kādi kritēriji, pēc kuriem jūs varētu noteikt, cik tad daudz varētu tajā dienas vai nedēļas griezumā ienākt citas valodas un kultūras apguves stundas iepretim obligātajam saturam? Ir kaut kādi kritēriji, kā jūs varētu teikt, ka šis ir pieļaujams, jo atbilst normatīvo aktu prasībām par izglītības satura apguvi valsts valodā, vai arī kaut kas tiek pārsniegts? Šis būtu pirmais aspekts. Un nākamais būs par slodzi.

Jūs šādu aspektu kontrolējat? Un ja kontrolējat, tad kādi ir apsvērumi vai komentāri?

S. Diķe.

Jā, paldies par jautājumu.

Tātad, vispirms jau pie programmas licencēšanas ir noteikts šis paraugs. Un savukārt iestāde pati Valsts izglītības informācijas sistēmā pievieno mācību plānu, kurā viņa parāda šo, tātad, savu plānojumu dienas un to, kā interešu izglītības programma, kurā brīdī... jā, viņa var būt no rīta, viņa var būt pēcpusdienā, ievērojot bērna slodzi. Bet te es gribētu arī piesaukt šo Izglītības likuma 31. pantu, kur sadarbībā ar vecākiem, jo iestādes padomi pārstāv vecāki, kur, ja visām pusēm ir pieņemami, ir saprotami, tātad, kurā brīdī šī interešu izglītība notiks bērna labāko interešu ievērošanā, un, ja visas puses ir, tātad, apmierinātas, un bērni nejut, ka nerodas kāda pārslodze, un vecāki to

nejūt, tad, izmantojot vecāku padomes iesaisti, šāds sabalansējums ir atbalstāms.

Bet konkrētāk par šo slodžu kontroli, ja, godātā tiesa, atļausiet, es labprāt aicinātu kolēģi Maksimu Platonovu.

A. Laviņš.

Noteikti. Platonova kungs, aicinām jūs sniegt savu skaidrojumu jautājumā par slodzēm....

Par slodzēm es gan vēl neesmu precizējis šo jautājumu. Tāpēc es šobrīd ieskicēšu kontekstu uzdodamajam jautājumam.

Mēs dzirdējām, ka šīs mijiedarbības rezultātā bērnam ir jāapgūst obligātais saturs, un papildus var tikt noteikta mazākumtautību interešu izglītības programmas ietvarā, piemēram, krievu valodas stundu apguve. Un tika sniegta atbilde, ka trīs stundas nedēļā ir optimāls slodzes apmērs.

Man ir tad jautājums, vai, ņemot vērā, ka Ministru kabineta 716. noteikumos ir noteikts, ka obligāto saturu bērni pirmsskolas izglītības iestādē apgūst visas dienas garumā, es gribētu izprast, kā Kontroles dienests uz šo raugās. Ja obligātais saturs ir jāapgūst visas dienas garumā un mēs zinām, ka bērns tiek atvests uz bērnudārzu apmēram pulksten 8 vai pulksten 9... tajās robežās parasti... bet tur jūs, protams, varat mani precizēt, kā tur tas notiek, bet varbūt tam nav tik būtiskas nozīmes, un bērns tur ir, piemēram, līdz pieciem, sešiem septiņiem... visas dienas garumā norisinās obligātā satura apguve. Vai mazākumtautību interešu izglītības mācību stundas, kas ir trīs, tās tiek integrētas obligātajā saturā, vai tās tiek papildus bērnam noteiktas tam obligātajam saturam, kas visas dienas garumā ir jāapgūst.

Un tad es vēlos saprast, cik tad stundas bērnam bērnudārzā ir jānodarbojas šajās rotaļu nodarbībās, kas ir viņa mācību stundas, ja tā es varu teikt, kas ir rotaļu nodarbības veids. Noteikti, ka jūs zināt, kas ir bērnam optimālā slodze no pusotra līdz trīs gadu vecumam un attiecīgi tālākajos bērna attīstības posmos.

Un vai šādus aspektus jūs kontrolējat, un kā ir šī mijiedarbība starp obligāto saturu un mazākumtautību interešu izglītības programmas saturu?

Tāds plašs jautājums. Mēģināsim skaidrot.

M. Platonovs.

Mēģināsim.

Varbūt sāksim ar to, ka pirmsskolas izglītības programmas īstenošanas laiki ir atšķirīgi, kā to arī norādīja ministrijas kolēģi. Tas var būt četras stundas, tās var būt astoņas, tās var būt divpadsmit. Atkarībā no programmas īstenošana laika, arī Kvalitātes dienesta rīcība ir pakārtota. Nu, piemēram, ja izglītības iestādē pirmsskolas programma tiek īstenota divpadsmit stundas, tad mūsu, kā jūs minējāt, vērtēšanas kritērijs būtu tāds, lai mazākumtautību programma, šī te mazākumtautību interešu izglītības programma

nekļūtu prioritāra pār obligāto saturu. No šāda aspekta tai ir tikai papildinošais raksturs. Tādu rakstīto kritēriju citu nav. Mūsu uzdevums ir pārliecināties, ka bērns, esot pirmsskolas izglītības iestādē un skaitoties... to pirmsskolas izglītības programmu apgūstot, iegūst tieši šo saturu. Viss pārējais ir papildus viņam.

Tādēļ arī ir būtiski tieši šīs te kopumā... šīs te programmas īstenošanas laiks, no kura tad mēs arī raudzīsimies tālāk.

A. Laviņš.

Jā. Un šeit precizēsim.

Ļoti labi, ka jūs pieskārāties tam jautājumam, ka stundu skaits, rotaļu nodarbību stundu skaits ir atšķirīgs, un tas atšķiras no iestādes uz iestādi.

Bet ļaujiet saprast... Ja ir teikts Ministru kabineta noteikumos, ka obligātais saturs, kas bērniem ir jāapgūst, vai tad nebūtu jābūt tā, ka ir daudz maz izstrādāti noteikumi, cik tad ir nepieciešamas rotaļu nodarbības nedēļas laikā, lai šo saturu apgūtu? Un līdz ar to tai variācijai no izglītības iestādes uz citu izglītības iestādi varētu būt ļoti minimālas atšķirības no rotaļu nodarbību stundu skaita, lai apgūtu obligāto saturu.

M. Platonovs.

Šis jautājums droši vien, piedodiet, nebūs īsti mums, jo izglītības politiku mēs neveidojam.

A. Laviņš.

Bet kā tad jūs varat noskaidrot, vai apgūstamā izglītība ir kvalitatīva?

M. Platonovs.

Vairāki veidi manas kolēģes pieminētie jau bija teikti. Mēs kopumā saturisko pusi tādā kontekstā nevērtējam. Mūsu uzdevums no uzraudzības puses ir pārliecināties par šī procesa tiesiskumu. Nu, ja mēs, tik tiešām, esot pirmsskolas izglītības iestādē, vērojot šo te rotaļu nodarbības īstenošanu kā tādu, tā ir viena visas dienas garumā, redzam kaut kādus papildus, nu, kā mums šķiet, kādu debatējamus jautājumus, tad sākotnēji tam tiek pievērst uzmanība, uzdoti jautājumus arī pirmsskolas iestādes vadītājam, kas atbild par procesa norisi, un tad, izejot no tā, ko mēs kopumā novērojam, tad ir tālākie secinājumi. Tostarp, neizslēdzot iespēju komunicēt ar šeit jau pieminēto dibinātāju, kas ir atbildīgs arī par programmas īstenošanu un kopumā par pirmsskolas darbību.

Līdz šim gan man jāteic, ka šādi konstatējumi man nav bijuši.

A. Laviņš.

Labi. Bet tad tā tad tas būtu pieļaujams, kā tas izriet no jūsu atbildes, ka pirmsskolas izglītības iestādes tad varētu noteikt, ka šajā iestādē ir sešas rotaļu nodarbības...

M. Platonovs.

Ja drīkst...

A. Laviņš.

Jā...

M. Platonovs.

Rotaļu nodarbība ir viena visas dienas garumā. Viena rotaļu nodarbība. Nav tādu sešu... Tas bija kādreiz...

A. Laviņš.

Labi. Visas dienas garumā ir rotaļu nodarbība. Tad to precizēšu. Stundu skaits. Ko tas nozīmē? Proti, viena nodarbība visas dienas garumā var atšķirties no iestādes uz iestādi, un, kā es dzirdēju, vienā ir astoņas, vienā ir sešas, vienā ir divpadsmit.

M. Platonovs.

Varbūt, ja es drīkstu precizēt... Nosauksim to vienkāršāk kā darba laiks pirmsskolas iestādē. Tā droši vien būs vienkāršāk saprast. Nu, piemēram, vienai, tā tad, kā es minēju, tās būs četras stundas, kurā laikā mēs īstenojam pirmsskolas programmu, citai būs astoņas, citai būs divpadsmit. Lielākoties gan īsteno pilnu dienu, te gan uzreiz jā saka, arī privātās iestādes īsteno pilnu – divpadsmit stundas. Tas arī ir būtiski to piebilst.

A. Laviņš.

Jā... Labi. Ja visa diena ir viena liela rotaļu nodarbība, kā tad mēs varam nošķirt, kurā brīdī tiek īstenots obligātais saturs, un kurā brīdī tiek īstenots mazākumtautību interešu izglītības saturs? Iepriekš mēs dzirdējām, ka ir viens pedagogs, kas īsteno obligāto saturu, un tad, ja ir runa par mazākumtautību interešu izglītības programmu, ierodas cits pedagogs, kurš tam ir sagatavots un piedalās šajā vienas nodarbības ietvaros ar citu saturu. Pareizi mēs uztveram šo, kā tas notiek?

M. Platonovs.

Jā. Pirmīt šeit tika runāts, tiesas zālē izskanēja informācija par to, ka tā tad tajā rotaļu darbībā atnāk kāds cits, tā tiešām var būt, un izskanēja arī tas viedoklis no bērna

viedokļa, ka viņam nav būtiski, ka mainās, un ka var veidot šo te mijiedarbību.

Mums savukārt no uzraudzības puses ir tieši pretēji. Ir būtiski, ka pirmsskola pati, pirmkārt, jau pati spēj nošķirt, kurā brīdī ir tad obligātā satura īstenošana, un kurā brīdī tad ir, lūk, šī te mazākumtautību interešu izglītības programmas īstenošana. To mēs skatāmies kaut vai no tāda apstākļa, kas tad ir tas īstenotājs. Tas visbiežāk ir tiešām cilvēks no malas vai cilvēks, kurš tajā brīdī nav nodarbināts pirmsskolas programmas īstenošanā, tas ir plānojums, kurš bieži vien ir vecākiem zināms, nu, ka, piemēram, pirmdienās mums no tikiem līdz tikiem būs šī te papildus nodarbība.

Starp citu, šeit būtu vietā piebilst, ka tās apmeklējums nebūt nav obligāts, jo mēs jums šobrīd runājam attiecībā uz mazākumtautību interešu izglītības programmu, bet to skaitā jau var būt arī citas interešu izglītības nodarbības, ko kolēģe pieminēja, kā dejošanas, mūzikas un viss pārējais. Tātad, tas jau arī ir nošķirams tādā izpratnē, skaidri parādot, kas un ko īsteno, kurš par kuru arī atbild, jo, protams, mēs nevaram prasīt pirmsskolas izglītības iestādei atbildēt par x to, ko viņa neīsteno, piemēram, kāda cita persona ko īsteno. Tādēļ tā nošķiršana ir būtiska no šī aspekta, un to mēs arī taujājam, esot skolā.

Bet, tā kā šī ir zināma veida tāda jauna pieeja, šobrīd mums nav informācijas, mēs neesam tādas dotajā brīdī konstatējuši un vērojuši, un piedalījušies praktiski, kā tas izpaužas.

A. Laviņš.

Un reflektējot uz jūsu norādi par to, ka iestādes padome varētu nolemt, ka šī viena lielā nodarbība, kas korelē ar iestādes darba laiku, ka pēc padomes lēmuma varētu būt nolemts interešu izglītība, ko valsts piedāvā, un tad vēl varētu nākt klāt pašas privātās izglītības iniciatīva par attiecīgās mazākumtautības valodas apguvi, ka tāds noteikts kritērijs, ko Kvalitātes dienests varētu pateikt par daudz vai par maz šajā dienas ietvarā, tur jums īsti nav tādu kritēriju, lai pateiktu, ka tas ir par daudz?

M. Platonovs.

Tas ir, kā jau es minēju, katrā gadījumā individuāli izvērtējams. Valsts līmenī šobrīd, protams, nu kā mēs saprotam, nav. Taču atrodies konkrētajā izglītības iestādē un konstatējot, nu, piemēram, tīri ilustrācijai, ja interešu programmas īstenošana notiks no divpadsmit stundām dažādos veidos sešas stundas, nu, mums rastos droši vien jautājums, mīļie, kā tad jūs īsti īstenojiet obligāto saturu? Un es teiktu, ka šis nebūtu pieļaujams.

Tātad, tā nosacīti, kā es jau arī minēju, nevar pārsniegt 50 procentus, varētu tā teikt. Bet ir jāskatās kopumā, kā tas process tiks kopumā īstenots.

Bišķiņ par padomēm runājot. Izglītības iestādes padomei pirmsskolā tiešām ir jābūt, un tā kā tur būtu jādarbojas vecāku pārstāvjiem, un tiem ir jābūt vairākumā. Bet

ir būtiski uzsvērt, ka izglītības iestādes padomei ir ieteikuma raksturs, tās pieņemtajiem lēmumiem un paustajiem viedokļiem, izņemot atsevišķus gadījumus, kas šajā gadījumā nav būtiski. Un, jā, protams, izglītības iestādes padome var izteikt savus priekšlikumus, ka, piemēram, mēs gribētu pirmsskolas šīs te mazākumtautību interešu izglītības programmas īstenošanu tajā laikā vai tajā laikā, bet tādēļ jau ir iestādes vadītājs, kurš rūpējas gan par izglītības iestādes darbības tiesiskumu un kopumā par kvalitāti, un viņš var nepieņemt šim te priekšlikumam, protams, to argumentējot. Būtiskākais šeit ir savstarpēja sadarbība. No vienas puses tāpat ir viedokļa paušana, no otras puses – uzklaušana, bet tanī pat laikā ievērojot un rūpējoties par to, lai tas tiesiskums tiktu ievērots, un lai kopumā nebūtu kaut kādi pārpratumi savstarpēji. Tostarp arī, piemēram, vecākiem sniedzot skaidru informāciju, un uzklaujot to piedāvājumu, ka mēs tomēr rīkosimies šādi, jo, lūk, mums ir tad un tad brīvas telpas, un mēs varētu bērnus tajā brīdī aizvest uz turieni. Jo es jau minēju cita starpā, ka var būt bērni, kas neizvēlēšies, tad šajā gadījumā šie bērni paliek x tajā pašā grupā, piemēram, un turpina apgūt šo te obligāto saturu. Arī tādi gadījumi gadās. Praksē ir konstatēti gan ne gluži ar mazākumtautību interešu programmām, bet vienkārši, piemēram, ar valodas apguvēm vai kaut kādiem citiem rokdarbu pulciņiem un tā tālāk.

A. Laviņš.

Jā. Paldies.

Tāpat, kā varēja dzirdēt no jūsu atbildes, ja, piemēram, būtu tāda situācija, ka jūs redzat, ka šīs vienas nodarbības ietvaros ņemsim vienas dienas kontekstā jūs kā Kontroles dienests redzētu, ka mazākumtautību interešu, nu, tā tas nevarētu būt, bet citas valodas apguve šajā saturā ar dažādiem rīkiem ir ienākusi teju 50 procentu apmērā, tas varētu būt jau tāds kā kritērijs, kas jūsuprāt liktos, nu vairs neatbilst, bet tajā robežā, kas būtu 10 vai 20 procenti, tas vēl tā kā būtu pieņemams un atbilstošs normatīvo aktu prasībām?

M. Platonovs.

Vēlreizīt es teiktu, ka tas ir individuāli vērtējams gadījums, kā tas izkārtojums piemēram, būs, vai tas ir uzreiz viss reizē. Nu, piemēram, jūs minējāt no rīta puses, piemēram, nu, ja jau no rīta puses, kā saka, kā sākam, tā beidzam pulksten 12, arī tas droši vien rastu jautājumu, ne vien tikai tie procenti. Lūdzu, nepārprotiet mani, es teiktu, par procentiem tas bija tikai ilustrācijai. Bet arī 10 procenti noteiktie vai 5, vai 20, vai 15 var būt izšķiroši konkrēto gadījumu vērtējot.

A. Laviņš.

Jā, respektīvi, nu, piemēra pēc 20 procenti var tikt sadalīts - rīts, dienas vidus, pēcpusdiena. Un tas varētu būt pieņemami, ja?

Labi...

Turpinām ar tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies.

Jā, es arī līdzīgi gribēju dzirdēt, vai ir kāda robeža jeb sarkanā līnija, kur jūs sākat reaģēt. Un jūs jau modelējāt tos piemērus pēc savas būtības, ka krievu vai ukraiņu valoda varētu būt stundu vai pusstundu katru dienu, ja, kā interešu izglītības programmas īstenošana. Un jūs kā uzraugošā institūcija, jūs caur sistēmu redzat šo mācību plānojumu dienas garumā. Pareizi es sapratu?

M. Platonovs.

Te būtu bišķiņ precizējums. Tātad, mēs redzam izvēlēto programmu un redzam programmas īstenošanas laiku, tātad, darba laiku, ko es pirmīt minēju, un pārējais, kā tiek process īstenots, tas ir jānodod vai nu jāprasa skaidrojums konkrētai izglītības iestādei, vai nu tad jānodod klātienē vērojot. Jo, tātad, pirmsskolās ir tā saucamais dienas režīms, es vienkārši varbūt terminus jaucau, to nenosaka izglītības jomu regulējošie normatīvie akti, to nosaka veselības higiēnas prasības. Un caur to tad var redzēt, kā tā īstenošana tiek plānota. Nu, piemēram, kad bērni dodas pastaigā, gan viņiem ir launags, kad ir pusdienas laiks un tā...

I. Kucina.

Bet pagaidiet. Vēlreiz. Tad jūs redzat to iespējamo proporciju, ka krievu valoda ir no rīta, pusdienās un vakarā, kad jūs kontrolējat? Vai jūs to tomēr neredzat?

M. Platonovs.

Attālināti mēs to neredzam. Tādi dati nav šobrīd dotajā brīdī pieejami. Tātad mēs redzam, ka tā konkrētā pirmsskolas izglītības iestāde ir licencējusi konkrēto programmu un to īsteno, tātad, kāds ir tas laiks, kad tiek īstenots. Manis pieminētās četras, piecas, sešas, divpadsmit un tā tālāk stundas. Lai saprastu, vai šajā pirmsskolā tiek īstenota arī interešu izglītības programma, jebkura, ne tikai jūsu minētā, ir nepieciešama papildus informācija ar skolu, saziņa ar izglītības iestādi, manuprāt, izglītības iestādei, runājot par izglītības iestādēm, ir jāvada informācija arī šajā te jau pieminētajā Valsts izglītības informācijas sistēmas datu bāzē, norādot, kādas tad programmas tiek īstenotas, jo mēs tā kā jau zinām tās programmas, bet ne īstenošanas laiks.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Un tad vēl viens jautājums. Jūs minējāt, kolēģe minēja, ka jūs reaģējat uz sūdzībām, ja gadījumā tiek saņemtas attiecībā uz šo te mazākumtautību interešu programmu īstenošanu.

Vai šo sūdzību izskatīšanas, izvērtēšanas mehānisms būtu arī tāds, ka jūs klātienē varat būt šajā procesā, rotaļu nodarbībā, kas tiek īstenota šajā mazākumtautības valodā?

M. Platonovs.

Jā, bišķiņ precizējot. Līdz šim tādas sūdzības vispār nav saņemtas.

I. Kucina.

Jā, mēs dzirdējām to, jā.

M. Platonovs.

Jā, paldies. Un attiecībā uz... nu, tas ir atkarīgs no sūdzības satura, kas ir tieši sūdzības saturā. Jā, bieži vien mēs izvēlamies doties uz izglītības iestādi un vērot rotaļu darbību, un ja tās ietvaros, protams, ir jautājums arī par interešu izglītības programmu, jebkādu arī jūsu minēto, tad, protams, tāda varbūtība pastāv. Jā.

I. Kucina.

Paldies.

Un gadījumā, ja tiek konstatēta no pedagogu puses kādi iespējamie pārkāpumi, nu, vairāk mēs laikam redzam par tiesiskumu, mazāk, visticamāk, par saturisko, vai tas var iedarboties savstarpēji, tas arī varētu būt jautājums, jūs dodat kādas rekomendācijas, vadlīnijas, kādu konkrētu laiku uzlabošanai, notiek atkārtota uzraudzība? Pastāstiet nedaudz vairāk par šo. Paldies.

M. Platonovs.

Jā. Uzraudzības process visbiežāk, tāpat, ir iniciācija no iesniedzēja puses, visbiežāk, jāsaka tā. Tāpat tālākais seko izvērtēšana, vai tas ir klātienē apmeklējums vai tas ir attālināts izmeklējums atkarībā no jautājuma. Nu, ja mēs, piemēram, runājam par klātienē izmeklējumu, es atvainojos, pārbaudi nevis izmeklējumu, tad mēs dodamies uz pirmskolas izglītības iestādi un attiecīgi, vērojot notiekošo, tad mēs saprotam, vai tur ir vispār kādas neatbilstības, varbūt tās nav gluži neatbilstības, bet jautājumi, kas ir uzreiz novēršami, tad, protams, mēs, nu, attiecīgi kā amatpersonas rosinām to mainīt, un bieži vien iestāžu vadītāji arī to izdara. Tur nav nepieciešams nekāds īpašs pamudinājums.

Savukārt, citos gadījumos ir vai nu pārbaudes akts, kas tiek nosūtīts pirmsskolas izglītības iestādei un tās dibinātājiem reizē, vai nu tā ir tā saucamā vēstule, kam ir tādas pašas sastāvdaļas, kā pārbaudes aktam, bet tā ir vienkārši parasti īsāka, lakoniskāka ar norādēm, kas ir jāizdara, ar tā saucamo uzdotu. Tātad, kas tiek pārkapts, un uzdotais, līdz kuram laikam tas ir jānovērš.

Pēc šī te termiņa iestāšanās no izglītības iestādes tiek sagaidīta atgriezeniskā saite par izpildi, un tad atkarībā no uzdotā uzdevuma tiek lemts jautājums, vai tā saucamā pēcpārbaude notiks uz vietas, vai nu mēs arī attālināti šo jautājumu uzskatām par izpildītu.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Tā, vēl būs citi tiesnešu jautājumi.

Bet, ņemot vērā, ka vienam cilvēkam ir jāstāv kājās, būtu labi, ka būtu iespēja apsēsties. Ja ir iespēja to krēslu piedāvāt, tad tā būtu tikai ļoti pretimnākoša attieksme no mūsu puses, un tad, ja vajadzēs atbalstu, jūs arī samainīsieties, un tā būs daudz ērtāk. Un piedošanu, ka es tādu iespēju nepiedāvāju jau Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvēm.

Turpinām ar tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Jā, es atvainojos, ka es varbūt vēlreiz gribētu precizēt par to proporciju.

Jūs teicāt, ka tādu valstiski noteiktu rakstisku kritēriju jums nav, cik daudz var būt interešu izglītība un obligātais saturs. Bet ka interešu izglītība nevar būt prioritāra pār obligāto saturu.

Bet, pieņemsim... es tagad tādu hipotētisku situāciju... Interešu izglītība mazākumtautību valodas un kultūras apgūvē ir 40 procenti un ir 60 procenti valsts valodas saturs pārējais. Un par laiku varbūt nav diskusijas, tas ir pēcpusdienās. Vai teiksim, jūsuprāt, tas atbilst tam tiesiskajam regulējumam, un ja nē, tad kādi būtu kritēriji, ko jūs tieši konkrēti šādā situācijā vērtētu? Vai jūs teiktu, ka šāds modelis atbilst, teiksim, apstrīdētajai normai?

M. Platonovs.

Es nevarētu viennozīmīgi atbildēt uz šo jautājumu, jo, kā es minēju, manuprāt, ir jāredz arī konteksts. Piemēram, ilustrācijai, cik bērnu piedalās no grupas šajā te nodarbībā, jo, ja tie būs, piemēram, 5 bērni no 20, tad laikam runāt, ka tas ietekmē obligāto saturu... jā, šiem bērniem varbūt, bet izdarīt secinājumu par visu grupu es

neņemtos, manuprāt, tas būtu nepareizi. Tas ir viens, piemēram.

Otrs. Es sapratu, tiesneša kungs, ka jūs jautājāt... ja, piemēram, tas ir pēcpusdienā. Tātad, ja tas ir tikai pēcpusdienā, un mēs tā kā nodalām, tad es teiktu, ka tas nebūtu pareizi, jo gluži par mijiedarbību to laikam nevarētu nosaukt. Es teiktu, ka tas būtu tā kā divi posmi. Pirmajā posmā mēs tad īstenojam pirmsskolas izglītības programmu, otrajā sanāk, ka mēs tad īstenojam pa lielam interešu izglītību. Un tad man rastos jautājums pirmsskolai, ne, protams, vecākiem vai bērniem, bet kā tad jūs īstenojat pirmsskolas programmu divpadsmit stundas, ko jūs paši esat norādījuši? Nu, ja, piemēram, tā tiek īstenota divpadsmit stundas.

Tādēļ tādas vienotas atbildes uz šo nav. Tas ir vērtējams kontekstā ar citiem apstākļiem, kam ir nozīme bieži vien izskatāmajā gadījumā konkrētajā.

Pie tam, es gribētu vēlreiz uzsvērt uzmanību, ja es drīkstu, ka tas nav tikai uz mazākumtautību interešu programmām, tas ir uz jebkuru programmu, kas ienāk papildus obligātajam saturam pirmsskolā.

Vai es atbildēju uz jautājumu?

A. Kučs.

Jā. Es vēl precizējot... Viens no tiem kritērijiem būtu, kā tad jūs īstenojat divpadsmit stundas. Bet iepriekš mēs runājām... nu, tas ir drusciņ tas jautājums, kā tad šī interešu izglītība ir - papildus šīm divpadsmit stundām vai viņa jau ir iekšā? Kā jūs to...

M. Platonovs.

No mūsu skatupunkta, pirmsskolas izglītības programmai, ja pati pirmsskola ir apgalvojusi, ka viņa ir apņēmusies īstenot noteiktu laiku, paliksim pie tām divpadsmit, lai vienkāršāk, tad mēs gribētu redzēt arī tās īstenošanu divpadsmit stundas, vai ne. Ja, savukārt, papildus tam vecāki ir vienojušies ar pirmsskolu jebkādā veidā par kaut kādas vēl papildu nodarbības īstenošanu, kā jau mēs arī norādījām Dienesta viedoklī, mūsaprāt, un mēs tur redzam, ka tas tikai papildina to saturu, tad mums jau nav iebildumu tam.

Bet kādēļ nevar pateikt viennozīmīgi? Jo ir daudzi papildu apstākļi, kam var būt tajā brīdī nozīme. Kā es jau minēju, bērnu skaits, kuri skolotāji īsteno, jo, galu galā, ja tas ir tas pats skolotājs, nu, rastos arī cits jautājums – a, kā tad tā, jūs skolotājam maksājat par pirmsskolas izglītības iestādes darbu veikšanu, un tad tam pašam skolotājam tajā pašā laikā jūs, piemēram, maksājat par interešu izglītības īstenošanu? Kaut kā neiet kopā. Nu, es tā vienkārši saku, jā.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Un atgriezīsimies pie šī aspekta. Joprojām paturpinām par šīm pašām stundām, lai saprastu.

Tātad, izglītības iestāde norāda, ka divpadsmit stundas tā strādā un divpadsmit stundas tā... nu, te divpadsmit stundu piemērs vairs nederētu... ja darba laiks ir divpadsmit stundas, tad šī izglītības iestāde norāda jums, ka, piemēram, astoņas stundas tai ir nepieciešams, lai obligāto saturu apgūtu. Jums ir skaidrs – astoņas stundas saturā. Un tad var nāk klāt šīs papildu stundas mazākumtautību interešu izglītībai, vai arī privātā izglītības iestāde pēc savas iniciatīvas liek klāt vēl papildu stundas bērnam. Nu, piemēram, tā mēs tiekam līdz astoņas ir obligātais saturs, četras dienas laikā ir tas saturs, kas ienāk ar citiem instrumentiem. Tā tas varētu būt?

M. Platonovs.

Vai es drīkstu precizēt? Ko jūs domājat, kad jūs teicāt, mums norāda astoņas stundas...

A. Laviņš.

Nu, respektīvi, izglītības iestādei ir jābūt atbildīgai par obligātā satura apguvi. Un tad ir izstrādāta programma, kādā veidā šis saturs tiek apgūts. Un ejot uz akreditāciju, piedošanu... jūs teicāt, ka pirmsskolas izglītības pakāpē programma netiek akreditēta, bet licencei gan ir jābūt. Un tātad šis apjoms ir tas, pēc kura jūs varat noteikt, vai obligātais saturs... nu, tad jau varētu būt, piemēram, divas stundas formāli... Protams, kaut kādā veidā būtu jākontrolē, cik tad stundas tiek veltītas tam, lai obligāto saturu apgūtu.

Un tāpēc es atgriežos pie šī piemēra, un ar to es gribu ilustrēt vienu situāciju, lai saprastu, vai tā tas ir izprotams pareizi. Tātad, astoņas stundas norāda obligātā satura apguvei, un tad nāk klāt, piemēram, četras stundas krievu valodas apguvei vai krievu kultūras un vēstures apguvei.

Vai tā varētu būt?

M. Platonovs.

Es atvainojos, man nedaudz jāatgriežas būs atpakaļ pāris soļi.

Tātad, izglītības programmas licencēšanas posmā pirmsskolas licences saņēmējam nav jānorāda programmas īstenošanas laiks tajā brīdī. Tātad, tas ir šeit jau vairākkārt izskanējušie noteikumi, kuri nosaka pirmsskolas izglītības paraugu un arī attiecībā pret to tiek licencēta programma. Un tad tālāk pats īstenotājs izvēlas tās īstenošanas laiku.

Te gan būtu jāpiezīmē, ka privātajām pirmsskolas izglītības iestādēm ir viena nianse, ka tās ir divpadsmit stundas, lai vecāki varētu saņemt pašvaldības atbalstu

pirmsskolas programmas īstenošanai. Tādēļ arī privātās pirmsskolas izglītības iestādes, mans pieņēmums ir, ka neizvēlas īstenot īsāku laiku posmu par divpadsmit stundām. Tas būtu par šo.

Attiecībā uz jūsu ilustrēto piemēru... es teiktu, ka tāda iespēja pastāv, ja viņi paši ir noteikuši, ka astoņas stundas mums ir pirmsskolas programmas īstenošanas laiks. Jā, mēs tā esam vienojušies, ja tā ir privātā, tad droši vien pašvaldības atbalstu viņi nesaņems, ar „viņiem” es domāju vecākus. Un tad pārējais laiks jau ir, kā mēs piepildām bērnu laiku. Tās var būt interešu izglītības nodarbības, tas, starp citu, var būt bērna uzraudzības pakalpojumu sniedzējs, kas arī šur tur tiek piedāvāts, tas gan nedaudz sarežģī dzīvi, bet tā ir tāda realitāte, kā šobrīd vispār tā darba organizācija pirmsskolā notiek. Un ja tāda vienošanās ir, ka pirmsskolas programmas īstenošana beidzas, nu, piemēram, pēc astoņām stundām, un pēc tam sākas jebkāda veida interešu izglītības nodarbības, jā, tāda iespēja pastāv.

A. Laviņš.

Jā. Un ar to piemēru es tikai gribēju atgriezties pie aspekta par slodzi, jo tiek apgalvots un vairākkārt tiek apgalvots, ka bērniem līdz triju gadu vecumam posmā no pusotra līdz trijiem gadiem būtu pieļaujama viena papildu nodarbība, jo tādas ir bērna spējas. Vecākam bērnam – no trīs līdz pieci - varētu būt divas vai trīs nodarbības papildus obligātajam saturam.

Bet kā tagad šo vērtēt? Viena izglītības iestāde norāda jums, ka sešas stundas obligātais saturs un četras stundas, piemēra pēc, ir šis papildu saturs, kas ir interešu izglītība, kopā veidojas desmit stundas. Jūs jau minējāt, ka privātajām izglītības iestādēm ir jābūt divpadsmit stundām, tātad, vajadzētu palikt pie tā iepriekšējā piemēram, kur ir astoņi plus četri.

Kā tad mēs šeit varam ņemt vērā? Tām astoņām stundām tur var būt maksimums viena stunda, jo mazajiem bērniem vairs nevarētu būt papildus šīs četras nodarbības, un tad šīs attiecīgās izglītības iestādes padomes lēmums, tā kā viņi ir ieinteresēti mazākumtautības valodas apgūvē, pielikt četras stundas klāt nedēļā, tas būtu pretēji bērna interesēm? Jūs šādu aspektu arī varētu vērtēt?

M. Platonovs.

Ne gluži. Es gribētu teikt, ka izglītojamo slodzes noteikšana... Pirmsskolas pakāpē, pirmkārt, nav reglamentēta slodze, tas būtu droši vien jāpasaka, pretēji tam, kā tas ir pamatizglītībā vidējā pakāpē.

Par pirmsskolas un vispār par bērna slodzi kopumā ir atbildīgi primāri jau paši vecāki. Nu, mēs zinām, ir dažādi vecāki, dažādi bērni, kā jau šeit arī izskanēja vairākkārtīgi. Un jāteic tā, ka mēs arī no iesnieguma viedokļa, nedaudz atkāpjoties, saņemam ļoti dažādus iesniegumus. Piemēram, vecāki paši ir izvēlējušies, tātad, pēc

skolas doties vēl uz hokeja pulciņiem un vēl uz mākslas kādām zīmēšanas nodarbībām un raksta, ka bērns, nu, viņš ļoti pārslogots ir, un viņš netiek galā ar obligāto saturu. Bet tad tādā gadījumā man rastos pirmais jautājums vecākiem: bet vai jūs, vecāki, esat padomājuši par to paši, kādēļ tad jūs sūtat uz tām nodarbībām pašām.

Šeit jau tieši tas pats ir īstenībā. Vislabāk bērnu pazīst paši vecāki. Ja vecāks redz, nu, ka bērns var šo slodzi, kā saka, papildus, viņam ir par maz, viņš ir ļoti aktīvs, kā saka, enerģiju nav kur likt, nu tad varbūt mēs tās papildu nodarbības, kas ir ārpus tā pirmsskolas satura, mēs varētu palielināt, un attiecīgi piedalīties šajās te nodarbībās.

Bez tam ir jārunā, ka interešu izglītības nodarbības jau nav tikai pirmsskolā. Tās var būt arī ārpusē. Tātad, mēs jau pa lielam to slodzi nemaz tā nezinām, kur tas bērns kopumā iet. Un nav arī, piemēram, pateikts, ka ir liegts bērnam kaut kādā brīdī, pieņemsim, pulksten četros no pirmsskolas doties uz interešu nodarbībām kaut kur citur. Tas arī ir jāņem vērā.

Tādēļ teikt, ka tas būtu kaut kā sasaistāms... Es teiktu, ka tas ir jādebatē.

A. Laviņš.

Paldies.

Būs vēl tiesnešu jautājumi. Bet šobrīd man ir jautājums, Džibuti kungs, jums.

Kā mēs dzirdējām, ka privātā izglītības iestāde var samērā elastīgi plānot savu darba laiku un veidot atbilstoši izglītības iestādes padomes rekomendējošajiem lēmumiem izglītības satura apguvi privātajā izglītības iestādē. Un divpadsmit stundas ja ir bērna rīcībā, ka 20 procentus sadalot to – rīts, dienas vidus, dienas noslēguma daļa, darba dienas, es domāju, tad kādi šķēršļi pastāv tam, ka jūsu mazākais bērns varētu pietiekamā apjomā apgūt krievu valodu, kas ir izskanējis kā iebildums jūsu konstitucionālajā sūdzībā.

Tās ir vadītāja... respektīvi... kaut kādi ierobežojumi, kas ir noteikti, kāpēc bērns nevar apgūt krievu valodu tik daudz, cik jūs kā vecāks vēlētos? Vai kādi citi apsvērumi tad būtu tas, ko mēs esam dzirdējuši no Kontroles dienesta pārstāvja puses? Lūdzu!

T. Džibuti.

Jā, kā es sapratu no tā skaidrojuma, tad izšķirošais līdz šim bijis tas, ka privātās mazākumtautību izglītības iestādes izvēlās to divpadsmit stundu modeli tieši tāpēc, ka visās pašvaldībās tas ir noteikts kā sliekšnis, lai vecāki varētu saņemt arī pašvaldības līdzfinansējumu. Tātad, ja tā sistēma mainās, un ja tie skaidrojumi tiešām varētu būt tādi, tad ir stipri jāpadomā, un tad varbūt jāpielāgo tā sistēma. Bet šobrīd vēl tas nav nekur arī atspoguļots. Tas ir būtībā viedoklis, kas pirmoreiz izskanējis.

A. Laviņš.

Tātad, vai es pareizi sapratu, ka jūs šķērsli saskatāt tajā, ka pašvaldības liek noteiktas barjeras tam, lai iestāde pati varētu elastīgi plānot mācību saturu divpadsmit stundu ietvarā?

T. Džibuti.

Pirms tam tas kā tā ir bijis. Varbūt šobrīd arī būs kaut kāds pārformatējums.

A. Laviņš.

Labi. Paldies. Uztvēru.

Un šobrīd vārds jautājumiem tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labdien. Paldies.

Es tomēr gribu saprast vienu lietu, ko jūs arī tieši paudāt savā viedoklī.

Tātad, ja mēs pieņemam, ka valsts privātajām izglītības iestādēm, tātad privātajiem, tostarp arī bērnudārziem, sniedz finansējumu, ja šī te, nu, diena tiek organizēta divpadsmit stundu garumā, tad nozīmē, šis te obligātais saturs tiek apgūts divpadsmit stundu ietvarā.

Savā viedoklī un, kā jūs arī šeit teicāt, ka, ja mazākumtautību programma papildina obligāto saturu, tad ir labi, jūs to pieņemat, bet tai pat laikā jūs teicāt, ka skolotājam maksā par šīm te divpadsmit stundām tātad obligātā satura īstenošanu. Un ja vienlaikus, kā mums stāsta, tātad šajās divpadsmit stundās var implementēt arī mazākumtautību šo te interešu programmu, bet, ja pedagogs vienlaikus tātad īsteno šo te divpadsmit stundu programmu un arī īsteno atsevišķu mazākumtautību programmu, tad jūs pats izvirzījāt retorisku jautājumu – tad par ko tad skolotājam vai pedagogam tiek maksāts.

Tad vai no šā nav jāizdara secinājums, ka, ņemot vērā šo te finanšu aspektu, kāds valstī... nu, tā ir sistēma, kas valstī ir izveidota, par ko visi mēs maksājam, ka obligātā satura ietvarā jeb šo divpadsmit stundu vienas nodarbības ietvarā šo mazākumtautību programmu pat nevar īstenot. Vai varbūt jūs varat kļiedēt manas bažas, jo šo secinājumu es izdarīju, klausoties uzmanīgi jūsu teiktajā.

M. Platonovs.

Jā, paldies. Es varbūt precizēšu sākotnēji sevis teikto attiecībā uz finansējumu.

Tātad, valsts pirmsskolu programmu īstenošanā piedalās finansējot tikai no piecu gadu vecuma bērnu sagatavošanu, visu pārējo iepriekš finansē pašvaldība, nu, attiecīgi, dibinātāji, protams. Un šī prasība nav no valsts, bet no noteikumiem, kas nosaka šo te līdzmaksājumu kārtību. Tas attiecas tikai uz pašvaldības līdzfinansējumu,

ja bērna vecāki neapmeklē pašvaldības izglītības iestādi.

Attiecībā uz manu piemēru par šo te darba samaksu un par to nošķirumu, ja tā drīkst teikt. Tātad, šeit ir būtiski saprast, vai šis te programmas īstenotājs mazākumtautību un citas interešu programmas īstenotājs ir tā pati persona. Ja tā ir tā pati persona, tikai tādā gadījumā mēs runājam par dubultā finansējuma risku, ja tā var izteikties. Bet tas arī ir vērtējams kontekstā, ja, piemēram, grupā ir 20 bērni, pirmsskolas grupiņā, un visi šie pirmsskolas 20 bērni tagad dodas draudzīgi uz mazākumtautību pieminēto interešu izglītības programmu un viņu īsteno. Tas nenozīmē, ka tanī brīdī pirmsskolas skolotājam nefinansē to stundu, piemēram, no darba. Tas tā nebūt nav. Tas finansējums turpinās, jo tajā brīdī skolotājam ir citas lietas, kas ir jādara, un citi pienākumi, kas ir jāveic.

Citā piemēram, kur, piemēram, no manis pieminētajiem 20 bērniem tikai 10 dodas uz šo te mazākumtautību interešu programmu vai arī jebkuru citu, skolotājs turpina darbu ar pārējiem. Tā kā teikt, ka tur ir... tā kā tas būtu vērtējams katrā tajā konkrētajā gadījumā.

A. Laviņš.

Paldies.

Vēl jautājumi ir tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies.

Te mēs daudz modelējam un ļoti labi, tāpēc man vēl ir jautājums attiecībā uz to, kā mēs varam raudzīties uz šo situāciju.

Sakiet, lūdzu, jūs minējāt, jā, ka lielākā daļā privāto pirmsskolas izglītības iestāžu darbības laiks ir tās divpadsmit stundas, ir, protams, arī atsevišķas 55 grupas, kas īsteno 24 stundas, ir arī tās četras stundas, kuras īsteno 15 grupas.

Sakiet, lūdzu, vai šo laika robežu, tā teikt, privātā izglītības iestāde var regulēt diezgan brīvi un atbilstoši savu bērnu un vecāku interesēm? Nu, piemēram, ja viena šobrīd īsteno tās divpadsmit stundas, un tas pieprasījums pēc krievu vai ukraiņu valodas un kultūras apguves ir liels no vecāku padomes puses, nu, tātad, attiecīgi no bērnu vecāku puses, vai bērna interesēs, attiecīgi sadarbojoties ar šo izglītības iestādi un dibinātāju, būtu iespējami diezgan vienkārši, protams, zaudējot līdzfinansējumu visticamāk, ja, kā jūs minējāt, pāriet uz deviņām stundām vai uz astoņām stundām, attiecīgi ievērojot šīs te bērnu intereses, jo viņi grib iegūt šo mazākumtautību interešu programmu.

Cik elastīga ir šī privātās izglītības iestāde attiecībā uz šo laiku, tostarp, ja tas pieprasījums nāk no padomes vecāku puses. Paldies.

M. Platonovs.

Kopumā, atbildot uz jūsu jautājumu, es teiktu, ka tas ir izglītības iestādes dibinātāja un, protams, konkrētas pirmsskolas vadītāja jautājums. Un ja tāds lēmums tiek pieņemts, jā, manuprāt, tas ir diezgan elastīgi, tas ir jautājums par izglītības iestādes nolikumu, kas būtu jāmaina un jāgroza, un informācijas aktualizēšana Valsts informācijas sistēmā. Nu, tas ir tā ātrumā, ko es varu nosaukt. Līdz ar to, man liekas, ka tas ir diezgan vienkārši.

I. Kucina.

Paldies.

Un man praktiski interesanti attiecībā uz tām iestādēm, kuras īsteno tieši divdesmit četru stundu garumā. Tās ir tās 55 grupas. Jūs uzraugāt arīdzan šo darbību, visticamāk, un jūs sakāt... Teiksim, kā realizējas un īstenojas šeit mazākumtautību iespējamās intereses?

M. Platonovs.

Manuprāt, šie dati ir saistīti ar pašvaldību izglītības iestādēm. Es privātos nevienus tādu nezinu. Tās ir īpašas pirmsskolas, kuras, ja es pareizi atceros, nodrošina mūsu atbildīgo dienestu darbiniekiem vienkārši vietu, kur būt bērnam.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem būs jautājumi? Nikuļcevas kundze?
Lūdzu!

I. Nikuļceva.

Jā, paldies.

Es varbūt uzdošu tikai vienu precizējošu jautājumu.

Es gribēju jautāt par to atšķirību starp privātajām un publiskajām iestādēm. Vai kaut kādā veidā jūs atzīstat lielāku izvēles brīvību privātajos bērnudārzos? Vai arī visi ir vienādi? Prasības vienādas, jūsu kontrole vienāda. Vai ir kaut kāda lielāka izglītības iestāžu izvēles brīvība, veidojot šo mācību saturu, arī integrējot šo mazākumtautību interešu izglītības programmu? Vai ir lielāka izvēles brīvība privātajām iestādēm? Vai arī nav?

M. Platonovs.

Ja jautājums ir par tiesisko pusi, tad vērtēšana notiek, kā jau mana kolēģe minēja, Sarmīte Dīķes kundze... vērtēšana notiek neatkarīgi no juridiskā statusa un formas. Tas nekādas nozīmes nav, vai tas ir privātais, vai valsts, vai pašvaldības... Tāpat arī programmas īstenošanas uzraudzība notiek tieši tādā pašā.

Bet, ja jūs jautājat, kā klients jeb potenciālais vecāks izvēlas pirmsskolu, nu, es pieņemu domu, ka privātajiem ar kaut ko ir jāieinteresē savs potenciālais klients, lai pie viņa nāktu vairāk cilvēku... potenciālo bērnu izvēlētos privāto izglītības iestādi un nevis pašvaldības...

Bet no mana skatupunkta, no uzraudzības skatupunkta prasības visiem vienotas.

I. Nikuļceva.

Bet tad, teiksim, tas jūsu teiktais par šo te iespēju arī vairākas stundas katru dienu piedāvāt interešu izglītības programmu mazākumtautības valodā attiecas uz visām? Tur neatkarīgi privātās vai publiskās pirmsskolas, tad visi ir vienādi?

M. Platonovs.

Jā.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies. Jā. Man nebūs citu jautājumu.

Varbūt, jā, Džibuti kungs vēlas ko jautāt?

A. Laviņš.

Džibuti kungs, vai būs jautājumi? Lūdzu!

T. Džibuti.

Jā. Man ir viens jautājums tad par to, kā tad jūs vērtējat šobrīd, un arī turpmāk vērtēsiet gan izglītības kvalitāti pirmsskolas privātās izglītības iestādēs un arī to identitātes saglabāšanu. Tad kādi tad būtu tie kritēriji, teiksim, nu, varbūt pārrunu, vizītes laikā. Kā tad novērtēt, ja interešu izglītības tā sadaļa, kas var būt mazāka vai, tagad mēs dzirdam, lielāka apjoma, kā tad mēs novērtējam, nu, griezumā?

A. Laviņš.

Vai jūs saturu... jūs gan minējāt, ka jūs saturu nekontrolējat... Bet kā jūs varat reflektēt uz šādu jautājumu bez šīs manas piebildes, ko es dzirdēju no jums?

M. Platonovs.

Manuprāt, mana kolēģe Sarmīte Dīķes kundze minēja, ka tas joprojām paliek profesionālās izglītības iestādes darbības vērtēšanas ziņā, tā kontekstā un, protams, attiecīgi uzraudzības ietvaros, kas ir, pieņemsim, saņemtās sūdzības ietvaros. Savādāki veidi nav līdz šim plānoti. Un, protams, ja būs kāda sūdzība, piemēram, kā jau šeit izskanēja, tad, protams, mēs vērtēsim, bet ne saturisko pusi, bet tieši tās tiesiskās puses nodrošinājumu.

A. Laviņš.

Jā... Paldies.

Jautājumu vairs nav, es saprotu, Džibuti kungs?

Labi, tad pārejām pie Saeimas pārstāvja jautājumiem. Lūdzu!

S. Bērtaitis.

Nebūs jautājumu, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Nebūs. Paldies.

Dīķes kundze, paldies jums un, Platonova kungs, paldies jums par dalību tiesas sēdē un sniegto skaidrojumu.

Es tomēr pasteidzos, jo ir kolēģa Artūra Kuča jautājums. Piedošanu, uzklausi.

A. Kučs.

Man pavisam īss viens precizējošs. Es gribēju saprast.. Atbildot jūs man teicāt, ka jūs vērtēsiet, nu, konkrētajā izglītības iestādē, ja jums ir divpadsmit stundas, kā tad jūs īstenojat obligāto saturu.

Un pavisam īsi, lai saprastu. Tad tā interešu izglītība, kā jūs redzat, būs pēc šīm divpadsmit stundām, vai viņa var būt arī divpadsmit stundu ietvaros. Vēl vienreiz. Tas jautājums vairākkārt ir izskanējis, bet no šīs atbildes jūs es tā kā nesapratu, vai viņai tad jūs skatīsiet, ka obligātais saturs ir šīs divpadsmit... un kā jūs nodrošināt, un tad varbūt papildus, vai tas var būt arī šo divpadsmit stundu ietvaros?

M. Platonovs.

Es teiktu, ka tas var būt gan – gan. Jautājums ir no konteksta, kā tas tālākais būs. Bet var būt gan – gan.

A. Kučs.

Nu, labi. Paldies.

A. Laviņš.

Nu gan abiem pārstāvjiem Satversmes tiesas vārdā pateicos par dalību tiesas sēdē un sniegto skaidrojumu uz tādiem samērā detalizētiem jautājumiem, kas bija saistīti ar dažādu situāciju modelēšanu. Paldies jums par sniegto skaidrojumu. Lai jauka diena!

Turpinām tiesas sēdē uz klausīt pieaicinātās personas. Un šobrīd uz klausīsim Valsts izglītības satura centra pārstāvi.

Satura centru pārstāv Izglītības satura departamenta direktore Diāna Šavalgina.

D. Šavalgina.

Labdien!

A. Laviņš.

Vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

A. Ziemeļe.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Šavalginas kundze, lūgums visupirms sniegt atbildi uz tiesas uzdoto jautājumu rīcības sēdes lēmumā. Valsts izglītības satura centram ir divi jautājumi uzdoti, un sāksim ar šiem jautājumiem.

D. Šavalgina.

Jā, labdien!

Centīšos tiešām atbildēt tā, lai ir skaidrs, un arī varbūt viest kādu papildinājumu no kolēģu teiktā.

Manuprāt, ir ļoti svarīgi arī, atbildot uz pirmo jautājumu, saprast vai nošķirt divas lietas. Viens ir obligātais saturs, un obligātais saturs ir noteikts, beidzot pirmsskolu. Un otra lieta, par ko mēs runājam ļoti daudz riņķī un apkārt, ir pirmsskolas izglītības programmas īstenošana, ko īsteno izglītības iestāde, lai nodrošinātu šī te obligātā satura sasniegšanu. Tātad, konkrētus sasniežamos rezultātus, kas ir noteikti, beidzot pirmsskolu. Bet savukārt šis te plānošanas process un īstenošanas process ir jau izglītības iestādes kompetencē.

Un, manuprāt, ļoti palīdzošas arī būtu šīs te divas lietas. Viena ir izglītības iestādes darba laiks un izglītības procesa kārtība, kāda tiek īstenota izglītības iestādē. Tas nenozīmē, ja izglītības iestādes darba laiks ir divpadsmit stundas, ka mēs sakām, ka līdz septiņiem vakarā notiek intensīvs mācību process.

Un šeit tas ir arī kontekstā uz jautājumu arī par programmām, par mācību programmām un izglītības programmām. Tad Vispārējās izglītības likums nosaka, ka izglītības iestāde var īstenot tikai licencētu programmu, un arī šī te kārtība, kā izglītības iestāde šo programmu licencē, ir atrunāta Ministru kabineta noteikumos par programmas licencēšanu.

Savukārt jau saturu tieši precīzi, ko īsteno izglītības iestāde, lai sasniegtu šo te sasniedzamo rezultātu, izstrādā pedagogs. Bet Valsts izglītības satura centrs ir izstrādājis pedagogam palīglīdzekli, jau pasakot šos te pēctecīgos soļus, ja tā var teikt, kā noteiktā vecuma posmā kādas būtu šīs te atbilstošākās darbības vai rīcības, lai šo saturu varētu sasniegt, to obligāto, beidzot šo te pirmsskolas izglītības iestādi.

Un, manuprāt, ļoti svarīgs aspekts ir tas, ka tikai konkrētā izglītības iestāde, strādājot ar konkrētajiem bērniem, redz, vienam bērnam, piemēram, vienu lietu vajag ilgāk sasniegt, kādam mazāk. Un šīs te mācību grupas bērnodrāzā arī var būt ļoti atšķirīgas. Tādēļ, manuprāt, ir pareiza šī te kārtība, ka izglītības iestādēm ir saglabāta autonomija, nenosakot, ka jums obligāti mācību process izglītības programmas īstenošanā ir noteikts tieši tikai četras stundas un ne savādāk. Ir jāsaprot, ka mazi bērni, it sevišķi mazā vecumā, 1,5 gadi līdz 2 gadi, līdz 3 gadiem, uzmanību var noturēt intensīvā rotaļu nodarbībā, kur ir intensīvs mācību process, īsāku laika sprīdi. Līdz ar to arī saprotot, ka, izglītības programma tiek īstenota dienas garumā, nozīmē to, ka izglītības iestādē ir kārtība, kurā viņi ir paredzējuši, piemēram, arī ja nāk mūzikas skolotājs, ir noteiktās dienās, noteiktajos laikos, kad ir šī mūzikas nodarbība, bet pārējā dienas laikā pedagogs, kas ir ar bērniem kopā visu izglītības procesa īstenošanu, arī, piemēram, ar uzvedinošām darbībām nostiprina bērnam šīs te zināšanas, ko viņš ir ieguvis intensīvajā šajā te nodarbībā.

Izejot jau no šīs te mācību programmas, pedagogs plāno tematu apguvi, piemēram, uz mēnesi, tālāk jau viņš plāno uz nedēļu, viņš plāno arī uz dienām, arī pa dienām, kā viņš šos te savus rezultātus sasniegs un kā viņš strādās ar bērniem.

Līdz ar to uz pirmo jautājumu tādā atbilde ir, ka šī te programma, ko ir izstrādājis Valsts izglītības satura centra projekts, ir atbalsta materiāls pedagogam, ko pedagogs pielāgo konkrētās izglītības iestādes bērnu vajadzībām. Un tad arī notiek šīs te mācību process.

Tā bija atbilde uz pirmo jautājumu.

Un otrais bija par interešu izglītības programmu. Jā, kā jau arī kolēģi minēja gan no ministrijas, gan no Izglītības kvalitātes valsts dienesta, ka atbilstoši Izglītības likumam, interešu izglītība ir personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana. Un arī, kā jau vairākkārtīgi tika uzsvērts, ka šī te interešu izglītība pirmsskolā var tikt īstenota gan pēc vecāku pieprasījuma, gan arī izglītības iestāde pati var veidot šo te piedāvājumu un arī piedāvāt vecākiem, zinot gan, kādi ir bērni, no kādām ģimenēm nāk, kādas ir šīs te mazākumtautības valodas, jo situācija arī var

veidoties ļoti dažādi, ka tie varētu būt dažādās valodās runājoši bērni – gan igauņiski, gan lietuviski, gan poliski... nu, šī situācija ir dažāda, arī angļu valodā mēs redzam, ka ļoti daudzi ienāk bērni. Un šī te saziņas problēma parādās, jā, tā tas tiešām ir, ka vecāki satraucas, kā bērns iejutīsies, ja audzinātāja runās latviski, vai bērnam nebūs grūti, vai viņam nebūs stress, vai viņš tiks ar visu to galā. Bet, kā kolēģi arī teica, tad maziem bērniem ļoti daudz tiek rādīts ar vizuālajiem uzskates līdzekļiem, parādot gan attēlu, parādot kādu ar darbību... ne vienmēr valoda arī...piemēram, var būt 1,5 gados bērns vēl īsti arī nerunā nekādā valodā... Un līdz ar to ir ļoti svarīgi šī te pedagoga prasme spēt parādīt, nokomunicēt ar žestiem, ar bildi, ar darbību, kas ir bērnam jādara, un šādā veidā dabīgi, arī palīdzot bērnam apgūt valodu, un apgūt arī šīs te prasmes, ko bērnam ir noteicis šis te obligātais saturs, veicinot tā, lai bērns, beidzot pirmsskolas izglītības programmu, ir sasniedzis šīs te noteiktās obligātā satura prasmes.

A. Laviņš.

Un sakiet, lūdzu... nupatās, ko mēs dzirdējām no Izglītības kvalitātes valsts dienesta pārstāvjiem par to, ka, kā jau jūs minējāt, darba laiks ir jānošķir tomēr no izglītības procesa īstenošanas laika. Ja darba laiks ir divpadsmit stundas, tad, iespējams, ka izglītības procesa īstenošanas stundas varētu būt arī mazākas...

D. Šavalgina.

Viennozīmīgi...

A. Laviņš.

Bērns guļ diendusu, varbūt, kamēr atnāk uz grupiņu, sakārtojas, un tad ir arī laiks, kad, ja tā var teikt, izglītības process ir noslēdzies, un bērns varbūt kaut ko vēl zīmē, gaidot vecākus.

Bet šajā izglītības procesa īstenošanas posmā, kas, piemēram ņemsim, ja ir divpadsmit stundas darba laiks, diendusa un vēl kopā varētu noritēt septiņas, astoņas stundas... vai no Izglītības satura centra skatupunkta šajās astoņās stundās varētu būt kaut kāda elastīga pieeja tam, ka re kur sešas stundas tiek veltītas obligātajam saturam un divas stundas pēc vecāku pieprasījuma skola ir noteikusi, ka apgūst krievu valodu, krievu kultūru, literatūru vai kaut kādus elementus, nu, protams, mums ir jāņem vērā bērna vecums. Un šāda pieeja būtu pieņemama un atbilstoša normatīvo aktu prasībām.

Kā Izglītības satura centrs uz to raugās? Jo jums ir kompetence raudzīties uz to, lai izglītības saturs atbilstu likumā noteiktajām prasībām.

D. Šavalgina.

Manuprāt, šis te regulējums par interešu izglītību tieši tā arī ir veidots, ka vecākiem ir radīta iespēja saņemt un nodrošināt, tā kā turpināt saglabāt un arī attīstīt šo

te mazākumtautības valodu. Un es saskatu, ka, jā, izglītības iestādes vadītājam prasmīgi veidojot izglītības programmas apguves dienas kārtību, ir iespējams arī šajā te procesā, kad bērns atrodas izglītības iestādē, nodrošināt arī šo te mazākumtautību un kultūrvēstures interešu programmas ieguvi bērniem atbilstoši viņu interesēm.

A. Laviņš.

Labi. Tad man nākamais jautājums. Ja reiz jūsu kompetencē ir obligātā satura apguves aspekti, tad, ja raugāties uz pirmsskolas izglītības pakāpi, ir kaut kādi noteikti standarta kritēriji, pēc kuriem jūs varētu noteikt, ka noteikts stundu laiks ir jāpavada, lai apgūtu obligāto saturu?

D. Šavalgina.

Nē. Es nevarēšu tādu arī pateikt. Agrāk ir mēģināts noteikt, ka tagad ir noteikta nodarbība, kuras laikā bērniem ir jāsež pie galda un jāmacās latviešu valoda, ja mēs skatāmies uz izglītības saturu kopumā un arī uz mūsdienīgu pieeju, izglītības saturs ir vērtējams kā viens veselums un arī tāda atsevišķa mācību priekšmetu mācīšana nav atbalstāma, ir jāmaca integrēti, caur vienu prasmi apgūstot otru, un protot arī to pielietot. Tādēļ, manuprāt, pirmsskolām nodalīt un pateikt konkrēti, ka tagad mēs mācīsimies matemātiku 30 minūtes, tagad mēs mācāmies latviešu valodu, vai tagad mēs mācāmies mūziku, manuprāt, šāda pieeja mūsdienām nav atbilstoša un šādu striktu laika sadalījumu pirmsskolā noteikt būtu pietiekami sarežģīti.

A. Laviņš.

Un vēl viens jautājums, kas arī tika uzdots Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvjiem par šo metodi „Kompetencēs balstītā pieeja”. Vai obligātā satura apguve tikai valsts valodā ir kaut kas, kas... šīs metodes pielietošana ir kaut kas, kas veicina obligātā satura kvalitatīvāku apguvi?

D. Šavalgina.

Varbūt nedaudz subjektīvs mans viedoklis, bet mēs novērojam vēl joprojām, ka, piemēram, beidzot pamatskolu un stājoties izglītojamie tālāk nākamajā posmā, nav spējuši apgūt pietiekamā kvalitātē valsts valodu, lai mācītos. Piemēram, arī no profesionālās izglītības iestādēm saņemam ļoti bieži viedokli par to, ka pēc pamatskolas, tātad, nemāk elementāras lietas, nosaukt priekšmetus, nezina, dārzenus, produktus un citas lietas, tādēļ, manuprāt, šī te pāreja uz mācībām valsts valodā būs tā, kas kopumā veicinās, ja mēs ejam no tāda viedokļa, no valstiskuma viedokļa un arī no latviešu valodas saglabāšanas viedokļa, tas ir tas, ka arī izglītības kvalitāti mums cels tieši no valodas apguves viedokļa kopumā un arī no cita satura izpratnes. Jā.

A. Laviņš.

Jūs atbildējāt uz aspektu, vai apgūstot saturu tikai valsts valodā, varētu sasniegt mērķus tās apguvei.

Bet mans jautājums vairāk bija balstīts uz to, ka šīs metodes pielietošana, tāpat „Kompetencēs balstītā pieeja” kā metode, kā es to uztveru, jūs to varbūt varat mani labot, ka tā nemaz nav metode, man šķiet, ka tā ir metode, kādā tiek apgūts noteikts obligātais saturs.

Vai tikai valsts valodas lietošana ir kaut kas, kas sekmē šīs kompetences, šīs metodes pielietošanu „Kompetencēs balstītā pieeja”.

D. Šavalgina.

Uz šo jautājumu nevar atbildēt viennozīmīgi tādēļ, ka šeit ir svarīgi saprast, kāds ir mūsu mērķis. Ja mūsu mērķis ir visu izglītību tālāk arī valsts valodā, ka valsts nodrošina, tad mana atbilde ir, ka jā.

Bet kopumā, protams, kompetencēs balstītu izglītība var īstenot jebkurā valodā. Arī kompetencēs balstītu izglītību var īstenot angļu valodā, kompetencēs balstītu izglītību var īstenot lietuviešu valodā, bet tad ir jautājums par kopīgiem uzstādījumiem. Ja mēs kā valsts nodrošinām izglītību valsts valodā, tad mana atbilde ir, ka jā, pāreja veicinās šo izglītības apguvi kopumā.

A. Laviņš.

Labi. Tad pārformulēšu savu jautājumu. Vai dažādu valodu lietošana obligātā satura apgūvē varētu kaitēt izglītības kvalitātei, lietojot šo kompetencēs balstīto pieeju metodi.

D. Šavalgina.

Metodi tieši nē, bet izglītības saturā – jā. Tas pierāda arī iepriekšējo gadu pieredze, ka, mācot bilingvāli, mēs neesam sasnieguši to, ka izglītojamie zina latviešu valodu.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Jā, paldies. Man daži precizējoši jautājumi.

Sakiet, lūdzu, jūs precīzi norādījāt, ka darba laiks būtu jānošķir no izglītības īstenošanas laika. Varbūt vēl nedaudz precizējiet. Izglītības īstenošanas laiku kaut kādā veidā normatīvi nosaka šī brīža...

D. Šavalgina.

Nē, šī brīža normatīvais regulējums nenosaka, un, kā arī kolēģi jau minēja, ka izglītības iestādēs kopumā šis darba laiks ir atšķirīgs, un arī var būt situācijas, ka, piemēram, izglītības programma tiek īstenota četrās stundās, piemēram, dienā. Tas ir arī atkarīgs no intensitātes, kā izglītības iestāde plāno un organizē šo te mācību procesu. Jo, ja ir četras stundas, tad, iespējams, būs šīs te daudz intensīvākas mācību rotaļu nodarbības, bet savukārt, ja tas ir dienas garumā, viņas var būt arī mazāk koncentrētākas, un dodot bērnam vairāk laika reflektēt, nostiprinot zināšanas, spēlējoties un arī viņas atkārtojot lēnākā tempā, piemērotāk bērnam apgūt.

I. Kucina.

Jā, paldies

Bet iekšēji privātajā izglītības iestādē šis tieši izglītības procesa laiks...

D. Šavalgina.

Jā, jebkurā izglītības iestādē, neatkarīgi no statusa, ir jābūt noteiktai dienas kārtībai un plānojumam, arī plānojumā iezīmējot mācību rotaļu nodarbības. Ja viņas ir intensīvākās, kā jau es minēju, kā piemērs, visbiežāk tas ir mūzika vai sports, kur nāk speciāls pedagogs, kas ir piesaistīts, tātad arī, protams, ir jābūt tematiskajam plānojumam uz mēnesi, kādu tēmu mēs apgūstam, kā pedagogs ir saplānojis savu dienas kārtību, šādi dokumenti izglītības iestādei ir jābūt, un par to ir atbildīgs izglītības iestādes vadītājs, kurš arī apstiprina šos dokumentus, vai arī tā ir metodiskā komisija, izveidota bērnudārzā, ka nāk pedagogi pirmsskolas kopā, un viņi saplāno, ka mums, piemēram, ir trīs mazās grupiņas no 1 līdz 3 gadiem, ar mazām grupiņām mēs šajā mēnesī darīsim to, un visi pedagogi tad arī mērķtiecīgi dara šīs te lietas, ko ir nolēmuši kopā izglītības iestādes līmenī atbilstoši skolas programmai.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Par sportu runājot. Arī modelējot situāciju. Sakiet, lūdzu, tieši bērniņi, kas īsteno šo pirmsskolas izglītības programmu. Tagad ir rotaļa sporta veidā vai vingrošanas veidā, bērniņi dodas laukā. Un ir jautājums. Ir klāt arī pedagogs, kas var nodrošināt šo krievu vai ukraiņu valodu. Vai var būt situācija, ka tie bērniņi vingro, daļa bērniņu vingro krievu valodā, tātad runājot, ka jāpaceļ roka vai kāja un tā tālāk, savukārt daļa vingro, piemēram, attiecīgi latviešu valodā, tie, kuri neapgūst konkrēto pirmsskolas izglītības programmu? Vai šādas situācijas arī iespējamas?

D. Šavalgina.

Manuprāt, nē, jo, piemēram, sports kā sastāvdaļa izglītības saturā ir obligātajā saturā, un viņiem būtu, tāpat, arī šis te saturs jāapgūst valsts valodā. Bet kā jau arī iepriekš daudzas reizes tika minēts, ka šo te valodas prasmi un arī kultūrvēsturi, tradīcijas ir iespējams tomēr organizēt papildus un arī bērniem nodrošināt interešu izglītībā, tieši tāpatās, kā ļoti daudzas citas lietas pirmsskolā ilgstoši arī vēsturiski ir nodrošināts jeb kas - gan keramika, gan arī tā pati angļu valodas apguve. Tas jau ir ļoti ilgstoši bijis mūsu pirmsskolas izglītības sistēmā kā papildu personas interesēm atbilstošs piedāvājums. Un, manuprāt, šis ir ļoti pat līdzvērtīgs arī personas interesēm atbilstošs piedāvājums, kur tiešām būtu jāizmanto šī iespēja jebkura bērna vecākam, kuram ir šī interese, un arī šis būtu jālūdz izglītības iestādei īstenot un nodrošināt.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Un pēdējais jautājums par obligāto pirmsskolas izglītības posmu no 5 līdz 7 gadi. Tātad, mums ir brīvprātīgi īstenots pirmais un otrais posms. Vai saturiski, tieši visticamāk jūs varat precizēt, nepastāv atšķirības, veidojot izglītības programmu šajā obligātajā posmā, attiecībā uz tiem bērniņiem, kuri jau apguvuši pirmo un otro posmu, savukārt, ir tādi, kas neapgūst šo pirmo un otro posmu, turpina izglīties mājās, ģimenē vai kā citādi. Attiecīgi tie bērniņi, kas ienāk šajā obligātajā posmā no piecu gadu vecuma, un tie, kas jau ir izglītojušies.

Vai saturiski tas saturs ir vienlīdzīgi vienāds attiecībā uz abiem?

D. Šavalgina.

Atbilde ir tāda, ka sasniedzamais rezultāts, kas ir jāsasniedz beigās, ir vienāds. Bet ir ļoti liela atšķirība, kā bērns mācās 1,5 gados gan tempa, gan uztveres ziņā, gan vēl kaut kā... kā bērns jau mācās 5 un 7 gados. Ja viņš pat nav bijis izglītības iestādē, sākot no 1,5 gadiem, un atnāk izglītības iestādē, tad jau arī izglītības iestādei ir iespēja šādus bērnus diagnosticēt, saprast, kādas ir viņa iepriekšējās zināšanas un prasmes, un piemērot. Iespējams, ka bērns, ja viņš nav bijis izglītības iestādē, viņam vajadzēs intensīvāku mācību procesu organizēt, varbūt vairāk uzdevumus, vairāk skaidrot. Bet sasniedzamais rezultāts, beidzot pirmsskolu, ir visiem bērniem vienāds.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Būs vēl viens jautājums arī no manas puses. Es vēršu šobrīd uzmanību uz

Ministru kabineta noteikumiem Nr. 716, un tajos ir noteikts gan, kas veido obligāto saturu, un ir noteiktas mācību septiņas jomas.

Un mans jautājums ir, vai šis regulējums būtu saprotams tā, ka šajā posmā, kur mēs runājam par bērniem no 1,5 gadi līdz 5, kas ir tas posms, kur vecāki var izvēlēties bērnu nelaist bērnudārzā, ka tomēr kopumā tas, kas ir minēts šajos noteikumos par obligāto saturu, un ja tas attiecas uz bērnu, sākot no pusotra gada vecuma, vai mēs varam kopumā raudzīties uz šiem Ministru kabineta noteikumiem kā tādiem, kas vērsti uz to, lai, sākot jau no pusotra gada vecuma, bērnu sagatavotu nākamajam izglītības posmam, kas ir pamatizglītības ieguve?

D. Šavalgina.

Atkal mazlietiņ tomēr atgriezīšos pie tā, ka šī dokumenta būtība ir noteikt obligāto saturu, kas bērnam ir jāzina, beidzot šo te 5, 6, 7 gadu... obligātais, ja.

Bet atkal ir tas stāsts par to. Ja vecāks izvēlas bērnu laist bērnudārzā, ir pirmsskolas izglītības programma, jo mēs taču nevēlamies, ka pirmsskolā, nu, var darīt, kā lai saka, procesu organizēt jeb kā un darīt jeb ko, un mācīt jeb ko vai nemācīt neko un pārvērst šo tikai kā pieskatīšanu.

Līdz ar to te atkal ir divas šīs te lietas. Mēs esam pateikuši obligāto saturu, kas ir jāapgūst pirmsskolā kā obligātā izglītība. Bet, protams, arī vecāki var mājās savus bērnus izglītēt, un tas ir atļauts un atbalstāms. Bet mums ir jāsaprot, ka tajā brīdī, kad ir obligātais saturs, vai arī tajā brīdī, kad bērns ir izglītības iestādē, un tiek īstenota pirmsskolas izglītības programma, tad ir jāievēro noteikti principi, arī tāds audzināšanas process, izglītošanas process, lai tam būtu arī šis te piensums. Nu, kopumā...

A. Laviņš.

Jā, paldies. Sniedzāt atbildi uz manu jautājumu.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem būs jautājumi? Lūdzu!

I. Nikuļceva.

Jā, daži jautājumi.

Tā. Vispirms es gribētu precizēt jūsu teikto, atbildot uz jautājumiem, un jūs norādījāt, ka tāda mūsdienīga un pareiza pieeja pirmsskolā vairs nav nodalīt, un jūs minējāt, piemēram, matemātiku vai latviešu valodu, ka bērns sēž tagad 30 minūtes un mācās latviešu valodu.

Bet tad man ir šajā kontekstā jautājums tieši par interešu programmu un tieši par mazākumtautību interešu programmu.

Iepriekšējā pieaicinātā persona mums ļoti tā strikti teica, ka ir jānodala. Tātad, obligātā programma ir jānodala no interešu izglītības, kas būs mazākumtautību valodā, tur tradīciju, valodas, kultūras apguve un tā tālāk. Arī Izglītības un zinātnes ministrijas

pārstāvji teica to pašu.

Nu, tad man ir jums jautājums. Vai tad nesanāk šeit tāda ļoti liela pretruna, ka bērns visu apgūst integrēti, matemātiku, latviešu valodu un pārējo, un tagad, piemēram, viņa dzimtā valoda ir pilnībā nošķirta.

D. Šavalgina.

Es atbildēju. Tātad, jūsu jautājums sastāv pēc būtības no divām daļām. No obligātā satura un no personas interesēm un vēlmēm... nu, tāda otra satura.

Obligātais saturs nekad nevarēs ietvert visas iespējamās komponentes, prasmes un zināšanas. Tātad, mēs esam noteikuši obligāto minimālo saturu, un, jā, atbilde ir otra, tieši tāpatās kā, nezinu, latviešu tautas dejas, robotika, ļoti daudzas citas lietas, ir šī interešu izglītība, kas tiek arī tātad organizēta papildus šim te obligātajam saturam. Un šī ir iespēja bērnam paplašināt šo te savu pieredzi. Un, kā jau arī mani kolēģi teica, tas jau nenozīmē, ka arī apgūstot, piemēram, krievu valodā kaut kādu informāciju, ka mēs nevaram mācīt arī par saistītām lietām, un ka, arī apgūstot interešu izglītībā šo te saturu, viņš jau nav atrauts.

Bet konceptuāli, jā, ir obligātais saturs, kas ir noteikts, nu tātad, likumdošanā un normatīvos, kas ir obligāti jāapgūst bērnam, bet papildus, saplānojot dienas kārtību, bērnam tiek nodrošināts viņa interesēm un vajadzībām atbilstošs paplašinātās pieredzes papildu saturs, kas nav ietverts obligātajā izglītībā.

Interešu izglītība tiešām var būt tāda, kas ir papildinoša tam saturam, ko bērns jau ir apguvis, vai arī tāda, ko bērns iepriekš nekad nav apguvis, un šajā interešu izglītībā tad viņam ir šī te papildus dotā iespēja, kas, manuprāt, ir tikai kā plus, kas bērnu bagātina, un es nesaskatu pretrunas šajā, nu, jautājumā un arī manā atbildē.

I. Nikuļceva.

Nu, labi. Paldies.

Es saskatu tādu diezgan lielu pretrunu. Tad es varbūt precizēju jautājumu.

Nu, pieņemsim, ka attiecīgajā pirmsskolas iestādē visi bērni ir izvēlējušies vai nu viņu vecāki, precīzāk, arī šo interešu programmu, kas, pieņemsim, ir krievu valoda vai kāda cita mazākumtautības valoda. Tad, ņemot vērā šo jūsu sniegto skaidrojumu par to mūsdienīgo pieredzi, vai tad šajā gadījumā nebūtu no bērna interešu tieši viedokļa, kā viņš mācās, vai tad nebūtu gudrāk un lietderīgāk, un bērna interesēm atbilstošāk arī to interešu programmu integrēt tajās kopējās rotaļu nodarbībās, kur ir jau viņam tur matemātika un tur, es nezinu, sociālās prasmes, un vēl kaut kas cits.

D. Šavalgina.

Vēlreiz atkārtošu, ka interešu izglītības programma ir tā kā pastiprināt vai nostiprināt, vai pilnveidot, vai iedot papildus vairāk. Manuprāt, šeit lieliski var

organizēt sadarbību tie bērnodārza pedagogi, kas īsteno obligāto saturu valsts valodā. Piemēram, ja viņi īsteno par kaut kādu tematu, tad arī interešu izglītība, sadarbojoties ar šo pedagogu, var būt kā papildinošs un burvīgs akcents, kā nostiprināt zināšanas krievu valodā vai ukraiņu, vai lietuviešu valodā, un nostiprināt šajā obligātajā saturā apgūtās zināšanas un prasmes. Tādējādi, gan attīstot šo te mazākumtautību valodu, nostiprinot un radot arī kopīgu izpratni par visu izglītības saturu un procesiem, ko bērns mācās obligātajā saturā.

I. Nikuļceva.

Nu, labi. Un tad man ir vēl viens precizējošs jautājums arī tieši par jūsu teikto.

Ja es pareizi saprotu, tad jūs norādījāt, ka pāreja uz izglītību tikai valsts valodā veicinās izglītības kvalitāti, un es saprotu, ka šeit iet runa tieši saturiski par izglītības kvalitāti, un tad man ir jautājums par to. Kā jūs uzskatāt, kādi kritēriji tad ietilpst izglītības satura kvalitātē? Un es precizēšu, protams, ka man neinteresē visi kritēriji, bet jautājums ir par to, vai jūsuprāt tas, ka bērns zina vai nezina savu dzimto valodu, viņa mazākumtautības identitātes saglabāšana, vai tas ietilpst kvalitatīvas izglītības kritērijā? Vai tas ir pavisam kaut kas, kas neattiecas uz izglītību?

D. Šavalgina.

Atbildēšu nedaudz plašāk. Varbūt ne tik tieši, bet, ja vajadzēs, arī precizēšu tiešāk.

Manuprāt, jebkura bērna izpratne par citu tautu kultūrām, valodu un izpratni veicina izglītības kvalitāti.

Jā, tāpat tieši atbildot, protams, ir svarīgi, lai bērni saglabā savu valodu, identitāti, kultūru, viennozīmīgi. Bet tomēr vērsos atpakaļ uz šo primāro mērķi, ka, manuprāt, ja valstī ir noteikta oficiāla valsts valoda, tad arī šo te izglītības procesu ir iespējams un būtu jāīsteno valsts valodā, bet vienlaicīgi saglabājot šīs te iespējas saglabāt šo te identitāti, valodu un kultūru.

Manuprāt, tas, kas šeit vēl neizskanēja, manuprāt, ir ļoti liela loma arī tādām sabiedriskām organizācijām arī šīs te mazākumtautību identitātes saglabāšanā un arī tā kā sabiedrības kopuma pasākumiem. Viena lieta ir tas, ko gan ģimene dara, gan arī ko mēs kā valsts nodrošinām iespēju, un arī tiek finansēts šī te mazākumtautību programmas ieguve, tāpatās mācību materiāliem ir paredzēts mērķēts finansējums šīm te izglītības iestādēm, lai viņas varētu šīs te mazākumtautības programmas īstenot. Bet kopumā, protams, ir ļoti svarīgi arī pašu šo te mazākumtautību kopienas aktivitātes, arī stiprinot un saglabājot šo te mazākumtautību valodu.

Bet, jā, manuprāt, jebkuras zināšanas par citu tautu valodām un izpratne ir ļoti vērtīga.

I. Nikuļceva.

Paldies. Jā.

A. Laviņš.

Džibuti kungs, vai jums būs jautājumi?

T. Džibuti.

Jā, man būtu jautājums par nodalīšanu. Teiksim, vai varētu teikt, ka satura ziņā būtu nodalāmas privātās izglītības iestādes no valsts un pašvaldību izglītības iestādēm. Un otrām kārtām, vai būtu nodalāma, teiksim, izglītības iestāde, kurā iet vairāki bērni no mazākumtautību ģimenēm? Teiksim, tie bērni, kuru dzimtā valoda ir latviešu valoda, un tie bērni, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, tieši satura ziņā. Vai tam saturam būtu jābūt vienādam?

D. Šavalgina.

Jā, izglītības saturam valstī ir jābūt vienādam, un arī sasniedzamajam rezultātam pret izglītības saturu būtu jābūt vienādam. Ja mēs skatāmies no tādas sabiedrības kopības viedokļa, tad arī, manuprāt, integrējot bērnus pēc iespējas vairāk, un dažādojot šo te vidi, kurā bērni atrodas, viņi ir tikai ieguvēji. Manuprāt, nav jāveido noteikti tāda segregācija, kurā ir tikai vienas tautības bērni vai tikai otras tautības bērni, ka šis neveido tādu savstarpēju izpratni un neveicina kopības sajūtas rašanos. Manuprāt, šādi atsevišķi dārziņi nebūtu nepieciešami.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi?

S. Bērtaitis.

Jā, godājamā tiesa, būs jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

S. Bērtaitis.

Sakiet, lūdzu, mēs iepriekš tiesas sēdē pieskārāmies tam pašam bērnu agrīnajam vecuma posmam, ja mēs runājam par periodu no 1,5 gadi līdz 3 gadi, 4 gadiņi. Tas var būt tas pats sākuma posms dārziņam. Pasniedzot tam bērnam, dodot iespēju apgūt mazākumtautību valodas un kultūras saturu caur šīm interešu programmām, šajā agrīnajā vecuma posmā, vai jums ir kādi komentāri, kā, cik veiksmīgi tas var notikt, cik

daudz, un vai bērns var...

D. Šavalgina.

Atbildēšu, jā. Atbildēšu varbūt ar tādu kaut kādu piemēru. Manuprāt, mēs ļoti bieži sabiedrībā saskaramies ar ģimenēm, kur mamma runā vienā valodā un tētis runā otrā valodā. Un, manuprāt, bērnam nav problēma apgūt ne vienu, ne otru, un bērns brīvi pārvalda abas valodas.

Mana atbilde ir, ka jā. Interesu izglītība kā tāda bērnam nerada problēmas valodas apguvē, un tas ir iespējams un atbalstāms, jo īstenībā bieži vien nevis bērnam ir problēma, bet pieaugušajam ir problēma pieņemt kaut kādus citus apstākļus vai vidi.

S. Bērtaitis.

Tas attiektos arī uz šo agrīno posmu bērnam?

D. Šavalgina.

Tieši tā. Ja piemērotā formā rotaļu nodarbībā, nepārslogojot bērnu ļoti garās nodarbībās, bet atbilstoši viņa uztveres spējām un laikam piedāvā atbilstošu saturu, nezinu, demonstrējot vai lasot grāmatiņas, vai ejot rotaļās vai dejās, protams, ka bērns arī 1,5 gados var apgūt interešu izglītības programmu.

S. Bērtaitis.

Un pēdējais jautājums būtu tāds.

Pieteikuma iesniedzēji ir bērni, un viens no jaunākajiem bērniem ir pirmsskolas posmā, un interešu izglītību, kā norāda tēvs, tad interešu izglītības apmeklējums esot grūts tāpēc, ka tas esot plānots vakarā vai vēlā pēcpusdienā, kad bērns jau ir noguris, un attiecīgi tad nesekmējās.

Bet tajā pašā laikā jūs šodien arī minējāt, ka šīs mazākumtautības interešu programmas jau nav vienīgās, ir daudzas citas interešu programmas, kas ir pirmsskolā, tā ir pietiekami ilga prakse, kas ir Latvijas, tātad, pirmsskolās pastāvējusi.

Kāda jūsu ieskatā ir tā labā prakse, kā tad veiksmīgi integrēt šīs interešu izglītības, lai bērns nebūtu noguris? Kāds ir jūsu novērojums? Vai ir iespēja integrēt un...

D. Šavalgina.

Jūs jau arī iezīmējāt šo te praksi iepriekšējo, ka ir arī ļoti dažādas prakses. Piemēram, jau pieminētie sporta veidi, bērnu ved pēc bērnu dārza uz hokeju, un tur ir viss kārtībā, bērns nav noguris, ne piekusis un visu var izdarīt.

Manuprāt, arī šī mazākumtautību interešu izglītības programma ir tāpatās vērtējama. Ja to var izdarīt bērns ar jebkuru citu interešu izglītības programmu, arī šo

interesešu izglītības programmu var bērns apgūt.

Bet, manuprāt, ir arī tā otra prakse, ka ļoti daudzi bērnudārzi, pirmsskolas piedāvā ļoti daudzveidīgus un dažādas interesešu izglītības programmas jau ļoti vēsturiski ilgstošā periodā. Es arī kā vecāks esmu bijusi apmierināta, ka man ir bijusi keramika, man ir bijusi angļu valoda, un mans bērns ir varējis šo te bērnudārzā apgūt.

Līdz ar to tur, kur es gribu vērst vērību, ka izglītības iestādes vadītājam ir iespēja plānot arī interesešu izglītības nodarbības, piemēram, dienas pirmajā pusē, ja tās ir, piemēram, pāris nodarbības nedēļā, tad arī var saplānot, piemēram, arī pulksten 10, kad bērns nav ļoti noguris. Šis ir izglītības iestādes vadītāja profesionālisms, kā viņš saplāno šo te mācību grafiku bērnudārzā.

S. Bērtaitis.

Paldies. Vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies, Šavalginas kundze, jums par dalību tiesas sēdē un arī par skaidrojumu no Valsts izglītības satura centra skatupunkta. Paldies jums. Lai jauka diena!

Cienījamie lietas dalībnieki! Šajā brīdī tiek izsludināts garāks pārtraukums uz vienu stundu. Būsim atpakaļ un turpināsim tiesas sēdi pulksten 15.10.

Paldies. Pārtraukums.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Sēdes turpinājumā uzklūsīsim nākamo pieaicināto personu, un tā ir privātā pirmsskolas izglītības iestāde ar nosaukumu „Maza Rasiņa”.

Atbildoši lietā iesniegtajai pilnvarai, šo pirmsskolas izglītības iestādi pārstāv trīs personas: Elizabete Krivcova, Diāna Dovgale un Līga Liepa. Kas ir ieradušās no pārstāvēm? Tātad divas personas pārstāv...

Vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Aicinu pārstāvi, kas varētu sniegt pamatā viedokli šīs pirmsskolas izglītības iestādes vārdā, sniegt viedokli Satversmes tiesai.

Jā, Krivcovas kundze, pirms tiek sniegts viedoklis, es ļoti vienkāršiem vārdiem izstāstīšu, kāpēc mēs esam vēlējušies uzklaut pirmsskolas izglītības iestādi kā tādu. Jo ir nepieciešams saprast, kā realitātē norisinās darba organizācija pirmsskolas izglītības iestādē, un runa ir par bērniem, sākot no pusotra gada vecuma līdz trīs gadu vecumam, pēc tam no trīs līdz pieci un no pieci līdz septiņi. Un tas tiesas mērķis bija saistīts ar to, lai iestādē strādājošie pedagogi vai iestādes vadītājs spētu sniegt tiesai šādu informāciju. Jums kāda ir saistība ar šo pirmsskolas iestādi visupirms?

E. Krivcova.

Tātad, jā... es esmu... vispirms man ir divi bērni, kas gājuši šajā pirmsskolas izglītības iestādē. Nebija plānots, ka es uzstāšos un Līga Liepa, bet objektīvu apstākļu dēļ mums no rīta bija jānomaina vadītāja veselības apsvērumu dēļ un otra mamma, kam vajadzēja iet, viņa darba apsvērumu dēļ nevarēja atnākt.

Bet šodien no rīta kopā ar vadītāju un Līgu Liepu mēs sekojām tiesas sēdei un arī to, ko es stāstīšu, tas ir tā kā dārziņa viedoklis, tas nav mans personīgais viedoklis.

A. Laviņš.

Jā, respektīvi, es precizēšu. Jūsu bērni iet šajā bērnudārzā?

E. Krivcova.

Jā, divi bērni. Viens pabeidza jau gadu atpakaļ un viens tikko.

A. Laviņš.

Skaidrs. Jums kā bērnu vecākam arī šajā pirmsskolas izglītības iestādē ir sava pieredze. Jā, labi. Paldies. Klausāmie jūs!

E. Krivcova.

Jā.

Tātad atbildot uz pirmo jautājumu. Mūsu dārziņā ir interešu izglītības programma, viņa saucas „Mazākumtautību valodas un kultūras apgūšana tēlotājdarbībā”. Tātad tas nozīmē, ka tur notiek... mazajiem bērniem tā ir keramika, pēc tam bērniem ir teātris, kur viņi lugu kādu mēģina iestudēt, un ir arī folkloras dziesmu dziedāšana. Tas notiek trīs stundu garumā. Un līdz šim mūsu dārziņš uzskatīja, ka tas ir vienīgais iespējamais variants un apjoms, kurā var īstenot šo te programmu. Visai pārējai tā obligātā satura apgūšanai ir jānotiek valsts valodā.

Kad mēs šodien dzirdējām tiesas sēdē, tad mēs sapratām, ka būtībā mums ir daudz plašākas izvēles iespējas, un mums līdz šim nav saprotams, kāda tad ir atšķirība starp bilingvālo izglītību, kad mēs varam skatīties un pielāgot, cik katra grupa var latviski, cik krieviski, bet nu kopumā, jā, tas mums prasīs arī iekšējās nākamās

diskusijas, lai saprastu, ja tik tiešām ir tik liela brīvība, kā mēs varam jēdzīgāk organizēt šo procesu. Bet dārziņa pieredze ir tās iepriekšējās izpratnes ietvaros, ka drīkst līdz trim stundām, un tad kā mēs to visu darām.

Pēc mūsu izpratnes, jā, visam ir jānotiek latviski, izņemot trīs stundas. Ar tām trim stundām nav pietiekami dzimtās valodas un kultūras apgūšanai. Vecuma posmā no 1,5 gadiem līdz trim gadiem... nu, tas, kas notiek keramikā... viņi tur mīca to mīklu... kaut kas tur tiek runāts dzimtajā valodā, bet nu ar to tu vēl neapgūsti to runu dzimtajā valodā, ka tu vari izteikt savas domas, savas vajadzības, savas emocijas dzimtajā valodā. Tur tikai sakarā ar to mīcīšanu var kaut ko... vai arī ar to veidošanu... nu tur atsevišķi vārdi ir, bet tas nav tā, ka mēs varam bērnam nodrošināt to valodas apguvi. Dārziņa ieskatā daudz labāk būtu, lai tajā sākotnējā posmā pamatprocess arī būtu dzimtajā valodā un ... tā tad tur aiziet uz podiņu, apģērbties... jo, pirmkārt, tas ir ļoti svarīgi bērna uzticībai, ka dārziņš aizvieto mammu un runā tajā pašā valodā, un tas veicina tādu uzticību tai audzinātājam. Un, jā... un viņam arī pietrūkst tās uzmanības, lai viņiem kaut ko vēl papildus tam... jau tas prasa no viņiem daudz spēku pielāgoties kolektīvam un tām visām prasībām... ka vēl atsevišķi mācītu valodu. Nekas vairāk par to mīklas mīcīšanu arī nesanāk.

Savukārt par posmu no trim gadiem... Tur jau var vairāk viņiem latviski pasniegt. Bet dārziņa ieskatā pirmajā dienas pusē, kad mēs apgūstam to „Skolu 2030”, tā varētu būt latviski, bet pēcpusdienā, nu, ap četrām stundām varētu būt krieviski, un tad mēs varam abus tos mērķus sasniegt.

Mūsu dārziņā... arī kādēļ vecāki uz to ved... ir tā kā trīs īpašības.

Viena ir, ka mums tiešām ir laba latviešu valodas skolotāja, Līga Liepa to pastāstīs, ka mūsu bērni dzird latviešu valodu bez akcenta. Līdz ar to viņi labāk to apgūst nekā dažreiz valsts dārziņos, ka, jā... akcents – tas nav pārkāpums... tā ir valodas zināšana, bet tomēr mums ir svarīgāk, lai viņš kvalitatīvāk to apgūst. Mūsaprāt, tas ir efektīvāk.

Otrkārt, pie mums nāk bērni ar mācību traucējumiem. Privātais dārziņš var veltīt lielāku uzmanību katram bērnam un līdz ar to vecāki piekrīt piemaksāt, bet tad tam, kas ir ar speciālām vajadzībām, būs lielāka uzmanība. Skaidrs, ka pārejot uz valsts valodu ar tiem speciālajiem... mums ap 30 procenti ir bērni ar speciālajām vajadzībām, ne vienmēr tās ir diagnosticētas, jo dažreiz vecāki saka, ka nu es negribu dabūt šo izziņu, ka viņam ir problēmas, pēc tam tur dzīvē teiks, ka viņš tur idiots vai nespējīgs... tas var viņam kaitēt. Bet nu pedagogi redz, ka viņam būtu vajadzīga tāda speciāla programma, bet vecāki atsakās, bet realitātē nu... tie 30 procenti ir, kam ir īpaša uzmanība jāvelta.

Un trešā grupa ir, jā, tie, kas nāk no valsts dārziņiem, ka viņiem tur kaut kas nesanāca, vai bija sliktāk, un arī viņi grib lielāku uzmanību savam bērnam.

Tā... tā tad attiecībā uz problēmām. Te arī Līga var vairāk piemērus pieminēt, bet tā kopumā... šogad ieviešot šo programmu, mēs sastopamies ar to, ka bērni bieži

nesaprot, ko no viņiem vajag, un ir lietas, ko var vienkārši pateikt. Tur pateikt: „labu ēstgribu”, „labdien”, „uz redzēšanos”, bet ir lietas, kuras ir sarežģītākas – „lūdzu, turi pareizi karoti”, „lūdzu, turi pareizi zīmuli”. Un viņš nesaprot, kādēļ tas ir svarīgi, un viņam arī ir grūti pastāstīt tur latviski, ko no viņa prasa, un kādēļ mēs no viņa to prasām. Ja dzimtajā valodā... nu labi, man to nevajag, bet es to izdarīšu... labi, es sapratu, man ir vieglāk izdarīt, nekā tur pretoties. Bet latviski viņam ir grūti to saprast, viņš negrib tāpat to karoti pareizi turēt, un arī pedagogam pietrūkst laika viņam to visu izstāstīt, teiksim, latviski. Un rezultātā viņš vienkārši tura nepareizi karoti.

Un otra problēma ir, ka tie mazie bērni, kad viņi slikti saprot, tad pazūd kontakts. Viņi vienkārši neklausās, un viņi sāk darīt kaut ko savu, uzmanība iztrūkst, un audzinātāja var mazāk viņiem iestāstīt, mazāk viņiem iemācīt, jo tā uzmanība ātrāk pazūd.

Un arī mūsu pieredze iepriekšējā... tā bilingvālā... jā, viņa nebija ideāla, ne vienmēr mums bija labas latviešu valodas auklītes vai audzinātāja, bet noteikti tas bija labāk nekā valsts dārziņos. Un arī mana pieredze bija tāda, ka bērns tur latviešu dziesmiņas dzied, viņš tos vārdukus min, viņam patīk, un būtībā viņš bija atvērtāks, bērni bija atvērtāki uztvert to pašu valsts valodu, jo viņiem kopumā bija tāda atvērtāka atmosfēra. Tagad viņi bieži noslēdzas, viņi nesaprot, kāpēc, ko man vajag, un dārziņam sanāk mazāk iemācīt apgūt gan obligāto saturu, mazāk sanāk... gan arī, mūsaprāt, arī valsts valodu. Ja viņi tās pamatprasmes, runu, tur sakārtot, to karoti un zīmuli turēt pareizi iemācītos dzimtajā valodā, mēs ātrāk varam sākt burtiņus latviski rakstīt, un arī tos latviešu vārdus viņš arī tad labāk apgūs, jo viņš to pārējo situāciju labāk sapratīs. Nu, tāda ir mūsu dārziņa pieredze.

Atbildot uz otro jautājumu par mijiedarbību starp interešu izglītību un pamatprogrammu, tātad mūsu līdzšinējā izpratne bija tāda, ka tam ir jābūt atsevišķi, kā likumā ir rakstīts, ka obligāto saturu, kā „Skola 2030”, ir jāapgūst valsts valodā. Tas nozīmē, ka mēs nedrīkstam mācīt, ka viņam ir jāiet uz poda krievu valodā, jo tas ir obligātais saturs.

Un tādēļ mūsu dārziņā tās ir tās trīs stundas, kad mēs grāmatas mēģinām lasīt, tur lugas iestudēt. Bet problēma ir tāda, ka viņi neatceras vārdus. Nevar atcerēties, pa tām trim stundām nedēļā viņi nevar pat vārdus atcerēties. Tad vai nu man mājās ar viņu tad ar viņu tas viss ir jātrenē. Bet iepriekš, protams, tas bija vieglāk, jo mēs gājām tikai uz izrādi, un nebija mājās tas viss vēl atsevišķi jāmācās ar bērnu.

Nu, jā... tā ir tāda mūsu atbilde uz uzdotajiem jautājumiem.

A. Laviņš.

Paldies.

Iesākumā nedaudz vispārīgs jautājums. Lūkojoties pieejamajā informācijā par pirmsskolas izglītības iestādi ar šo skaisto nosaukumu „Maza Rasiņa”, pie jums iet

bērni no viena gada līdz sešiem gadiem. Šādā vecumā?

E. Krivcova.

Jā.

A. Laviņš.

Arī paši mazākie ir?

E. Krivcova.

Jā.

A. Laviņš.

Jā... Un jūsu iestādes mērķis, kā var lasīt – organizēt un īstenot profesionāli nodrošinātu, kvalitatīvu pirmsskolas vecuma bērnu sagatavošanu pamatizglītības programmas uzsākšanai.

Tātad, jau no viena gada vecuma bērniņi, kas ir jūsu iestādē, jūs ar savu programmu mērķtiecīgi strādājat, lai šis bērns būtu sagatavots nākamās izglītības pakāpes apguvei.

E. Krivcova.

Tieši sagatavošana skolai notiek, protams, no pieciem gadiem, bet līdz šim notiek to pamatiemaņu nostiprināšana, attīstīšana, kas tad būs vajadzīgs. Runāt būs vajadzīgs skolā, bet tā nav sagatavošana skolai, tas vienkārši ir runas apgūšana. Tur pašam apgērbties būs vajadzīgs skolai, lai tur disciplīnu var ievērot, bet, protams, mēs mācam apgērbties nevis skolai, bet dzīvei. Un tajā sākotnējā posmā tiek attīstītas pamatiemaņas, kas dzīvē ir vajadzīgas un arī skolai. Bet nu tā mērķtiecīgi sagatavošana skolai notiek... jā... no pieciem, dažiem bērniņiem mazliet ātrāk, bet kopumā no pieciem gadiem.

A. Laviņš.

Nu, šāds mērķis ir precīzi norādīts. Vēlreiz tikai, kāda ir tā jūsu izpratne par šo.

Nākamais. Lūkojoties, kādas ir īstenojamās izglītības programmas. Tajā joprojām ir informācija par to, ka jūs īstenojat mazākumtautību vispārējās pirmsskolas izglītības programmu.

E. Krivcova.

Tā, nu, vienkārši nav... nē, neīstenojam...

A. Laviņš.

Tā nav aktualizēta informācija, kas ir jūsu mājaslapā?

E. Krivcova.

Jā... novecojusi, mājaslapa nav aktualizēta, bet valsts reģistros ir tikai latviešu valodā, kā likums to paredz... Jo iepriekš mums bija gan latviešu grupiņa, gan krievu grupiņa...

A. Laviņš.

Jā. Tātad, Krivcovas kundze, arī pārējā informācija par to, lai gūtu šobrīd ieskatu, kādas tad interešu izglītības programmas tiek īstenotas, tad nav jēga lūkoties tajā informācijā, kas mums ir pieejama?

E. Krivcova.

Pārsvārā tie ir tie paši. Tie pulciņi ir katru gadu tie paši.

A. Laviņš.

Jā, bet mūs interesē arī jautājums par to, kādas ir mazākumtautību interešu izglītības programmas, kādas tiek īstenotas.

E. Krivcova.

Jā, kā jau es teicu, mums ir viena mazākumtautību... iepriekš mums bija atsevišķs pulciņš, tas bija keramikai un teātrim, bet tagad viņš ir tā kā pārveidots par to, ka viņa mērķis ir apgūt mazākumtautību kultūru. Mēs tur...

A. Laviņš.

Labi.

E. Krivcova.

Viņš ir tā kā mūsu iestādes izpratnē... tajos pulciņos viņš ir, programmu es izdrukāju, bet viņu apstiprina pats vadītājs un neiesniedz valsts iestādēm. Tā līdz šim ir bijis.

A. Laviņš.

Jā. Krivcovas kundze, sakiet, lūdzu, kāds ir šīs iestādes darba laiks? Es noteikti turpināšu ar...

E. Krivcova.

No septiņiem līdz septiņiem.

A. Laviņš.

No septiņiem līdz septiņiem... Tātad, līdz 19.00, ja?

E. Krivcova.

Jā.

A. Laviņš.

Tātad divpadsmit stundas tās ir.

Šajās divpadsmit stundās izglītības procesam cik daudz stundas veltāt?

E. Krivcova.

Nu... tas viss ir kopīgs izglītības process, izņemot, kad bērns iet uz pulciņu. Nu, tas ir atkarīgs... nu, neviens bērns jau nesēž tur divpadsmit stundas. Parasti tur ap deviņiem visi sanāk dārziņā un tad, sākot ap pieciem, viņi sāk pazust. Dažu bērnu vecāki, kuri strādā ātrāk viņi, piemēram, septiņos atved un četros izņem. Citi var pagulēt, tur desmitos atved un septiņos izņem.

A. Laviņš.

Jā. Un šajā izglītības procesā ir jāapgūst obligātais saturs, sākot jau no pusotra gada vecuma bērniem?

E. Krivcova.

Jā.

A. Laviņš.

Un tas noteiktais saturs, protams, atšķiras, jo tas bērnu vecums atšķiras. Bet ir jābūt obligātais saturs. Un kā tiek integrēts šis mazākumtautību interešu izglītības programmas saturs? Jūs minējāt, ka viena programma ir. Man šobrīd interesē, vai jums ir iespēja šīs trīs stundas, ko jūs sakāt, nedēļā... Jums ir rīcības brīvība? No rīta, pirmdienā, vienalga, jums ir taču iespēja ar šo rīkoties tā, kā jūs un vecāku padome uzskata par lietderīgāko.

E. Krivcova.

Nu, prakse ir tāda, ka gada sākumā ir anketa, un tur tad atņeksē, kuros pulciņos tu gribi iet, un attiecīgi tad tu piemaksā. Un tie pulciņi pārsvarā notiek pēcpusdienās. Nu, es nevaru par visiem pulciņiem pateikt, bet nu tāda kopējā nostāja mums ir, ka no sākuma ir tas obligātais „Skola 2030” jāsteno, tad sākumā to svarīgāko. Tas ir svarīgākais. Un pēc tam tad pulciņi. Un tad arī tie bērni dalās, kurš uz kuru pulciņu iet un tad... jā... viņi saprot, ka tas ir atsevišķi.

A. Laviņš.

Jā. Sakiet, vai ir kaut kādi šķēršļi, kā jūs minējāt, ka it īpaši bērniem vecumā no pusotra līdz trīs gadiem, ir zināmas problēmas uztvert saturu valsts valodā, elementāras lietas izpildīt, jūs minējāt tos piemērus par pareizu karotes turēšanu... jā... Vai šīs mazākumtautības klātbūtne varētu būt no rīta, dienas vidū, pēcpusdienā? Jūs minējāt, ka ir vienīgā iespēja dienas tajā daļā, kas ir pēcpusdiena, vēla pēcpusdiena.

E. Krivcova.

Nu, teiksim, līdz šim mūsu tāda izpratne par valsts prasībām bija tāda, ka mēs drīkstam kaut kad sākumā to obligāto un pēc tam pirms dienas dusas kaut kādu daļiņu var, un tad pēc tam.

Kā mēs gribētu? Mēs gribētu tā, ka tiem mazajiem bērniem, kuri bieži arī tikai pusi no dienas ir dārziņā, un kuri ātri nogurst, ka viņiem, iespējams, arī pamatprocesā ir lietot abas valodas, bet daudz pamatā krievu valodā.

Tiem vecākiem bērniem mēs jau varam... no prakses var sadalīt... tur viena dienas puse un otra, un viņi arī ilgāk ir dārziņā, kad viņi ir visi kopā. Nu, jā...

A. Laviņš.

Jā. Bet jūs sakāt, ka šāda veidā organizēt darbu, ka mazākumtautību interešu izglītības programma tiek īstenota pēcpusdienā, balstās uz jūsu izpratni.

E. Krivcova.

Jā.

A. Laviņš.

Bet vai jūs esat konsultējušies ar valsts iestādēm par to, kā varētu būt. Tas, ko jūs nupat minējāt, ka jūs vēlētos, lūk, šādi, vai jūs esat konsultējušies par to, kā vislabāk šo organizēt, lai darba process vislabāk atbilstu bērna interesēm?

E. Krivcova.

Katra gada sākumā ir tās skolotāju konferences, kuras katra pašvaldība rīko, un tur arī tiek dotas tās norādes. Jā, speciāli mēs negājām prasīt, bet, nu, tā izpratne veidojās, jā, ka visi kopā tur bijām, kad pajautājām un apspriedām savā starpā, nu, tie vadītāji, un tad arī veidojās tāda izpratne. Speciāli mums neienāca prātā līdz šim, ka mēs drīkstam vairāk kā trīs stundas, lasot likumu un tos kopējos skaidrojumus, mēs sapratām, ka tā tikai drīkst.

A. Laviņš.

Jūs esat privāta pirmsskolas izglītības iestāde. Mazākumtautību privātā izglītības iestāde?

E. Krivcova.

Līdz šim bija divas programmas. Pirms reformas bija divas programmas – latviešu un mazākumtautību.

A. Laviņš.

Līdz ar to varētu saukt jūsu iestādi kā mazākumtautību...

E. Krivcova.

Jā, nu liela daļa... jā... un tagad arī ar ukraiņu bērniem mums ir vairāk krievu bērnu.

A. Laviņš.

Sakiet, lūdzu, vai papildus šim saturam, kas ir paredzēts valsts nodrošinātā mazākumtautību interešu programmā – trīs stundām – vai ir kādi šķēršļi, kas liegtu jūsu privātajā izglītības iestādē vēl papildu stundas organizēt, kuras jūs varētu iekļaut šajā izglītības procesā, atbilstoši jūsu vēlmēm?

E. Krivcova.

Nu, nu pedagoģiskā un no organizatoriskā viedokļa, jā, mēs varam tās ietvert, ja tas ir atļauts. Jā. Mēs varētu tās ietvert un to programmu sadalīt tādā vai citādā veidā, un arī sasniedzot to valsts valodu, ka mēs to palielinām, ka mēs viņu mācam, un arī ka viņi labāk apgūst pamatprasmes un arī to dzimto valodu. Jā, mēs redzam, kā to varētu uzlabot šo te procesu, ja mums ir tādas tiesības.

A. Laviņš.

Bet šobrīd šāda prakse nav? Ka pēc savas iniciatīvas papildus trīs stundām pēc vecāku vēlmēm skola to nodrošinātu?

E. Krivcova.

Līdz šodienas dienai, kad mēs dzirdējām to tik skaidrā valodā Satversmes tiesā, mēs nezinājām, ka tāda iespēja pastāv. Neviens nezināja. Arī tajā nozarē neviens nezināja, ka tā drīkst.

A. Laviņš.

Lūkojoties uz pieejamo informāciju par to, kādi svētki un pasākumi tiek svinēti un atzīmēti pirmsskolas izglītības iestādē, vai jūs, protams, šo informāciju var katrs interpretēt, bet ja jūs norādāt, ka esat mazākumtautību pirmsskolas izglītības iestāde, vai ir kādi svētki, uz kuriem jūs varētu norādīt, kuri tiek bērnodārzā svinēti kā tādi, ar kuriem vai caur kuru svinēšanu jūs saviem mazajiem audzēkņiem dodat iespēju apgūt savu nacionālo kultūru un etnisko savdabību?

E. Krivcova.

Nu, tā droši vien būtu Masļeņica.

A. Laviņš.

Kur tas būtu atzīmēts, ka..?

E. Krivcova.

Es mājaslapu, godīgi...

A. Laviņš.

Ka Masļeņica latviski arī tā arī būtu atzīmēta...

E. Krivcova.

Meteņi varbūt?

A. Laviņš.

Meteņi, ja? Jā, ir atzīmēts. Kas vēl, lūdzu?

E. Krivcova.

Varbūt man Līgai jāpajautā...

L. Liepa.

Nu Ziemassvētki un Lieldienas...

E. Krivcova.

Nu, jā, Ziemassvētki un Lieldienas, kas arī ir kā... Nu, tie visi svētki ir līdzīgi gan latviešu, gan krievu tradīcijās... tie kristietības svētki, viņi ir līdzīgi, nu, mazliet atšķiras tās versijas... tur Ziemassvētkos tajā latviešu versijā ir rūķis, bet krievu versijā ir Salavecis. Nu, tas ir tādā līmenī... Nu šogad šajos Ziemassvētkos arī nozarē bija tāds ieteikums nevis Salatētis, jo tas ir tā kā mazākumtautības saturs, bet Ziemassvētku rūķītis, ka tas būtu pareizāk... Nu, bet pēc tās reformas mums vēl nav tādas skaidras

tradīcijas vēl nav izveidojušās... Līdz šim mums bija tā, ka viņi joprojām mācās gan latviešu, gan krievu dziesmas, mēs saprotam tomēr, ka krievu dziesmas drīkst joprojām, bet nu mums tie visi svētki vienmēr bija bilingvāli, tās dziesmas bija gan tādas, gan tādas, tāpat dzejoliši gan tādi, gan tādi. Un tagad tā ir jauna tradīcija vēl nav īsti izveidojusies, jo tas ir pirmais gads, un vēl daudz kas nav saprotams.

A. Laviņš.

Nu, tātad, jūs arī pielāgojaties jaunajai sistēmai.

Labi.

Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Jā. Labdien, paldies par atbildēm.

Man būs vairāki jautājumi.

Cik tad ir to audzēkņu, kas mācās jūsu privātajā izglītības iestādē šobrīd?

E. Krivcova.

Tā, Līga, vari pateikt? Aptuveni 60.

I. Kucina.

60. Un cik no tiem apgūst šo mazākumtautību izglītības interešu programmu, kas ir tēlniecība?

E. Krivcova.

Nu, pārsvarā visi mazākumtautību pārstāvji, nu, tas būtu ap 70 procentiem, es teiktu tā.

I. Kucina.

No 60 tātad 70 procenti.

E. Krivcova.

Jā.

I. Kucina.

Sakiet, lūdzu, kā izveidojās, ka tieši tēlniecībā jūs esat izvēlējušies šo mazākumtautību interešu programmu īstenot, nevis kultūru un valodu? Tas bija vecāku pieprasījums tieši šajā mīcīšanā, kā jūs teicāt?

E. Krivcova.

Nē, tas bija vadītājas priekšlikums, jo uzdevums ir apgūt kultūru. Nu, kur viņi vēl dzirdēs tur literāru krievu valodu? Jo vai nu viņiem lasa priekšā vecāki vai nē, nu tie pavisam mazie bērni no pusotra līdz trim gadiem, viņiem ir grūti ko tur citu iemācīt, viņam var pamatsaturu tikai iemācīt... nu tur ej uz podiņu... krieviski. Vai vēl kaut ko... Tādēļ viņas arguments bija tāds, ka šeit kaut ko viņš jau no kultūras dara un līdz ar to viņš apgūst kultūru. Nu, tāda bija tā doma, ka viņš valodu arī mājās apgūst, un šeit ir uzdevums no tā visa, kas ļoti maz kas ir iespējams, nu pamēģināsim šogad ar tādiem dzejoļiņiem un lugām, un veidošanu kaut ko no kultūras apgūt. Nu, tāda bija tā doma.

I. Kucina.

Jā. Paldies.

Tātad akcents no pašu vecāku puses ir bijis apgūt vairāk kultūru caur šo māksliniecisko un radošo, nevis uzsvars ir uz krievu valodas apguvi. Tātad tā ir tā vecāku interese?

E. Krivcova.

Nu, tas bija tā kā vadītājas priekšlikums, un mums likās, ka tas ir saprotams. Tā doma bija tāda, ka viņi ir tik mazi, ka viņiem vēl nevar īsti tur gramatiku mācīt un vēl kaut ko... Nu, viņi nenotur uzmanību vairāk par 10 minūtēm. Un līdz ar to citu rotaļu nodarbošanos, nu, uz to brīdi neizdomājām. Līdz šim bija, ka tas pamata process daudz tiek lietots, un šeit ir tā kā nu jānošķir obligāti latviski. Nu tad izdarīsim to, kas noteikti ir skaidrs, ka tas ir atļauts, ka tā ir kultūra, un ka tas ir nošķirti. Nu, tā īstā prakse vēl nav izveidojusies. Kāpēc tā? Nu, tāpēc, ka citādi mēs vēl neizdomājām, kā tajās trijās stundās ko jēdzīgu panākt tai visai bērnu grupai. Jo būtībā ar katru ir individuāli jānodarbojas kā logopēdiski, pa šo laiku to nevar nodrošināt, bet kā viņus iemācīt visus kopā... nu, mēģināsim tā... Tādēļ, kā vislabāk apgūt to mazākumtautību valodu tajās trijās stundās, atbildes vēl nav, bet, tā kā mēs šodien dzirdējām, tad īstenībā mums ir daudz plašākas iespējas, un tas nozīmē atkal vielu pārdomām, kā to organizēt labāk.

I. Kucina.

Paldies.

Raugoties uz jūsu darba plānu, kas ir pieejams jūsu mājaslapā, nu, tas plānojums kā tāds tādas detaļās, kurā brīdī, kādā laika posmā un kāda tematiskā vai interešu programma tiek īstenota, nav. Tas nozīmē, ka šī informācija visa ir apstiprināta pašā iekšienē.

E. Krivcova.

Jā.

I. Kucina.

Un šis darba plāns kā tāds jums ir.

E. Krivcova.

Jā.

I. Kucina.

Labi.

Un saki, lūdzu, par atsevišķām situācijām, ko mēs varbūt vērtējam šajās tiesas sēdēs kā kritiskas – tā sarunu valoda saziņā ar bērnu kritiskā situācijā, kad ir šis raudošais bērns, kurš ir jānomierina. No jūsu prakses. Vai pedagogs ir tiesīgs, un vai patiesībā pedagogs to arī dara jūsu privātajā izglītības iestādē?

E. Krivcova.

Nu, pedagogs realitātē to dara, viņš mēģina sākotnēji latviski, bet kaut kādā brīdī jau tā situācija ir tik kritiska, ka visi līdzekļi tā kā der.

Jā, mums arī ir jautājums, drīkstam mēs tā darīt vai nē. Viennozīmīgi uzskatām, ka tas ir efektīvi, jo mums nav viens pedagogs tam bērnam, nu nav viņam pusstundu jāskaidro, ir arī citi bērni, kam ir jāpievērš uzmanība. Un labāk ir, ka mēs ātrāk viņu nomierinām un atgriežamies pie pamata procesa, kas ir visiem bērniem, ne tikai tam vienam. Bet nu, jā.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Un no jūsu stāstītās pieredzes, ko jūs novērojāt, ka īstenībā ir tās grūtības iespējami apgūt valsts valodu, un jūsu priekšlikums ir, ka tomēr būtu jāpārskat, cik es saprotu, krievu valodā tas pamatsaturs...

E. Krivcova.

Nu, bilingvāli, bet jo mazāks bērns, jo ar lielāku brīvību izmantot dzimto valodu.

I. Kucina.

Jā. Un tā kā jūs esat pārstāve šeit, man jautājums, vai šādas tiesības izriet no Satversmes 114. panta? Tās, ko jūs pieprasāt no savu, teiksim, interešu...

E. Krivcova.

Nu, šeit man grūti manu personīgo viedokli nodalīt no iestādes viedokļa. Nu, jā... es domāju, ka arī iestāde tā uzskata... jā...

I. Kucina.

Kā?

E. Krivcova.

Ka Satversme paredz efektīvas tiesības arī mazajiem bērniem nodrošināt apgūt valodu, un ka kopā ar to mērķi apgūt valsts valodu, ka ejot šo te ceļu, tie ceļi pedagogiski var būt dažādi, bet nu mūsu dārziņa pieredze ir tāda un arī pārlicība, ka mēs labāk apgūsim, mēs kopumā bērniem varam vairāk iemācīt, ja mēs izmantojam gan dzimto, gan latviešu valodu. Ka mēs kopumā prasmes un zināšanas un arī latviešu valodu, un dzimto valodu mēs pa šo laiku varam dabūt un sasniegt vairāk, ja mums ir tā brīvība izmantot to valodu, kura ir efektīvāka šajā te brīdī.

I. Kucina.

Un saki, lūdzu, no tā visa dzirdētā šodienas tiesas sēdē, ko jūs dzirdējāt arī attiecībā uz pirmo daļu. Vai problēma ir tieši apstrīdētajās normās, vai tomēr to izpratnē un piemērošanā?

E. Krivcova.

Nu, zini, izglītības iestādes ir pieradušas darboties pēc instrukcijām. Tā ir tas izveidojies. Un ja instrukcijā ir rakstīts, ka līdz trim stundām, tad tu arī saproti, ka tas ir līdz trim stundām. Izglītības iestādes nav tādas, kas ikdienā izmanto Satversmes tekstu savas darbības regulēšanai. Un izglītības iestādes ieskatā, jā, problēma ir likumā, kurš taisni nepasaka, ka ir šī izvēles brīvība. Mēs arī šodien klausījāmies, cik īstenībā mums daudz iespējas ir iestāžu ieskatā, bet mēs šodien arī runājām, ka mēs nesaprotam, a kur ir tā robežšķirtne, ka tas vairs nav bilingvāli, bet tas ir latviski, bet nu tā kā... Bet, jā, pagaidām vēl gatavojot pāreju uz to latvisko, ikdienas iestādes līmenī mēs nevaram to robežšķirtni identificēt pēc šādiem noteikumiem. Tādēļ arī tā mūsu vēlme ir, ka likumā ir skaidri rakstīts, un iestādes var tāpat arī plānot tad savu darbu. Bet nu, protams, tas ir iestādes viedoklis. Un šī nozare ir pieradusi darboties pēc instrukcijām, un arī tā regulēšana ir tik sīka. Iepriekš bilingvāli bija tie procenti, ka skatās, cik daudz stundas viņš tam velta, kā apmaksā, cik darba stundas viņš velta tam. Tur ir diezgan tāda kazuistiska regulēšana šajā jomā vispār tradicionāli izveidojusies. Tādēļ pēc šīs tradīcijas vajadzētu ar likumu skaidri uzrakstīt, ko tās drīkst.

I. Kucina.

Jā. Un ir jautājums, vai likumā nav skaidri ierakstīts, ka tās trīs stundas, ko valsts garantē attiecībā uz finansiālo atbalstu, bet tajā pašā laikā, vai jums kopā ar izglītības iestādi nebija radies jautājums, vai mēs varam darīt paši un vairāk, un par savu, protams, finansējumu?

E. Krivcova.

Nu, jā. Līdz šim mēs to viennozīmīgi sapratām, ka finansējums un arī laiks – tas ir kopīgs ierobežojums. Nu jā, varbūt vajadzētu labākus juristus vai vēl kaut ko, bet nu ir fakts, kā iestāde to ir sapratusi. Un es šeit pārstāvu tikai iestādi.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem būs jautājumi?

I. Nikuļceva.

Jā, paldies. Es uzdošu dažus jautājumus.

Vispirms es gribēju precizēt. Būtībā jau jūs atbildējāt uz to jautājumu, bet vienkārši gribēju precizēt.

Tātad atbildot uz jautājumiem un arī pati sniedzot viedokli, jūs norādījāt, ka jā, labāk būtu dzimtajā valodā vai bilingvāli. Vai jūs varētu arī tā mazliet skaidrāk un sadalīt pa posmiem. Tad kā jūs uzskatāt, kas būtu labāk bērnam līdz tiem trim gadiem, tad no trim līdz četriem un tad tajā pirmsskolas vecumā. Tad vai bilingvāli, vai dzimtajā valodā un kāpēc?

E. Krivcova.

Nu, tā, ja būtu pavisam liela brīvība, mēs uzskatītu, ka vislabāk pamatā dzimtajā valodā mazajiem bērniem pasniegt.

I. Nikuļceva.

Es atvainojos, es jūs pārtraukšu. Dzimtajā valodā visiem bērnudārza bērniem būtu labāk?

E. Krivcova.

Visiem, kas vēlas šādā veidā apgūt izglītības programmu. Bet, nu tā kā mēs saprotam, ka tas nav iespējams patlaban, tad mēs tagad runājam par to minimālo, kas, mūsaprāt, ir minimālais, lai apgūtu dzimto valodu, un lai efektīvāk organizētu procesu. Tas minimālais, mūsu ieskatā, kā pirmajā posmā no pusotra līdz trim gadiem pamatā dzimtajā valodā un pēc iespējas tad kaut kādas latviešu dziesmiņas, vārdiņus, pēc trim gadiem – mēs jau varam bilingvāli, tā kā lielu daļu no dienas tiešām to arī latviski darām, viņš vairāk var iemācīties, bet nu arī vismaz puse ir dzimtajā valodā. Savukārt, kad notiek sagatavošanās skolai, tad, protams, ir jāpasaka, ka daļa no vecākiem tagad izvēlas arī starptautiskās skolas, un viņi iet uz sagatavošanu tad atsevišķi. Bet, ja viņi

iet uz publiskajām skolām, tad tur, protams, būtu lielāko tiesu laikam jau valsts valodā, bet nu ar tādām nodarbībām, lai saglabātu, lai viņš neaizmirstu savu dzimto valodu un attīstītu savu dzimto valodu, katru dienu tur būtu kaut viena stunda vismaz jārūnā dzimtajā valodā, lai tā arī viņam...

I. Nikuļceva.

Katru dienu vienu stundu bērnudārzā, nevis mājās?

E. Krivcova.

Nu, tas ir, kad notiek sagatavošana skolai valsts valodā. Ja viņš sagatavojas valsts valodā, nu, tad trīs stundas dzimtajā valodā, mūsaprāt, būtu par maz, ka tur vismaz vienu stundu vai divas stundas dienā kā minimums drīkstētu.

I. Nikuļceva.

Labi. Tad es arī vēl uzdošu vairākus jautājumus, nu, jums kā vecākam. Jūs teicāt, ka jums vecākais bērns pabeidza bērnudārzu un droši vien mācījās bilingvāli.

E. Krivcova.

Jā.

I. Nikuļceva.

Sakiet, nu, iemācījās latviešu valodu? Vai arī kā citi bērni, kas ar viņu mācījās, vai iemācījās?

E. Krivcova.

Nu, jāsaka, ka mans vecākais bērns, viņš ir tāds diezgan noslēgts, un viņam arī pateikt labdien, uz redzēšanos, paldies, jebkurā valodā viņam liekas, ka tas nav vajadzīgi, un līdz ar to viņš saprot latviski, ja tu viņam pasaki, kas jādara, viņš izdarīs, bet viņš neatbildēs uz to. Un tādēļ laikam viņam kā cilvēkam ar tādu raksturu, viņš ir iemācījies, viņš saprot.

Un otrais bērns, viņš ir mazākais, viņš ir vairāk komunikatīvs, kā jau es teicu, viņš gan dziesmiņas dzied vai vārdus zina un arī saka, tas viss viņam interesē, kā šis vai tas saucas latviski. Nu, līdz ar to par viņu man ir tā kā lielāka drošība, ka jā, ka viņam būs labi.

I. Nikuļceva.

Un, ja jums ir kaut kāds viedoklis, tad citi bērni, kas mācījās kopā ar jūsu bērniem, vai tās bilingvālās izglītības rezultātā viņi ir apguvuši tik daudz latviešu

valodu, lai varētu mācīties skolā, vai arī nē?

E. Krivcova.

Nu, tāda lielāka pieredze man ir ar jaunāko bērnu. Mēs, vecāki, mēs saprotam, ka jā, viņam vēl skolā latviešu valoda ir jā mācās. Viņš nav tāds, ka viņš var uzreiz pilnīgi latviski, bet tas bija, kad manam bērnam bilingvāli vēl bija. Nu, jā... arī vecāku starpā tur tagad... nu, tagad pa vasaru tiek meklēti arī privātskolotāji latviešu valodai. Tā sakot, pamati viņam ir, viņš var iet tālāk, bet tā kā mēs zinām, ja ir viss latviešu valodā, daudz ko viņš var nesaprast. Mēs tagad daudzi vecāki domājam, kā uzlabot. Tādēļ, ja turpinātos bilingvāli, es domāju, ka esmu diezgan droša, ka, jā, tad es redzu progresu, ka viņi ies uz augšu un pēc dažiem gadiem viņš brīvi runās. Tagad, kad tas ir jā izdara ātri, nu, tad mēs visi vecāki arī tā kā upurējam vasaru, lai kaut kā atbilstu tām valsts prasībām. Jo nu jā saka, ka jā... daudzu vecāku pieredze ir tāda, ka, viņuprāt, nu, dažreiz arī pietrūkt latviešu valodas skolotāju tur dārziņā vai sākumskolā, un ka tev tā vai tā ir jāalgo privātskolotājs, jo valsts vēl tā īsti to nenodrošina.

I. Nikuļceva.

Labi. Tad vēl es arī gribu tieši par vecāku viedokli pajautāt.

Attiecībā uz to, kādas būtu vecāku vēlmes attiecībā uz pirmsskolu, ja nebūtu šie ierobežojumi. Nu vismaz tad, kad es jautāju to iepriekšējo jautājumu, man bija mērķis tā kā sadzirdēt jūsu viedokli, kā ir no bērnu viedokļa, no bērnu attīstības viedokļa, no bērnu interešu viedokļa.

Bet tagad es gribu pajautāt, kādas ir tieši vecāku vēlmes, ja nebūtu privātajiem dārziņiem nekādu ierobežojumu? Ko vecāki gribētu? Vai viņi gribētu tur dzimtajā valodā vai viņi gribētu bilingvāli, vai viņi gribētu valsts valodā?

E. Krivcova.

Nu, lielākā daļa vecāku, kas atdod bērnus uz mazākumtautību, nu, iepriekš uz mazākumtautību grupu, vēlas, lai būtu bilingvāli. Jā, mēs bieži arī citos dārziņos gribam, lai labāk pasniedz to valsts valodu, un mēs neuzskatām, ka tā bilingvālā pieeja bija realizēta ļoti labi. Daudz pretenziju tur bija. Piemēram, ir daži vecāki, kas pārgāja no valsts dārziņa pie mums, viņi paši maksāja latviešu valodas skolotājam, nu, un tagad mēs maksāsim labāk šeit. Nu, tur dārziņš nevarēja par tādu samaksu, vajadzēja piemaksāt, lai dabūtu skolotāju par tādu samaksu, vai citādi. Un, ja man būtu iespēja izvēlēties, mēs izvēlētos bilingvāli, bet daudz vairāk uzmanības veltot gan metodikai, kā viņi apgūst valsts valodu, gan arī skolotājam, lai visiem būtu labi skolotāji, kas līdz šim bija problemātiski.

I. Nikuļceva.

Labi. Tad nākamais jautājums, ko es gribētu uzdot. Nu, ja jūs, protams, zināt to, vai otra pārstāve var atbildēt. Sakiet, vai jūsu bērnudārzs saņem kaut kādu atbalstu tieši no valsts puses saistībā ar mazākumtautības interešu izglītību? Piemēram, metodiskos materiālus, piemēram, kaut kādu finansiālu atbalstu vai, nu, es nezinu, jebkuru citu atbalstu?

E. Krivcova.

Nu, metodikas ziņā ir materiāli latviešu valodas apguvei arī mazākiem bērniem.

Runājot par visa procesa organizēšanu latviešu valodā, tur metodiskā atbalsta pietrūkst. Jo viena lieta ir valsts valodas apgūšana, cita lieta, ka ir dažādi bērni. Privātdārziņos arī nonāk tie, kas valsts dārziņā nejūtas labi, respektīvi, tādi sarežģītāki bērni, un kā vadīt to visu procesu, lai gan spējīgam un komunikablam, gan noslēgtam, gan bērnam ar mācīšanās traucējumiem, kā viņiem kopā tajā lielajā masveidā nodrošināt labu izglītību, šeit tādas metodikas nav. Tieši masu izglītības nodrošināšanai.

I. Nikuļceva.

Es atvainojos. Es sapratu, ka jūs laikam atbildat uz to, vai ir metodiskie materiāli valsts valodas apguvei. Bet man jautājums ir, vai ir atbalsts un metodiskie materiāli mazākumtautības valodas, kultūras apguvei? Jeb tas ir viss uz pašu pleciem?

E. Krivcova.

Uz pašu pleciem. Jā.

I. Nikuļceva.

Tur nav vispār nekāda atbalsta? Ne finansiāla, ne metodiska?

E. Krivcova.

Nu, finansiāli mūsu dārziņā to apmaksā vecāki. Cik es zinu, Jūrmala apmaksā arī privātajiem, bet Rīgā ne.

I. Nikuļceva.

Tātad, jūs runājat par tām trīs stundām. Jā, bet, teiksim, nu pedagogiem kaut kādi mācību materiāli, vai teiksim, kaut kāds atbalsts, lai iegādātos tos mācību materiālus, tur tās krievu grāmatas, kur tās pasakas var lasīt. Vai kaut kas tāds ir, vai kaut kas tāds nepastāv?

E. Krivcova.

Par to es, vai kopumā pastāv, to es nezinu, bet mūsu iestāde nav par to dzirdējusi.

I. Nikuļceva.

Un jūsu iestādē tad arī tās trīs stundas samaksā vecāki nevis pašvaldība, ja?

E. Krivcova.

Jā.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Tad vēl man pāris jautājumi. Tad viens jautājums vai varbūt pat divi. Būtībā, kā es sapratu no jūsu stāstītā, tad jūs uzskatāt, ka tā interešu izglītība nu tomēr ir nepietiekama, lai bērns varētu pilnvērtīgi apgūt savu dzimto valodu un kultūru.

Un tad man ir, jā, tas jautājums tad tiešā tekstā. Vai jūs uzskatāt, ka tā interešu izglītība bērnudārzā ir vispār spējīga nodrošināt nacionālās identitātes, ja bērns ir mazākumtautību, saglabāšanu un attīstību un īpaši mazajiem bērniem?

E. Krivcova.

Nu, šodienas izskatā noteikti, ka nē.

I. Nikuļceva.

Bet gan mazajiem, gan lielākajiem bērniem? Vai nav nekādu atšķirību?

E. Krivcova.

Atšķirība ir. Tā sakot, mazākajiem bērniem tur ir tā ka grūtāk, bet nu mēs uzskatām, ka jā, ka ar trim stundām nevienā pirmsskolas izglītības posmā nevar nodrošināt to, ka viņiem ir attīstīta runa dzimtajā valodā, respektīvi, ka viņi var izteikt savas domas, savas jūtas vārdos. Tas ir jātrenē, tas ir jātrenē, un tas ir jātrenē vairākas stundas, katru dienu tas ir jātrenē. Vienlaikus ar valodu mums ir jāapgūst tā kultūra, un tam ir vajadzīgs, nu, pēc mūsu iestādes redzējuma, tam ir vajadzīgs lielāks laiks. Un, ņemot vērā, ka pirmsskolas izglītības posmā mēs apgūstam pamatiemaņas, kas vēl nav tik daudz saistītas ar runāšanu, tur ir tā runas attīstība, bet ir daudz kas cits - patstāvība jāiemāca, tā higiēna jāiemāca, ka jāpasaka „labdien, uz redzēšanos”, nu, tāda kultūra jāiemāca, to mēs būtībā varam iemācīt jebkurā valodā. Ja viņš ir iemācījies runāt, tad pēc tam viņš jau saprot, kā runāt latviski, daudz vieglāk nekā tad, ja tu vispār nesaproti, kā runā.

Un jā, mēs šajā te posmā, mūsaprāt, daudz vairāk mēs varam sasniegt, ja ir dzimtajā valodā, un tad, kad mēs... jo vairāk mēs apgūstam valodu, jo vairāk mums ir jārunā un jāizsaka savas domas, tad mēs varam arī to latviešu valodu pielikt.

Līdz ar to. mūsaprāt, optimālais ir tāds variants, ka mēs to bāzi būvējam uz dzimtās valodas pamata, un tad uz tām iemācītajām iemaņām mēs jau tur pieliekam

visu... un tagad darām to latviešu valodā... Ka tas ir efektīvāk, mūsaprāt.

I. Nikuļceva.

Pieņemsim, ka bērns mājās runā mazākumtautības krievu valodā. Sakiet, kā jūs uzskatāt, ņemot vērā to pašreizējo salikumu, ka jūsu bērnudārzā ir trīs stundas, kas ir pamatā tēlniecība, cik tad vecākam būtu jāiegulda, lai bērns iemācītos pilnvērtīgi to dzimto valodu, lai viņš iemācītos burtus, lai viņš iemācītos literāro valodu, lai viņš varbūt apgūtu kaut ko mazliet vairāk, kā tikai valodu, bet tiešām, kas ir tā kultūra un tradīcijas. Cik daudz tas prasītu ģimenei?

E. Krivcova.

Nu, manuprāt, lai viņš burtus... mums, sagatavojoties skolai, viņam ir jāsāk lasīt...

I. Nikuļceva.

Bet burtus krievu valodā...

E. Krivcova.

Nē, nē... es saku, ka ja mēs gribam... nu, mēs tā kā gribam, lai viņš vienlaicīgi gan latviešu valodā, gan krieviski lasīt varētu iemācītos. Nu, tas prasa... katru dienu vismaz stunda ir jāsēž ar bērnu, lai tikai tos burtus iemācītos. Tikai burtus. Tātad, sākot ar pieciem, sešiem gadiem katru dienu stunda. Un ņemot vērā, ka parasti bērnus izņem ap sešiem, ap septiņiem viņi ir mājās, un astoņos ir jāiet gulēt. Respektīvi, tas nozīmē, ka mēs darba dienā praktiski to nevaram izdarīt. Un ja vecāks grib, tad ir jāiet strādāt uz pusslodzi, lai tu katru dienu tu varētu ar bērnu trīs stundas kaut ko tur veltīt viņam visu uzmanību, spēlēties, runāt un tādā veidā.

Un tad mums paliek brīvdienas. Brīvdienās tu tā kā vari vairāk runāt. Bet nu, mūsaprāt, arī mājās, ja abi vecāki strādā, nu nepietiek tā īsti laika, lai viņiem kaut ko tā mērķtiecīgi mācītu. Tādēļ arī vecāki izvēlas bērnudārzu, kur mēs varam tad deleģēt šos uzdevumus dzimtās valodas attīstībai, runas attīstībai pedagogiem, bet paši strādāt savu darbu, un ar bērniem mēs varam tad atpūsties. Mēs varam kopā tur baudīt dzīvi, neko nedarīt, mums nevajag tad arī vakaros tur mērķtiecīgi kaut ko strādāt un mācīties. Arī tā mūsu izpratne par to, kā mums palīdz dārziņš, ir tāds, ka mēs to savu pienākumu, jā, ģimenes pienākumu, to identitāti saglabāt mēs daļēji deleģējam bērnudārzam un pa to laiku varam ar savu profesionālo darbību nodarboties.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies.

Un tad vēl gribēju pajautāt. Mums bija arī iepriekš tiesas sēdē privātā

pirmsskolas iestāde bērnu dārzs „Galaktika”. Un pārstāve norādīja, ka, ja bērnu dārza līmenī bērnam nav sniegts nepieciešamais atbalsts, nu, īpaši bērniem ar mācīšanās grūtībām, tad tas var izpausties tālākos izglītības posmos.

Un, piemēram, arī šī te krasā pāreja no mājās lietotās dzimtās valodas uz tikai valsts valodu var radīt psiholoģiskas problēmas.

Un es gribēju tad jautāt, vai nu jūs arī tam piekrītat, vai kaut kas tāds ir novērots, vai...

E. Krivcova.

Jā, tas ir novērots. Ja bērns nesaprot, atkarībā no bērna rakstura viņa uzmanība pazūd, un mēs tā kā nevaram, viņš neklausās, viņš nedzird skolotāju, kaut kādā brīdī viņš nesaprata, un viņš izslēdzās. Viņš nedzird skolotāju vai audzinātāju, viņi tur savā starpā sāk spēlēties. Un rezultātā mēs vienkārši kaut ko viņam nevaram iemācīt.

Un pēc tam, protams, ka skolā tas vērtējums, ka viņš tā kā ir izslēgts no mācību procesa, viņam nav tas pieradums, ka jā, mēs kaut ko kopā darām, mēs kopā mācāmies, pārejot uz skolu, protams, tas rezultējas arī tajos sarežģījumos, ka viņš neievēro disciplīnu, ka, ja man kaut kas nav saprotams, tad es neklausu skolotāju. Kad viņi ir mazi, viņi to piepūli, to gribas piepūli vēl neprot tā darīt, ka es nesaprotu, bet man ir jākoncentrējas, pēc tam man tas ir jāiemācās, jāpieraksta tur nezināmie vārdi, tur jāpārtulko, ko tāds pusaudzis jau var darīt vai vecāks bērns. Bet tie mazie, nesaprotu, nedaru un tas nozīmē, ka man nepatīk. Man patīk tas, ko es protu.

Un šeit rodas tāda spirāle - nesaprotu, neprotu, nepatīk. Pati mācību motivācija krīt, un līdz ar to sākas tā marginalizācija. Un ja vecāki nevar pilnvērtīgi tur ar psihologiem un ergoterapeitiem, logopēdiem iesaistīties, tad tas noved pie marginalizācijas, ka šie bērni izkrīt vēlāk no izglītības procesa, un šeit ir vajadzīgs īpašs darbs, lai viņu kaut kā atstātu izglītības procesā.

I. Nikuļceva.

Labi. Paldies par atbildēm.

Varbūt Džibuti kungam vēl būs jautājumi, man vairāk nebūs.

A. Laviņš.

Lūdzu!

T. Džibuti.

Jā, man ir tikai viens jautājums par finansēšanu. Tātad, cik tad reizes sanāk tam vecākam maksāt par pašu dārziņu, tad par pulciņiem, par privātskolotāju... Jūs teicāt, ka ir tie vairāki posmi, ka var pielāgoties, nu kā tad...

E. Krivcova.

Ja mēs skatāmies ekonomiski, tad mums valsts līdzfinansē bērnudārziņu, to pamatprocesu, un mēs vēl piemaksājam par to pamatprocesu. Tad mēs piemaksājam par dzimtās valodas pulciņu, tad... tas arī līdz šim ir bijis... ja mēs redzam, ka kaut kas netiek apgūts, tad mēs meklējam kaut kādu papildu iespējas. Nu, maniem bērniem tur bija psihologs, ergoterapeits, ka viņš noslēdzās, viņš negrib tur ne ar vienu komunicēt, un kaut kā viņam ir jāpalīdz tur atvērties un atgriezties atpakaļ procesā.

Nu, tas ir par bērnudārziem.

Cik es zinu, skolās arī, ka bieži vien mums pietrūkst tā vai cita priekšmeta skolotājs, tad arī ir jāpiemaksā par privātskolotāju.

Bet nu bērnudārzā es teiktu, ka mēs maksājam trīs reizes, lai sasniegtu tos visus mērķus, un jāsaka, ka ne vienmēr tas ir ar rezultātu.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Ir sniegta atbilde.

Tā... no tā, kas ir izskanējis, ir vairāki vēl tiesnešu jautājumi.

Vispirms es vēlos noskaidrot šo aspektu, ka jūs teicāt, ka jūs paši maksājat par dzimtās valodas, kā jūs to saucāt, pulciņu, kurā caur tēlniecību apgūst...

E. Krivcova.

Un teātris arī... ar vecākiem bērniem...

A. Laviņš.

Atļaujiet uzdot jautājumu.... Kurā caur tēlniecību mēģiniet bērniem radīt iespēju apgūt dzimto kultūru.

E. Krivcova.

Jā.

A. Laviņš.

Kāpēc jūs neizmantojat iespēju, ko valsts piešķir, lai šīs trīs valsts apmaksātās mazākumtautību interešu izglītības stundas būtu nodrošinātas jūsu privātajā izglītības iestādē?

E. Krivcova.

Mūsu izglītības iestāde nezināja, ka Rīgas pašvaldība apmaksā to arī privātajiem. Es nezinu, mūsu nezināšana vai kopējais regulējums, bet mēs nezinājām.

A. Laviņš.

Jūs gada sākumā vai pēc tam, kad šis jaunais regulējums tika ieviests, vērsāties Izglītības un zinātnes ministrijā pēc padoma?

E. Krivcova.,

Nē.

A. Laviņš.

Pašvaldībā vērsāties pēc padoma?

E. Krivcova.

Nē.

A. Laviņš.

Labi.

Un šobrīd došu vārdu tiesnešiem par to, kas ir izskanējis, lai noskaidrojam, kas vēl ir neskaidrs. Un es pēc brītiņa uzdošu jautājumu arī Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvjiem saistībā ar izskanējušo kritiku par metodikas neesību. Ir iespēja jau pagatavoties.

Šobrīd vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam.

A. Kučs.

Man viens jautājums. Jūs jau daļēji atbildējāt. Jūs teicāt, ka ar trim stundām nepietiek mazākumtautību identitātes saglabāšanai, attīstībai. Savukārt Izglītības ministrijas pārstāvji mums šodien apliecināja, ka principā tās trīs stundas jau ir bijušas iepriekš, tāpat pirms šīs apstrīdētās normas, un tās tagad tiek pārceltas uz interešu izglītību, un tāpēc viņi uzskatīja, ka tas ir pietiekami.

Tad es gribētu dzirdēt jūsu skatījumu. Vai iepriekš bija savādāk, jo Izglītības ministrija teica mums, ka iepriekš arī bija šīs trīs stundas, kas bija tieši mazākumtautību valodai un kultūrai...

E. Krivcova.

Mums iepriekš nebija tāda vajadzība. Mēs drīkstējām pamatprocesu organizēt bilingvāli. Latviešu grupīnai... nu, tur arī bija... tur tik liels pieprasījums nebija, viņiem tā nav mazākumtautību... viņiem tā ir svešvaloda. Jā, līdz ar to tam nebija tāda vajadzība šādu jautājumu uzdot.

A. Kučs.

Jūs piekrītat, ka iepriekš bija tās trīs stundas? Es vienkārši gribu to saprast.

E. Krivcova.

Mēs nevaram atbildēt, jo mēs nekad par to nedomājām un neskatījāmies. Tas mūsu darbā nebija vajadzīgs.

A. Laviņš.

Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies. Tomēr precizēšu. Vairāki jautājumi.

Pirmais. Šī mazākumtautību interešu programma, nezinu precīzi, kā jūs viņu saucat, tēlniecības jomā vai nozarē. Jūs viņu sasaistāt ar, visticamāk, krievu valodas, kultūras apguvi...

E. Krivcova.

Jā.

I. Kucina.

Kas ir tieši konkrēti no kultūras, kas tēlniecības? Ko mēs saprotam, kas ir tēlniecība, ar ko bērniem vajadzētu nodarboties primāri, īstenojot šo programmu. Tad kādā veidā šī mazākumtautību kultūra tiek apgūta?

E. Krivcova.

Kā, piemēram, mēs lasām pasaciņu un tad mēs veidojam tos varoņus no pasakas. Nu, tādējādi.

I. Kucina.

Tādā veidā? Labi.

Un atbildot uz manu jautājumu, ka nebija vajadzības pieprasīt un apspriest privātajā jūsu izglītības iestādē valodas apgūšanu, jūs sākāt ar kultūru, un tādas vajadzības sākt ar valodu nebija.

Vai es pareizi sapratu, ka bērni vēl nebija gatavi?

E. Krivcova.

Par tieši to interešu izglītības programmu?

I. Kucina.

Jā. Tieši uz valodu akcents tiek likts šobrīd.

E. Krivcova.

Nu, jā... es varu tikai atkārtot, ka mūsu tā izpratne bija, ka maziem bērniem no pusotra līdz trim gadiem nav jēgas atsevišķi mācīt valodu.

I. Kucina.

Paldies.

Tad kā jūs varat apgalvot, ka ar trim stundām nav pietiekoši, lai apgūtu šo valsts valodu, ja jūs tagad sakāt, ka šajā tieši šajā mazajā posmā tas nemaz nav nepieciešams?

E. Krivcova.

Nē, nē, tas ir nepieciešams. Jo mēs sapratām tā, ka ir obligātais saturs, kas obligāti ir latviešu valodā, un tas ir galvenais, par ko ar viņiem jārunā. Un mēs nedrīkstam to, ka mēs esam pieraduši attīstīt to runu, pamatprocesā mēs nedrīkstam to nest uz interešu attīstību. Interešu attīstībai ir jābūt atšķirīgai, lai mums nepateiktu, ka jūs īstenojat pamatprogrammu mazākumtautību valodā. Nu, teiksim, tāda bija tā doma.

I. Kucina.

Krivcovas kundze, vēlreiz. Kādā veidā tiek īstenota šī mazākumtautības interešu programma pēc vadlīnijām, ko ir devusi valsts? Tātad, saglabājot valodu, kultūru, identitāti. Jautājums ir par to, ja jūs redzat, ka šāda nepieciešamība ir, kādēļ uzsvars tiek likts tikai uz kultūru, un jūs šodien tiesas sēdē apgalvojat, ka valodu nemaz šajās trijās stundās nevar apgūt, ja jūs viņu patiesībā praktiski vēl neesat redzējuši. Varbūt bērniem ar to šajā mazajā posmā būtu pietiekoši ar šīm trim stundām?

E. Krivcova.

Nu, tajā sākumposmā tiek uzskatīts, ka tā sīkā motorika ir ļoti svarīga arī smadzeņu attīstībai. Un līdz ar to... nu, jā, mēs tur lietojam valodu, un mēs mācāmies valodu caur to, Bet tā doma bija tāda, ka... nu neizdomāja... varbūt ir labāk. Jo tas ir pirmais gads, kad pamēģināja tā. Tāda īsta izvērtējuma uz šo brīdi vēl nav. Teiksim, varbūt pēc kāda laika būs, bet tagad vēl nav izvērtējuma, cik labi tas sasniedza tos mērķus ar to sīko motoriku un smadzeņu attīstību, cik daudz viņam veidojas. Mēs redzam, ka nepietiekami, bet kā izdarīt, lai būtu pietiekami, to mēs vēl nezinām.

I. Kucina.

Paldies. Atbildi sapratu.

Un pēdējais jautājums. Mazliet par vecāku lomu. Klausoties šodien, ko jūs teicāt, rodas tāds priekšstats, varbūt kļūdaini, ka pēc savas būtības jūs redzat, ka vecākiem vairāk identitātes saglabāšanā tāda loma īsti nav. Jūs sakāt, ka mums nav laika, mēs visi esam aizņemti, un principā šis slogs tiek pārņemts uz valsti. Nu, vismaz

no tā, ko jūs gribētu, atbildot uz Nikuļcevas kundzes jautājumu.

Vai tiešām tā ir tā prasība, kas izriet no 114. panta, un vecākiem pienākums, tostarp, pienākums, sākot no ģimenes, attīstīt šo identitāti, nevis tiesības paspēlēties un atpūsties?

E. Krivcova.

Nu, šeit, man liekas, es jums piekritīšu, ka, protams, tā ģimene – tas ir tas pamats. Un ģimenē tas notiek. Bet, ja mēs visu gribam tā kā pārnest uz ģimeni, mums jau tagad arī iesaka, nu, ja viņiem ir jāsāk mācīties latviski, runājiet mājās latviski, lai palīdzētu viņiem. Un mums vienkārši mājās pietrūkst tā laika, lai to visu izdarītu. Protams, ir brīvdienas, mēs ejam uz teātri, tā mēs to saglabājam, mēs klausāmies dziesmas, vēl kaut jo. Tas viss notiek ģimenes pulkā. Bet lai pilnvērtīgi ar runas attīstību nodarbotos, tad ar brīvdienām nepietiek. Tev ir kaut viena diena viņam jāatpūšas, un viena brīvdiena... citādi pēc darba tam nepietiek laika. Ja divi vecāki ir strādājoši, tad nepietiek laika.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāvim vai būs jautājumi?

S. Bērtaitis.

Jā, godājamā tiesa, būs vairāki jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

S. Bērtaitis.

Pirmais jautājums. Sakiet, lūdzu, šī interešu izglītības nodarbība, ko jūs bērniem jūsu iestādē piedāvājat. Kad jūs viņu uzsākat?

E. Krivcova.

Nu, gada sākumā.

S. Bērtaitis.

2024. gada janvāris.

E. Krivcova.

Nē, nē, mācību gada sākumā. Septembrī.

S. Bērtaitis.

Ā, tad 2023. gada septembris. Skaidrs.

Kāds ir vecuma posms, kādi bērniņi var piedalīties šajā interešu izglītības programmā?

E. Krivcova.

Nu, pašā sākumā tā keramika ir visiem.

S. Bērtaitis.

Tātad, visi. Sākot jau no pusotra gada, ja?

E. Krivcova.

Jā. Bet nu tur tie sasniegumi ir minimāli, bet nu var mēģināt. Bet pārsvarā interešu izglītība, protams, ir viņa efektīva pēc trim gadiem. Tiesa, mēs šeit dzirdējām arī citu viedokli no Izglītības ministrijas, bet daļēji... jā, no trim gadiem tas tiešām jau sāk izskatīties pēc izglītības procesa.

S. Bērtaitis.

Bet principā piedalās arī jaunāki bērniņi šajā...

E. Krivcova.

Nu, tur ir dažādas grupas. Jo lielākiem bērniem tas notiek, ka viņi tur kaut ko arī iestudē, ar mantiņām, paši jau runā. Mazie bērni neko vēlo nerunā. Nu, tas ir atšķirīgi, tur nav visi kopā.

S. Bērtaitis.

Tad šajās interešu izglītības nodarbībās ir veidotas arī kaut kādas grupas, ja?

E. Krivcova.

Jā, protams.

S. Bērtaitis.

Un kādas ir grupas?

E. Krivcova.

Nu pusotra gada līdz trijiem gadiem, tā ir tā jaunākā grupa. Nu, tur dažreiz

mazliet mainās atšķirībā no bērna attīstības, bet tā ir tā mazākā grupa. Un ir lielāka grupa. Kad ir daudz bērnu, tad mums ir trīs grupu posmi, ja ir mazāk bērnu, tad divi – līdz trim gadiem un no trim tad līdz sešiem gadiem. Un tiem, kad ir 5 vai 6 gadi, viņiem vēl ir atsevišķi ir sagatavošana skolai, vēl tādas nodarbības arī kā pulciņš, bet juridiski tā ir tā valsts obligātā sagatavošana skolai.

S. Bērtaitis.

Pēc jūsu mājaslapas es redzu, ka jums ir arī speciālists pirmsskolas izglītības programmai izglītojamajiem ar dažādiem attīstības traucējumiem. Tad tiem bērniņiem arī ir iespējas ar šādu interešu izglītību...

E. Krivcova.

Jā, nu, cik daudz viņiem tas sanāk. Ne visiem. Nu, daži ir jāiet uz nodarbībām, piemēram, ar logopēdu kā individuāla nodarbība, citi iet uz kopējo pulciņu. Tas ir atkarīgs no bērna, vai viņš var to kolektīvu izturēt vai nē.

S. Bērtaitis.

Paldies.

Vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Krivcovas kundze, teikšu jums paldies par situācijas izklāstu, kāds ir šajā pirmsskolas iestādē, kas dod Satversmes tiesai priekšstatu, kā darbs tiek organizēts jūsu iestādē.

E. Krivcova.

Paldies, ka uzklausījāt.

A. Laviņš.

Paldies jums.

Un šobrīd aicināšu pārstāvi no Izglītības un zinātnes ministrijas... Gunita Delijevas kundze, ja?

Delijevas kundze, mēs nupat dzirdējām, ka ne valsts valodas apguvei tajā posmā vai izglītības procesa sastāvdaļā, ko mēs šajā tiesas sēdē apzīmējam kā obligātais saturs, kas pirmsskolas izglītības iestādē bērniem ir jāapgūst, ne arī tajās izglītības iestādēs, kas ir izvēlējušās vai nu pēc savas iniciatīvas īstenot mazākumtautību interešu izglītību vai arī izmantot iespēju, ko valsts piešķir, neesot metodiskā materiāla atbalsta vai atbalsts metodiskā materiāla esībai, lai pedagogiem būtu iespēja bērniem sniegt labāko

izglītības ieguvei.

G. Delijeva.

Jā, Tātad, es mazliet pārjautāšu.

Tas atbalsts tieši interešu izglītības īstenošanai vai pirmsskolas izglītības satura īstenošanai?

A. Laviņš.

Es sadzirdēju, ka abās šajās sadaļās, jo jautājums bija uzdots arī par... respektīvi, atbildē mēs varējām sadzirdēt, ka pārmetumi izskan gan par obligātā satura apguvi, kas norisinās valodā, un pārmetumi par metodikas trūkumu arī tika veltīti interešu izglītības kontekstā. Tāpēc es vaicāšu par abiem.

G. Delijeva.

Jā. Paldies par jautājumu un precizējumu.

Tātad, gatavojoties jau šai pārejai uz „vienotu skolu” un tas bija 2023. gada vasara, jau gatavojoties šai pārejai, Izglītības un zinātnes ministrija organizēja seminārus visām izglītības iestādēm, kuras īsteno pirmsskolas izglītības programmu. Tātad, pirmsskolas grupas, kuras atrodas gan pie skolām, gan pie pirmsskolām, tātad pašvaldības, privātās. Uz visiem tātad oficiālajiem izglītības iestāžu e-pastiem tiek šī informācija izsūtīta par semināriem.

Un tostarp arī semināri tiek ierakstīti, un visi šie te ieraksti ir arī saglabājušies. Izglītības un zinātnes ministrijas mājaslapā ir tieši konkrēts vienots depozitārijs – „Pāreja uz vienotu skolu” un sadaļa „Pirmsskolas”.

Un tātad, runājot par gatavošanos posmu. Augustā divas Latvijā ievērojamas speciālistes – profesore Martena Sanita un arī logopēdijas doktore Gundega Tomele – sniedza rekomendācijas, ieteikumus, organizējot veselas dienas garumā pat semināru ciklu. Un tātad vēlreiz uzsveru, visi šie semināri ir ierakstīti, prezentācijas ir pieejama. Arī profesores Martenas metodiskais materiāls ir izstrādāts, un tur ir soli pa solim tieši norādītas metodes un stratēģijas, kā skolotājam ir jāstrādā, kā labāk bērnam palīdzēt apgūt valodu.

Sākoties šim pārejas posmam, kas sākās ar 2023. gada 1. septembri, ar lielu regularitāti katru mēnesi apmēram vienu reizi, citos mēnešos ir pat divas reizes bijis, ir Izglītības un zinātnes ministrijas Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos dalībnieki sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministrijas speciālistiem un Latviešu valodas aģentūras speciālistiem ir organizējuši tiešsaistes seminārus, kur arī ir sniegts šis metodiskais atbalsts pirmsskolas izglītības tieši skolotājiem, logopēdiem, latviešu valodas skolotājiem, vadībai, kā labāk organizēt procesus. Izglītības iestādes ir dalījušās ar saviem labās prakses un pieredzes stāstiem. Atkal uzsveru, visi šie semināri

ir ierakstīti, ieraksti ir pieejami IZM „Pāreja uz vienotu skolu” – sadaļā „Pirmsskola”, kā arī visas prezentācijas.

Ar labo praksi ir dalījušās arī tieši privātās pirmsskolas izglītības iestādes ar saviem veiksmes stāstiem, ar saviem izaicinājumiem.

Latviešu valodas aģentūra ar lielu regularitāti un plašu piedāvājumu klāstu ir organizējusi dažnedažādus profesionālās pilnveides kursus tieši pedagogiem, arī rotaļu nodarbības latviski, kuras ir bijušas ļoti pieprasītas, ir ļoti daudz un dažādi mācību materiāli izstrādāti, elektroniskie izdevumi vietnē ‘Māci un mācies latviešu valodu’. Te mums ir gadījies līdzīgi paņemt šis te izprintētais materiālu klāsts. Arī šajos semināros, kurus es tikko pieminēju, kuri tika ierakstīti, Latviešu valodas aģentūras kolēģi ir regulāri iepazīstinājuši ar jaunumiem, norādījuši saites, arī caur prezentācijām ir šie materiāli pieejami, lai nebūtu grūtības sameklēt.

Tā kā šis materiāls ir daudzpusīgs. Arī „Skola 2030” savā atbalsta mapē pedagogiem ir piedāvājusi dažādus metodiskus materiālus un ieteikumus, un ierakstus arī, kurus var pētīt, izmantot darbā, lai strādātu ar bērniem.

Atbildot par interešu izglītību un šo metodiku, kā interešu izglītībai tiktu nodrošināts šis atbalsts. Skolotājs, kurš īsteno interešu izglītību, vienmēr ir tiesīgs izmantot visus materiālus, kas ir pieejami šajās te atbalsta vietnēs un, izvērtējot šo situāciju uz šo savu programmu, kuru viņš īsteno, viņš arī var piemērot un izvēlēties šos materiālus darbam.

A. Laviņš.

Paldies.

Es piefiksēju vismaz četrus avotus, kuros ir pieejami metodiskā atbalsta materiāli. Paldies.

Vai tiesnešiem par šo būs...? Nebūs.

Delijevas kundze, teikšu jums paldies.

Un aicināšu „Mazā Rasiņa” pārstāvi atkārtoti pie tiesas tribīnes. Mēs dzirdējam par to, ka ir ierakstīti semināri, kas bija sagatavoti laikā pirms mācību gada sākuma. Tad ir tiešsaistes semināri, kas ir notikuši jau mācību gada laikā, tad ir vietne „Māci un mācies” un visbeidzot „Skola 2030” metodiskie materiāli.

Vai šis materiāls, jūsuprāt, nav pietiekams? Un kas tajā ir ar trūkumiem?

E. Krivcova.

Jā, mūsuprāt, šis materiāls nav pietiekams. Jā, atsevišķi atbalsta materiāli ir, bet, kad mēs runājam par metodiku, mēs runājam par to, kā mēs varam lielu skaitu dažādu bērnu ar dažādām vajadzībām labi apmācīt. Tātad, tā ir masveida izglītība, mēs nevis ar spējīgākajiem. Mums arī ir pamatizglītība, un tur trūkst mācību grāmatu, vēl kaut kā trūkst. Šeit, kad mums bija bilingvālā pieeja, tā ir diezgan izstrādāta, tur gadi bija

ieguldīti, tur grāmatas bija uzrakstītas, izmēģināts, apspriests. Nu, arī tāpat kā ar „Skolu 2030”. Sākumā bija projekts, pēc tam pilotskolas, kur tā kā pamēģināja, aprobēja un pēc tam izdarīja secinājumus, paskatījās, kas sanāk un kas nē, un tad izveidoja to masveida metodiku, kas ir universāla metodika. Jebkura skola, jebkurš skolotājs var ņemt, un daudz maz ar lielu varbūtību viņš var sasniegt savu mērķi.

Kas šeit ir? Tas ir pirmais posms. Mēs pārejam, mēs uzrakstījām projektu, turklāt, tā vēl nav tāda kā visaptveroša un universāla metodika, kas ņem vērā iespējamās problēmas. Mēs vēl nezinām, mēs vēl tā kā īsti neizmēģinājām, mēs vēl nepētījām, kā, piemēram, iet mazākumtautību bērniem, kas iet latviešu skolās, kā viņiem iet, kas ir lielākās grūtības, kā tās pārvarēt. Tādu pētījumu, kas ir vērsti uz bērniem ar citu valodas spējām, tādu nav. Arī tas valsts monitoringa mehānisms viņš nav uz to koncentrēts. Piemēram, valsts izsaka, vai ir zēnu un meiteņu kaut kādas atšķirības, vai ir atšķirības lauku skolās un pilsētu skolās, bet tāds pētījums, kādas ir atšķirības atkarībā no dzimtās valodas, tas nav bijis...

Un līdz ar to bez tāda zinātniska pamatojuma nevar izstrādāt universālu metodiku. Jo mēs sakām, ka skolotāj, tu neesi zinātnieks, tev ir tā kā tā rokasgrāmata, ņem un dari. Šāda tipa universāla metodika, ka mēs visiem bērniem – motivētiem un nemotivētiem, ar traucējumiem, no dažādiem sociāliem slāņiem, meitenēm un zēniem – ka mēs visiem iemācīsim, tādas nav.

Bet atsevišķi, protams, ka atsevišķi atbalsta mehānismi ir, to nevar noliegt, bet mēs nevaram te runāt par to kā par metodiku un visvienkāršāk vēl salīdzināt ar „Skolu 2030”. Tas ir pavisam citādi pamatots un izstrādāts materiāls. Un viņš tiešām arī nav ideāls. Mēs joprojām sakām, ka tas jāpārmaina, šis jāpārmaina. Šeit mēs pat neesam tādā līmenī.

A. Laviņš.

Krivcovas kundze, tā tad resumējot vai kopsavelkot jūsu atbildi. Noteikts metodiskais materiāls ir, jūs to atzīstat. Bet tas materiāls tiek no jūsu puses kritizēts, jo jūs neredzat to zinātnisko pamatojumu šādam metodiskam materiālam. Vai pareizi uztvēru jūsu domu?

E. Krivcova.

Gan zinātnisko pamatojumu, gan efektivitāti. Tas ir saistīts, mēs zinātni izmantojam, lai izmērītu efektivitāti un pielāgotu šo metodiku. Līdz ar to nav tas zinātniskais darbs veikts, un nav tā metodika pielāgota, lai viņa kļūtu universāla.

A. Laviņš.

Sapratām. Tas ir jūsu vērtējums par šiem četriem avotiem, kurus mums darīja zināmus Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvji kā tādu, kas sniedz metodisko

atbalstu vismaz ministrijas ieskatā ikvienai pirmsskolas izglītības iestādei. Paldies.

Šo esam noskaidrojuši. Vēlreiz teikšu jums paldies.

E. Krivcova.

Paldies.

A. Laviņš.

Cienījamie lietas dalībnieki! Šodien tiesas sēdē ieplānotais darba apjoms ir paveikts.

Informēšu par turpmāko lietas izskatīšanas gaitu.

Tiesas sēdi turpināsim otrdien, 11. jūnijā, pulksten 10.00. Dienas kārtībā būs vēl vienas privātās pirmsskolas izglītības iestādes ar nosaukumu „Bona Favola”, es ceru, ka es pareizi izrunāju nosaukumu, uzklausišana, pēc tam uzklausi sim profesori Aniku Miltuzi, tad sekos pārtraukums, lai varētu sagatavoties tiesu debatēm jautājumā par pirmsskolas izglītības pakāpes posmā valsts valodas lietojumu un mazākumtautību tiesību nodrošināšanas šiem savstarpējiem aspektiem.

Šāds ir ieplānotais darba apjoms uz nākamo tiesas sēdi.

Attiecībā uz Izglītības un zinātnes pārstāvja piedalīšanos. Man lūgums ir vismaz nodrošiniet viena pārstāvja klātbūtni. Mēs saprotam, ka arī jums ir ikdienas darbi, bet, kā jau es teicu, un, kā mēs varējām pārliecināties šajā tiesas sēdē, jautājumi rodas, un šīs pretrunas mums ir jāspēj novērst. Ar jūsu klātbūtni, protams, šādas pretrunas ir vieglāk novērst un izprast.

Paldies par šodien paveikto un izsludīnu pārtraukumu līdz otrdienai, 11. jūnijam pulksten 10.00.

Paldies.

(Pārtraukums.)

Tiesas sēdes sekretāre

Alise Ziemele

Stenogrāfiste

Mārīte Ceļmalniece

*Dokuments parakstīts ar drošu
elektronisko parakstu.*